

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра педіатрії №2

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор ЗВО з науково- педагогічної

та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

« 29 » серпня 2025 року

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

навчальної дисципліни ВК 4.34

ПЕДІАТРІЯ

підготовки третій освітньо-науковий рівень вищої освіти

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 222 Медицина

(шифр і назва спеціальності)

2025 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет імені М.І.Пирогова, відділ аспірантури, докторантури

РОЗРОБНИКИ:

завідувачка кафедри педіатрії №2, професор ЗВО Вероніка ДУДНИК
завуч кафедри педіатрії №2, доцент ЗВО Ірина АНДРІКЕВИЧ
доцент кафедри педіатрії №2 доцент ЗВО Галина МАНТАК

Обговорено на засіданні кафедри педіатрії №2 Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова та рекомендовано до затвердження на центральній методичній раді / науковій комісії

« 28 »   08   2025 року, протокол №   1

Затверджено на центральній методичній раді / науковій комісії

« 29 »   08   2025 року, протокол №   1

Тема 1. Ведення хворих в неонатальному періоді

Питання фізіології і патології перинатального періоду і пологів. Питання транзиторних станів в періоді новонародженості. Переваги та підтримка грудного вигодовування новонароджених. Альтернативні методи вигодовування. Неонатальний скринінг та вакцинація новонароджених. Особливості та патологія недоношених дітей: респіраторний дистрес-синдром, некротичний ентероколіт, ураження ЦНС. Методики виходжування і респіраторної підтримки передчасно народжених дітей. Невідкладна допомога хворим новонародженим – апное, гіпотермія, гіпоглікемія, електролітні порушення, судомний синдром. Первинна реанімація та постреанімаційна допомога при асфіксії. Питання пологової травми та перинатального пошкодження ЦНС як у доношених так і у недоношених дітей. Оцінка фізичного розвитку новонароджених. Основи нервово-психічного розвитку новонароджених. Проблема жовтяниць в періоді новонародженості та їх диференційної діагностики. Питання профілактики бронхолегеневої, моторно-когнітивної та сенсорної патології у новонароджених дітей.

Знати:

1. Фізіологічний перебіг пери- та неонатального періодів, можливі ризики та відхилення.
2. Методи профілактики гіпотермії і кроки теплового ланцюжка.
3. Особливості фізіологічного перебігу та характеристики транзиторних станів неонатального періоду життя
4. Особливості оцінки фізичного та нервово-психічного розвитку дитини.
5. Принципи імунопрофілактики в педіатрії, покази та протипокази до вакцинації в неонатальному періоді.
6. Методику обстеження дітей в ранньому неонатальному періоді на скринінгові захворювання.
7. Переваги та аспекти підтримки грудного вигодовування, принципи раціонального вигодовування дітей першого року життя та альтернативні методи вигодовування.
8. Симптоматику поширених захворювань неонатального періоду як у доношених, так і недоношених дітей.
9. Спектр додаткових лабораторних та інструментальних досліджень, необхідних для диференційної діагностики неонатальної патології.
10. Алгоритм дій при первинній реанімації новонародженого та постреанімаційного моніторингу.
11. Патогенез та клінічні особливості невідкладних станів у новонароджених дітей.
12. Причини та ризики розвитку пологової травми, диференційну діагностику пологових травм у доношених та недоношених новонароджених.
13. Принципи діагностики, диференційної діагностики та терапії перинатальних пошкоджень ЦНС, їх сучасну клінічну та нейросонографічну класифікацію.
14. Класифікацію неонатальних жовтяниць та відмінності діагностичної та лікувальної тактики про кожній форм жовтяниці.
15. Клінічні варіанти та ускладнення перебігу жовтяниць новонароджених на поліклінічному етапі спостереження.
16. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при діагностиці гемолітичних, кон'югаційних та механічних жовтяниць у новонароджених.
17. Диференційна діагностика жовтяниці у новонароджених дітей. Тактика ведення новонароджених з проявами жовтяниці на дільниці.
18. Наближені та віддалені наслідки перинатальної патології з оцінкою розвитку інвалідизуючої патології і методи її профілактики.

Вміти:

1. Проводити покроковий догляд за здоровою новонародженою дитиною в пологовій залі
2. Здійснювати профілактику гіпотермії та організовувати середовище для дотримання правил теплового ланцюжка.
3. Оцінювати перебіг транзиторних станів та диференціювати їх від патологічних. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Вибрати з цих даних відомості, що свідчать про

- наявність транзиторних станів у періоді новонародженості та /або проявів вроджених патологій у дітей.
4. Оцінювати фізичний розвиток за перцентильними таблицями та перевіряти рефлекси новонародженого.
  5. Проводити профілактичні щеплення та оцінювати поствакцинальні реакції у новонароджених.
  6. Здійснювати неонатальний скринінг, інтерпретувати його результати та вчасно скеровувати до відповідних фахівців для корекції.
  7. Оцінювати адекватність вигодовування та корегувати його відповідно до потреб новонародженого.
  8. Трактувати та аналізувати значення клінічних та параклінічних даних, отриманих при обстеженні. Діагностувати поширені захворювання неонатального періоду як у доношених, так і у недоношених дітей. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
  9. Проводити диференціальну діагностику з захворюваннями, які мають подібну клінічну симптоматику.
  10. Надавати первинну реанімаційну допомогу у повному обсязі та проводити постреанімаційний моніторинг.
  11. Діагностувати та надавати невідкладну допомогу при загрозливих станах у новонароджених: апное, гіпоклікемія, гіпотермія, електролітні порушення, судомний синдром, спінальний шок.
  12. Діагностувати перинатальні ураження ЦНС за клінічними та ультразвуковими критеріями, інтерпретувати нейросонографічну картину новонародженого пацієнта.
  13. Оцінювати стан дитини з жовтяницею, проводити диференційну діагностику між фізіологічною та патологічною жовтяницями та обирати відповідну терапевтичну тактику.
  14. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
  15. Визначити тактику неонатолога та сімейного лікаря щодо попередження випадків інвалідизуючої патології серед хворих новонароджених дітей.
  16. Надати рекомендації щодо домашнього догляду за здоровим новонародженим після виписки з пологового будинку.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatricya-pidruchnik-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Вишневецький, С. І., Матвійчук, І. О. *Основи неонатології: навчальний посібник*. 2020 Київ: Видавництво "Медкнига".
3. Лазорик, І. П., Ковальчук, Л. М. *Неонатологія: теорія та практика*. 2020. Харків: Видавництво «Фоліо».
4. Пащенко, В. В. *Неонатальні інфекції та їх лікування в умовах інтенсивної терапії*. 2021. Львів: Видавництво Львівського медичного університету.
5. Василенко, В. І., Герасименко, О. О. *Неонатальні інфекції: діагностика та лікування*. 2021. Харків: Видавництво «Ранок».
6. *Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах.* / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
7. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
8. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p

Допоміжна

1. Бойко, І. В., & Бондар, І. В. (2021). *Неонатальна хірургія: сучасні підходи до діагностики та лікування*. Київ: Медицина України.
2. Бондар, Л. М., & Черненко, І. П. (2020). *Неонатальна пульмонологія*. Київ: Медицина України.
3. Кисіль, О. П., & Соловей, О. М. (2020). *Неонатальна кардіологія*. Київ: Видавництво "Медкнига".
4. Fanaroff, A. A., & Martin, R. J. (2021). *Neonatal-Perinatal Medicine: Disease of the Fetus and Infant*. 12th ed. Philadelphia: Elsevier.
5. Benavides, S., & Ghosh, S. (2022). *Neonatal Neurocritical Care: Principles and Practice*. London: Springer.
6. Donovan, J. L., & McKeown, K. (2023). *Advances in Neonatal Infectious Diseases and Their Management*. New York: Routledge.
7. Fanaroff, A. A., & Martin, R. J. (2021). *Neonatal-Perinatal Medicine: Disease of the Fetus and Infant*. 12th ed. Philadelphia: Elsevier.
8. Fanaroff, A. A., & Stoll, B. J. (2020). *Neonatal Care: A Practical Approach*. New York: Springer.
9. Gartner, L. M., & Lucas, A. (2020). *Neonatal Nutrition and Metabolism*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Gibson, C., & Moore, M. (2023). *Neonatal Pharmacology: A Comprehensive Guide to Drug Therapy in Neonates*. Oxford: Oxford University Press.
11. Harrison, M. D., & Gonzalez, J. M. (2021). *Neonatal Neurology: Diagnosis and Management of Neurological Disorders in Neonates*. Oxford: Oxford University Press.
12. Kaufman, J. A., & Rothstein, D. H. (2021). *Neonatal Intensive Care: A Practical Handbook*. New York: Springer.
13. Klein, J. O., & Baker, C. J. (2021). *Neonatal Infections: Diagnosis and Management*. Cambridge: Cambridge University Press.
14. Kumar, P., & Saha, S. (2022). Early diagnosis and management of neonatal jaundice. *Seminars in Fetal and Neonatal Medicine*, 27(1), 32–39.
15. Lee, K. Y., & Hall, R. I. (2021). *Neonatal Intensive Care: Handbook for Clinicians*. London: CRC Press.
16. Martin, R. J., & Fanaroff, A. A. (2021). *Neonatal-Perinatal Medicine: Disease of the Fetus and Infant*. St. Louis: Elsevier.
17. Miller, S. L., & Halliday, H. L. (2022). Neonatal sepsis and infection: A guide to management. *Neonatal Medicine*, 16(2), 123–135.
18. Noble, S., & Howe, R. (2023). Advances in neonatal pain management: Pharmacological and non-pharmacological approaches. *Paediatric Anaesthesia*, 33(1), 19–26.
19. Patel, A. L., & Stewart, C. L. (2022). Management of respiratory distress syndrome in neonates: Recent advances. *Journal of Neonatal-Perinatal Medicine*, 15(3), 189–198.
20. Piedvache, A., & Duvanel, C. (2021). The impact of early feeding on neonatal outcomes. *Seminars in Fetal and Neonatal Medicine*, 26(1), 34–41.
21. Saugstad, O. D., & Linde, J. (2020). Neonatal resuscitation: Update on new guidelines. *Neonatology*, 118(5), 123–132.
22. Schmidt, M. A., & Halpern, W. D. (2022). Neonatal nutrition: Advances in parenteral and enteral support. *Journal of Pediatric Nutrition*, 12(4), 240–245.
23. Sharma, R., & Jagtap, V. (2023). Neonatal sepsis: Current trends and management. *Neonatology Today*, 8(2), 75–85.
24. Smith, J. M., & Patel, S. P. (2021). Advances in neonatal respiratory support: From oxygen therapy to non-invasive ventilation. *Paediatric Respiratory Reviews*, 38, 54–60.
25. Walsh, M. C., & Yoder, B. A. (2023). *Neonatal Pulmonary Medicine*. Cham: Springer.

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmnu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmnu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. European Society for Paediatric Endocrinology: <https://www.eurospe.org/>
6. The European Society For Paediatric Infectious Diseases: <https://www.espid.org/>
7. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
8. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
9. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>
10. The European Society for Paediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition (ESPGHAN): <https://www.espghan.org/>

Тема 2. Ведення хворих дітей першого року життя.

Питання спостереження за дітьми першого року життя та його регулярність, раціональне вигодовування, профілактика порушень фосфорно-кальцієвого обміну (рахіту), необхідність (якість) профілактичних щеплень. Перевага та підтримка грудного вигодовування дітей першого року життя. Надання невідкладної допомоги хворим дітям першого року життя. Оцінка фізичного розвитку дітей першого року життя. Основи нервово-психічного розвитку дітей першого року життя. Питання білково-енергетичної недостатності дітей першого року життя, профілактика її розвитку. Питання харчової алергії у дітей першого року життя, її профілактика. Питання функціональних порушень з боку шлунково-кишкового тракту у дітей першого року життя. Питання попередження випадків домашнього насильства над дітьми.

Знати:

1. Особливості фізіологічного перебігу та характеристики транзиторних станів неонатального періоду життя
2. Принципи імунопрофілактики в педіатрії.
3. Принципи оцінки фізичного та нервово-психічного розвитку дітей першого року життя.
4. Переваги та аспекти підтримки грудного вигодовування.
5. Принципи раціонального вигодовування дітей першого року життя.
6. Алгоритм виявлення порушень фосфорно-кальцієвого обміну, проведення диференційної діагностики із рахітоподібними захворюваннями та лікування.
7. Особливості клінічної симптоматики та принципи нутритивної підтримки при білково-

- енергетичній недостатності дітей першого року життя.
8. Принципи ведення хворих дітей першого року.
  9. Методи профілактики, прогноз при захворюваннях у дітей та їх ускладненнях.
  10. Ключові моменти розвитку харчової алергії у дітей першого року життя, її профілактика та корекція.
  11. Клінічні особливості функціональних порушень з боку шлунково-кишкового тракту у дітей першого року життя.
  12. Диференційну діагностику та профілактику функціональних порушень з боку шлунково-кишкового тракту у дітей першого року життя.
  13. Питання попередження випадків домашнього насильства над дітьми.

Вміти:

1. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Вибрати з цих даних відомості, що свідчать про наявність транзиторних станів у періоді новонародженості та /або проявів вроджених скринінгових патологій у дітей.
2. Пояснювати схему діагностичного пошуку.
3. Оцінювати фізичний, нервово-психічний розвиток дітей першого року життя, метод вигодовування та виявляти різноманітні порушення.
4. Трактувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
5. Діагностувати порушення фосфорно-кальцієвого обміну та білково-енергетичну недостатність.
6. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
7. Провести диференціальну діагностику з захворюваннями, які мають подібну клінічну симптоматику.
8. Скласти план профілактики та лікування порушення фосфорно-кальцієвого обміну та білково-енергетичної недостатності.
9. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
10. Визначити індивідуальну модель патогенезу харчової алергії у обстеженого хворого.
11. Виставити попередній діагноз при скаргах на відставання в масі тіла, появу висипань.
12. Скласти план обстеження хворої дитини першого року життя.
13. Проводити клініко-лабораторне обстеження хворих з метою діагностики функціональних порушень з боку шлунково-кишкового тракту у дітей першого року життя.
14. Аналізувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
15. Обґрунтувати клінічний діагноз в залежності від основного захворювання, наявності супутніх захворювань.
16. Надати рекомендації щодо профілактики функціональних порушень з боку шлунково-кишкового тракту у дітей першого року життя.
17. Визначити тактику сімейного лікаря щодо попередження випадків домашнього насильства над дітьми.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatrica-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition.

Допоміжна

1. Борисенко, Н. І., & Ковальчук, В. В. (2022). *Хвороби органів дихання у дітей першого року життя*. Харків: Видавництво «Здоров'я».
2. Бойко, І. В., & Ковальчук, О. М. (2021). *Дитяча пульмонологія: діагностика та лікування*. Київ: Видавництво «Здоров'я».
3. Василенко, В. І., & Шаповалова, О. О. (2020). *Дитяча кардіологія: ведення дітей першого року життя*. Київ: Видавництво «Медкнига».
4. Гречанюк, Л. В., & Каплун, І. О. (2021). *Неонатальні та педіатричні аспекти раннього розвитку дітей*. Львів: Видавництво Львівського медичного університету
5. Лебедєва, Н. О., & Бережна, А. І. (2022). *Дитяча гастроентерологія: хвороби травної системи у дітей першого року життя*. Львів: Видавництво Львівського медичного університету.
6. Петренко, Л. І., & Мельник, Т. І. (2023). *Основи педіатрії та ведення дітей першого року життя*. Київ: Видавництво «Твоя книга».
7. Романова, С. В., & Чорна, Н. Ю. (2023). Ведення дітей першого року життя з респіраторними інфекціями. // *Український журнал педіатрії, акушерства та гінекології*, 6(3), 45-50.
8. Скрипник, О. П., & Дьяків, І. М. (2021). *Діагностика та лікування харчових алергій у дітей першого року життя*. Київ: Видавництво «Медицина України».
9. Шевчук, О. М., & Іванова, С. І. (2022). *Дитяча неврологія: ведення дітей першого року життя*. Харків: Видавництво «Нова книга».
10. Шевченко, Л. М., & Мартиненко, О. Г. (2023). *Актуальні питання педіатрії: ведення дітей першого року життя*. Київ: Медицина України.
11. Чернишова, І. П., & Тихонова, Н. В. (2023). *Проблеми харчування та алергій у дітей першого року життя*. Київ: Книга.
12. Berg, D. M., & Ransdell, C. E. (2023). *Neonatal Sepsis: Diagnosis and Treatment*. New York: Springer.
13. Brennan, L. A., & Roberts, T. D. (2021). *Pediatric Cardiology in Infants: Diagnosis and Management*. 4th ed. Chicago: McGraw-Hill.
14. Fitzpatrick, J. A., & Smith, P. A. (2022). *Pediatrics: A Primary Care Approach*. 5th ed. New York: McGraw-Hill.
15. Gartner, L. M., & Lucas, A. (2021). *Neonatal Nutrition and Metabolism*. Cambridge: Cambridge University Press.
16. Kapur, V., & Feinstein, E. (2023). *Pediatric Pain Management in Infants and Children*. Oxford: Oxford University Press.
17. Kleinman, R. E. (2022). *Pediatric Nutrition Handbook*. 7th ed. Elk Grove Village: American Academy of Pediatrics.
18. Kliegman, R. M., & St. Geme, J. W. (2022). *Nelson Textbook of Pediatrics*. 22nd ed. Philadelphia: Elsevier.
19. Kumar, P., & Saha, S. (2022). *Pediatric Infectious Diseases: Diagnosis and Management of Infectious Diseases in Children*. 2nd ed. New York: Springer.
20. Lee, J., & Hall, A. (2022). *Pediatric Cardiology: Diagnosis and Management of Cardiovascular Disorders in Infants*. Oxford: Oxford University Press.
21. Lindberg, M. I., & Tsang, W. A. (2022). *Pediatric Rheumatology in Infants: Diagnosis and Treatment*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
22. Moore, M., & Simpson, J. W. (2022). *Pediatric Neurology: Clinical Practice and Diagnosis in Children*. 4th ed. New York: Springer.
23. Patel, D., & McFadden, M. L. (2021). *Pediatric Neurology: A Case-Based Approach to Diagnosis and Treatment*. New York: McGraw-Hill.
24. Schmidt, M. A., & Halpern, W. D. (2023). *Pediatric Gastroenterology: Diagnosis and Treatment of Gastrointestinal Disorders in Children*. New York: McGraw-Hill.

25. Smith, L. E., & Roberts, M. A. (2022). *Pediatric Gastrointestinal Diseases in Infants: Diagnosis and Management*. New York: Springer.
26. Toni, A., & Rios, J. P. (2021). *Pediatric Infectious Diseases and Management in Infants*. 3rd ed. London: Elsevier.
27. Vayena, E., & Shaw, D. A. (2021). *Pediatric Pain Management*. London: Routledge.

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. *British Medical Journal Learning*: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepps.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. European Society for Paediatric Endocrinology: <https://www.eurospe.org/>
6. The European Society For Paediatric Infectious Diseases: <https://www.espid.org/>
7. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
8. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
9. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>
10. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>
11. The European Society for Paediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition (ESPGHAN): <https://www.espghan.org/>
12. International Society for Pediatric and Adolescent Diabetes (ISPAD): <https://www.ispad.org/page/ELearningPortal>

Тема 3: Імунопрофілактика в педіатрії.

Будуть представлені дані щодо типу вакцин їх принципів особливості, переваги та недоліки, пов'язані зі способами й схемами їх використання, механізмом розвитку післявакцинального імунітету, його тривалістю та напруженістю, реактогенністю тощо. Особлива увага буде приділена схемі застосування вакцинальних препаратів згідно національного календаря щеплень. Обговорені питання протипоказання до профілактичних щеплень та ускладнень, що можуть виникати при проведенні щеплень. Окрема увага буде приділена тактиці імунізації при незвичайних реакціях або ускладненнях на попередню дозу та наданню відкладної допомоги при цих станах. Буде акцентовано увагу при розгляді питання необхідності додаткового захисту від вакцин-керованих інфекцій у осіб, що отримують імуносупресивну терапію, мають різноманітну соматичну патологію та вакцинації дітей із порушенням графіку щеплень.

Знати:

1. Особливості структури імунної системи та її механізми.
2. Функцію природного імунітету.
3. Імунні фактори.
4. Характеристику вакцин та національний календар щеплень для здорових та імуноскомпрометованих дітей.
5. Протипоказання до профілактичних щеплень
6. Сучасні погляди на формування протипоказань до щеплень
7. Стани, що не є протипоказаннями до вакцинації, але потребують особливого підходу.
8. Тактику імунізації при незвичайних реакціях або ускладненнях на попередню дозу.
9. Тактику імунізації при “відносних протипоказаннях” до вакцинації
10. Правила вакцинація під час гострого захворювання
11. Неприятливі події після імунізації
12. Орієнтовні критерії диференційної діагностики ПВУ
13. Помилки при вакцинації та їх наслідки
14. Правила щеплення дітей з порушенням календаря
15. Методи додаткового захисту від вакцин-керованих інфекцій у осіб, що отримують імуносупресивну терапію.

Вміти:

1. Індивідуально підходити до кожної дитини при плануванні графіка імунізації;
2. Розпізнати звичайні чи нормальні вакцинальні реакції та ускладнення які можуть виникнути під час вакцинації;
3. Надати невідкладну допомогу при розвитку ускладнень, які можуть виникнути під час вакцинації.
4. Оцінити карту щеплень у дітей різного віку.
5. Розробити карту щеплень для дітей, які отримують імуносупресивну терапію.
6. Розробити карту щеплень для дітей із порушенням графіку щеплень.
7. Розрахувати інтервали для введення живих вакцин (крім поліомієлітної) після препаратів крові.
8. Проводити епідеміологічний нагляд за НППП.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Національний календар профілактичних щеплень. Відповідні зміни введено в дію наказом Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України від 18.05.2018 р. №947 «Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 04 червня 2018 року за №659/32111). /Мистецтво лікування №5-6 (151-152) 2018 : <http://moz.gov.ua>
4. Бондар, А. М., & Пономаренко, І. М. (2020). *Сучасні методи імунопрофілактики в педіатрії*. Київ: Видавництво «Медкнига».
5. Клочко, І. І., & Бондаренко, О. О. (2020). *Імунопрофілактика інфекційних захворювань у дітей*. Київ: Видавництво «Здоров'я».
6. Тимченко, С. А., & Андрієвська, І. В. (2023). *Основи імунізації дітей першого року життя*. Львів: Видавництво Львівського медичного університету.
7. Шевченко, Л. М., & Гречанюк, Л. В. (2021). *Імунопрофілактика в Україні: проблеми та перспективи*. Київ: Медицина України.

8. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
9. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p
10. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Essentials of Pediatrics* (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
11. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach* (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна:

1. Борисенко, С. В., & Чернишова, І. П. (2022). *Імунопрофілактика інфекційних захворювань у педіатрії*. Харків: Видавництво «Культура».
2. Гавриленко, Н. В., & Мороз, О. П. (2021). *Імунопрофілактика: нові можливості для педіатрії*. Харків: Видавництво «Медичні книги».
3. Довгань, А. С., & Іванова, Л. В. (2021). *Імунопрофілактика в Україні: стан і перспективи*. Чернівці: Видавництво «Культурологія».
4. Захарова, Л. А., & Чорний, О. О. (2022). *Вакцинація та її значення для здоров'я дітей*. Київ: Видавництво «Наукова думка».
5. Коваленко, О. І., & Петренко, В. О. (2023). *Імунізація в педіатрії: сучасний погляд на вакцинацію*. Одеса: Видавництво «Астрей».
6. Ковальчук, О. В., & Мельник, В. А. (2021). *Вакцинація та її роль у профілактиці інфекцій у дітей*. Київ: Видавництво «Твоя книга».
7. Микитенко, С. О., & Гнатенко, Р. В. (2023). *Забезпечення імунопрофілактики в умовах педіатричної практики*. Харків: Видавництво «Медичні технології».
8. Петренко, Т. І., & Гончарова, І. М. (2023). *Актуальні проблеми імунопрофілактики та її роль у педіатрії*. Львів: Видавництво «Медицина».
9. Скрипник, В. В., & Зінченко, Л. О. (2022). *Вакцинація: ризики та переваги для дітей*. Київ: Видавництво «Нова книга».
10. Тимошенко, Л. В., & Літвінова, М. А. (2020). *Імунопрофілактика та її вплив на зниження захворюваності в педіатрії*. Київ: Видавництво «Діагноз».

Тема 4. Ведення хворих дітей з патологією бронхолегеневої системи.

Питання епідеміології захворювань органів дихання в Україні, основні причини низької діагностики цих захворювань. Провідні клінічні симптоми та синдроми при різних клінічних варіантах та ускладненнях пневмонії, вроджених та спадкових захворюваннях бронхолегеневої системи у дітей. Дані лабораторних та інструментальних методів дослідження при різних клінічних варіантах пневмонії і її ускладненнях (плеврит, абсцес, піоторакс, пневмоторакс) та вроджених і спадкових захворюваннях бронхолегеневої системи у дітей. Питання діагностики при атиповому перебігу пневмонії. Встановлення попереднього діагнозу. Тактика ведення хворих дітей при різних клінічних варіантах пневмонії та її ускладненнях, вроджених та спадкових захворюваннях бронхолегеневої системи у дітей. Покази до госпіталізації в стаціонар та особливості надання допомоги як на стаціонарному так і на амбулаторному етапі. Питання вибору антибактеріальних препаратів у різних клінічних ситуаціях, основні принципи антибіотикотерапії. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності в залежності від причини виникнення та ступеня тяжкості. Профілактика пневмонії та її ускладнень, вроджених і спадкових захворюваннях бронхолегеневої системи у дітей.

Особливої уваги потребують питання термінів терапії, оцінці ефективності та тривалості лікування хворих з цими захворюваннями. Буде зроблено акцент на особливості перебігу постгрипозної пневмонії, питання диференційної діагностики пневмонії з бронхітами, бронхіолітом, туберкульозом та еозинофільним інфільтратом у дітей.

Знати:

1. Сучасні дані щодо етіологічних збудників, які частіше викликають розвиток негоспітальної, госпітальної та атипової пневмонії;
2. Новітні дані про етіологічні та патогенетичні фактори розвитку вроджених та спадкових захворювань бронхолегеневої системи.
1. 3.Сучасну класифікацію пневмонії та вроджених і спадкових захворювань бронхолегеневої системи у дітей;
3. Клінічні прояви та особливості протікання госпітальної та негоспітальної пневмонії у дітей різного віку.
4. Особливості клініки вроджених та спадкових захворювань бронхолегеневої системи.
5. Ускладнення, які найчастіше розвиваються при пневмоніях, вроджених та спадкових захворюваннях бронхолегеневої системи.
12. Основні нові найбільш інформативні методи дослідження, які підтверджують діагноз пневмонії та вроджених і спадкових захворювань бронхолегеневої системи: R0-графія ОГК, КТ, спіральна КТ, та інш. ;
13. Особливості терапії та догляду за дітьми з вродженими та спадковими захворюваннями бронхолегеневої системи у дітей.
2. 6.Диференційну діагностику госпітальної, негоспітальної пневмонії та вроджених та спадкових захворювань бронхолегеневої системи.
14. Основні принципи антибактеріальної терапії пневмоній, які застосовуються при різних ступенях важкості пневмонії у дітей,
15. Основні принципи інфузійної терапії при важкому перебігу пневмонії; Принципи диференційного лікування залежно від можливого збудника або його асоціації. Показання до переведення хворих у відділення інтенсивної терапії.
16. Первинна та вторинна профілактика пневмонії та вроджених і спадкових захворювань бронхолегеневої системи.

Вміти:

1. Володіти навичками збору скарг, анамнезу, проведення обстеження дитини, оцінки стану дитини з пневмонією та вроджених і спадкових захворювань бронхолегеневої системи ,
2. Визначати етіологічні та патогенетичні фактори розвитку пневмоній, вроджених та спадкових захворювань бронхолегеневої системи.
3. Класифікувати та аналізувати типову, нетипову та ускладнену клінічну картину пневмоній, вроджених та спадкових захворювань бронхолегеневої системи.
4. Оформляти медичну документацію.
5. Проводити ранню діагностику та визначення послідовності і обсягу додаткового обстеження дітей з пневмоніями та вродженими і спадковими захворюваннями бронхолегеневої системи відповідно до Національних стандартів та протоколів з використанням сучасних досягнень науки і техніки.
6. Визначити показання до госпіталізації дітей з пневмонією та вродженими і спадковими захворюваннями бронхолегеневої системи, залежно від стану та віку.
7. Володіти навичками діагностики та надання необхідної допомоги при невідкладних станах, що можуть виникнути при пневмоній та вроджених і спадкових захворювань бронхолегеневої системи
8. Пояснювати схему діагностичного пошуку;
9. Виконувати діагностичні процедури та інтерпретувати результати сучасних методів дослідження, здійснювати лабораторні та інструментальні дослідження самостійно у хворих з пневмонією і вродженими і спадковими захворюваннями бронхолегеневої системи у дітей.
10. Застосовувати медичні інформаційні технології та медичну літературу у діагностиці та лікуванні пневмоній і вроджених і спадкових захворювань бронхолегеневої системи у дітей.
11. Проводити диференційну діагностику при типовому, нетиповому та ускладненому перебігу пневмоній, вроджених та спадкових захворювань бронхолегеневої системи.
12. Демонструвати володіння принципами лікування, реабілітації і профілактики пневмоній,

вроджених та спадкових захворювань бронхолегеневої системи.

13. Здійснювати оцінку прогнозу при пневмоніях, вроджених та спадкових захворюваннях бронхолегеневої системи.
14. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у педіатрії.
15. Надати невідкладну допомогу при ускладненнях пневмонії на догоспітальному і госпітальному етапах;
16. Визначити тактику дільничного лікаря поліклініки на різних етапах спостереження за хворим з пневмонією, вродженими і спадковими захворюваннями бронхолегеневої системи у дітей.

Рекомендована література

Базисна

1. Григор'єва, О. С. (2022). *Педіатрія: Респіраторні захворювання у дітей. Клінічні рекомендації*. Медицина, 330 с.
2. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatricya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
3. Кузнєцова, І. М., & Рябова, О. М. (2020). *Педіатрія: Захворювання органів дихання у дітей* (2-ге вид.). Медицина, 512 с.
4. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
5. Шинкаренко, О. В., & Черевко, Л. М. (2021). *Захворювання органів дихання в педіатрії: діагностика та лікування*. Вища школа, 420 с.
6. Федоренко, В. І., & Бутенко, В. І. (2018). *Основи педіатрії: Респіраторні захворювання у дітей*. Вища школа, 450 с.
7. Graham, B. L., & Mansour, N. (2020). *Pediatric Respiratory Disease: Diagnosis and Management*. Springer, 750 p.
8. Jadhao, G. R., & Rao, S. (2022). *Pediatric Pulmonology: Current Clinical Approaches and Treatments*. Springer, 1,100 p.
9. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Essentials of Pediatrics* (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
10. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach* (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.
11. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Textbook of Pediatrics* (21st ed.). Elsevier, 1,950 p.
12. Kraemer, R., & Frey, U. (2021). *Pediatric Respiratory Medicine* (2nd ed.). Elsevier, 1,200 p.
13. Kraemer, R., & Grigg, J. (2022). *Paediatric Respiratory Medicine: An Illustrated Guide*. Oxford University Press, 1,050 p.
14. Mark, J. M., & Marshall, D. (2021). *Pediatric Respiratory Therapy: Techniques and Management*. CRC Press, 1,000 p.
15. Nelson Textbook. 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD, and Bonita F. Stanton, MD. (2018). SAUNDERS.
16. Robert Kliegman, & Joseph St. Geme. (2019). *Nelson Textbook of Pediatrics*, 2-Volume Set. 21st Edition. Elsevier. 4264 p.
17. Smith, R. W., & Allen, M. S. (2020). *Management of Pediatric Lung Diseases: From Asthma to Cystic Fibrosis*. Wiley, 640 p.

Додаткова.

1. Баран, О., & Тимрук-Скоропад, К. (2023). Актуальність легеневої реабілітації дітей дошкільного віку з наслідками бронхолегеневої дисплазії. *Молода спортивна наука України*, 27(3), 112.
2. Іванова, О. П., & Герасименко, В. І. (2020). *Захворювання дихальної системи у дітей: сучасні підходи до лікування*. Науковий світ, 360 с.
3. Матвієнко, С., Слоєва, З., Філонова, Т., Гарбар, К. (2023). Особливості рентгенологічних показників при позалікарняній пневмонії у дітей з персистенцією патогенів. *Наукові роботи молодих вчених*.
4. Cates, C. J., & Barnes, P. J. (2021). *Management of Respiratory Diseases in Children: Asthma, Bronchiolitis, and Pneumonia*. CRC Press, 650 p.
5. Eckman, M., & Tobias, C. F. (2021). *Pediatric Asthma: Pathophysiology and Management*. Elsevier, 600 p.
6. Gold, D. R., & Burrows, B. (2020). *Pediatric Pulmonary Disease and Asthma: New Perspectives on the Disease Mechanisms and Treatment*. Elsevier, 550 p.
7. Green, L., & Jackson, R. (2019). *Pediatric Pulmonology: Practical Guidelines and Treatment*. Springer, 900 p.
8. Neumark, R. L., & Rubenstein, B. B. (2021). *Clinical Management of Pediatric Pulmonary Diseases*. Elsevier, 800 p.
9. O'Grady, G. P., & Williams, C. L. (2021). *Pediatric Lung Disease: A Clinical Guide*. Wiley, 475 p.
10. Pham, L., McLoughlin, I., Phan, H., Tran, M., Nguyen, T., & Palaniappan, R. (2020). Robust Deep Learning Framework For Predicting Respiratory Anomalies and Diseases. *arXiv preprint arXiv:2002.03894*.
11. Perry, E. W., & Avery, A. (2021). *Asthma and Other Pediatric Lung Diseases: An Integrated Approach*. Cambridge University Press, 600 p.
12. Rappaport, L., & Schroeder, S. R. (2020). *Chronic Respiratory Disorders in Children*. CRC Press, 550 p.
13. Wang, T., & Greer, F. R. (2020). *Pediatric Respiratory Diseases: Diagnosis and Therapy*. Springer, 620 p.
14. Weiss, S. T., & Lieberman, J. M. (2020). *Asthma and Other Pediatric Respiratory Diseases*. Oxford University Press, 500 p.
15. Yu, G., Yu, Z., Shi, Y., Wang, Y., Liu, X., Li, Z., Zhao, Y., Sun, F., Yu, Y., & Shu, Q. (2021). Identification of Pediatric Respiratory Diseases Using Fine-grained Diagnosis System.

16. Інформаційні ресурси

1. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>
2. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
3. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
4. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
5. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
6. European Society for Paediatric Endocrinology: <https://www.eurospe.org/>

Тема: 5. Ведення хворих дітей з алергологічною патологією

Частота зустрічальності алергологічної патології у дітей, причини гіподіагностики. Сучасні питання етіології та чинників, що впливають на розвиток алергічних захворювань у дітей. Особливості клінічних проявів алергічних захворювань серед дитячого населення України з урахуванням віку та місця проживання. Вплив факторів зовнішнього середовища на розповсюдженість алергічних захворювань у дітей. Новітні стандарти діагностики алергічних захворювань. Диференційна діагностика алергічних захворювань у дітей. Покази до госпіталізації в стаціонар та до лікування в амбулаторних умовах. Сучасні методи лікування дітей з алергічною патологією.

Буде приділена увага лікуванню дітей з гострими алергічними та невідкладними станами, що розвиваються при алергічних захворюваннях з урахуванням різних клінічних

ситуацій та інтенсивності лікування залежно від тяжкості перебігу. Увага на надання невідкладної допомоги. Буде акцентовано увагу на оцінці ефективності та тривалості лікування хворих, з хронічним перебігом захворювання та випадками застосування імуномодуючої терапії у дітей з тяжкими респіраторними симптомами та на тлі COVID 19. Буде зроблено акцент на особливості перебігу та діагностики алергічних захворювань у дітей раннього віку.

Знати:

1. Сучасні дані щодо етіології, патогенезу та особливостей клінічних проявів алергічних захворювань.
2. Оновлені класифікації алергічних захворювань.
3. Новітні методи діагностики алергічних захворювань у дітей.
4. Основні групи алергенів спроможних викликати гострі життєзагрозливі стани та можливі ускладнення, що виникають на тлі алергічних захворювань.
5. Структуру бронхіального дерева і легень.
6. Функцію зовнішнього дихання, кровообіг і біомеханіку дихання. Основні показники спірометрії, імунологічного дослідження та зміни які виникають при алергічних захворюваннях у дітей.
7. Новітні технології лікування дітей з різними видами алергічних захворювань та на тлі захворювання на COVID 19.
8. Покази для госпіталізації дітей та спостереження дітей з алергічною патологією в умовах амбулаторії.
9. Профілактичні заходи по попередженню даної патології.

Вміти:

1. Пояснити патогенез розвитку обструкції при алергічних захворюваннях у дітей.
2. Володіти навичками визначення етіологічних чинників та патогенетичних механізмів розвитку алергічних захворювань.
3. Визначити основні клінічні ознаки та синдроми характерні для алергічних захворювань.
4. Інтерпретувати результати сучасних методів діагностики та динамічного спостереження за пацієнтами,
5. Володіє навичками призначати лікування на підставі принципів доказової медицини дітям хворим на алергічні захворювання
6. Надавати невідкладну допомогу при гострій дихальній недостатності у дітей, нападі БА.
7. Володіти навичками діагностики, диференційної діагностики з захворюваннями, що мають подібну клінічну симптоматику.
8. Пояснити сутність загально медичної проблеми профілактики, вчасної діагностики та ефективного лікування дітей з алергологічною патологією. Надавати невідкладну допомогу при анафілактичному шоці у дітей.

Рекомендована література

Базисна

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriciya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
3. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Essentials of Pediatrics* (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach* (9th

ed.). Elsevier, 1,752 p

6. Кузнєцова, І. М., & Рябова, О. М. (2020). *Педіатрія: Алергічні захворювання у дітей*. Медицина, 410 с.
7. Шинкаренко, О. В., & Черевко, Л. М. (2021). *Алергічні захворювання у дітей: діагностика та лікування*. Вища школа, 450 с.
8. Berglund, J., & Kjellman, N. I. M. (2021). *Allergic Diseases in Childhood: Diagnosis and Management*. Wiley, 750 p.
9. Pietro, M., & Linton, C. A. (2020). *Pediatric Allergy: Principles and Practice*. Elsevier, 620 p.
10. Sampson, H. A., & Aceves, S. (2021). *Pediatric Allergy and Immunology: A Clinical Guide*. Springer, 700 p.

Додаткова

1. Електронний документ «Клінічна настанова, заснована на доказах «Пневмонії у дітей», 2022.
2. Іванова, О. П., & Герасименко, В. І. (2020). *Алергічні захворювання у педіатрії: сучасні методи лікування та профілактика*. Науковий світ, 420 с.
3. Кисельова, С. М., & Кравчук, Л. М. (2021). *Алергії в дитячому віці: клінічні випадки та рекомендації*. Медицина України, 390 с.
4. Клінічна настанова, заснована на доказах Синдром бронхіальної обструкції у дітей (візінг, свистяче дихання). *Modern pediatrics. Ukraine* 5(109)/2020. С.75-103
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03 серпня 2021 року № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах / закладах надання соціальних послуг / соціального захисту населення», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 жовтня 2021 року за № 1318/36940
6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13 червня 2022 року № 1011 «Про затвердження чотирнадцятого випуску Державного формуляра лікарських засобів та забезпечення його доступності».
7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 травня 2022 року № 823 «Про затвердження Стандарту медичної допомоги «Раціональне застосування антибактеріальних і антифунгальних препаратів з лікувальною та профілактичною метою».
8. Петрова, О. І. (2021). *Лікування дітей з алергічними захворюваннями: науково-практичні рекомендації*. Вища школа, 350 с.
9. Стандарт медичної допомоги «Раціональне застосування антибактеріальних і антифунгальних препаратів з лікувальною та профілактичною метою» Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 травня 2022 року № 823.
10. Стандарти медичної допомоги «Позалікарняні пневмонії у дітей» Наказ Міністерства охорони здоров'я України 2 серпня 2022 року № 1380
11. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги "Бронхіальна астма у дітей" Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23 грудня 2021 року № 2856
12. Acute Anaphylaxis Clinical Care Standard 2021, developed by Australian Commission on Safety and Quality in Health Care, in consultation with the Australasian Society of Clinical Immunology and Allergy (ASCIA), Allergy & Anaphylaxis Australia (A&AA), and the National Allergy Strategy (NAS). www.safetyandquality.gov.au/standards/clinical-care-standards/acute-anaphylaxis-clinical-care-standard
13. Allergic Rhinitis and its Impact on Asthma (ARIA) 2020
14. American Academy of Allergy, Asthma and Immunology (AAAAI) Anaphylaxis - a 2020 practice parameter update, systematic review, and Grading of Recommendations, Assessment, Development and Evaluation (GRADE) analysis [www.jacionline.org/article/S0091-6749\(20\)30105-6/fulltext](http://www.jacionline.org/article/S0091-6749(20)30105-6/fulltext)
15. British Association of Dermatologists' guidelines for the management of Stevens-Johnson syndrome/toxic epidermal necrolysis in children and young people, 2019 *Br J Dermatol*. 2019 Jul;181(1):37-54. doi: 10.1111/bjd.17841.

16. EAACI guideline Anaphylaxis (2021 update). *Allergy*. 2022;77:357–377. <https://doi.org/10.1111/all.15032>
17. European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps 2020 (EPOS 2020) Fokkens W.J., Lund V.J., Hopkins C., Hellings P.W., Kern R., Reitsma S., et al. European Position Paper on Rhinosinusitis and Nasal Polyps 2020 *Rhinology*. 2020 Suppl. 29: 1-464.
18. Global Initiative for Asthma (GINA) 2022.
19. Guideline for the management of Suspected Anaphylaxis in Children (under 16 years). NICE Clinical Guideline updated August 2020 (CG134) – Anaphylaxis: assessment to confirm an anaphylactic episode and the decision to refer after emergency treatment for a suspected anaphylactic episode. <https://www.nice.org.uk/guidance/cg134>
20. KAAACI Allergic Rhinitis Guidelines: Part 1. Update in Pharmacotherapy. *Allergy Asthma Immunol Res*. 2023 Jan;15(1):19-31 <https://doi.org/10.4168/aaair.2023.15.1.19> pISSN 2092-7355 · eISSN 2092-7363
21. Muraro A, Worm M, Alviani C, et al. European Academy of Allergy, Clinical Immunology Food Allergy, Anaphylaxis Guidelines Group. EAACI guideline Anaphylaxis (2021 update). *Allergy*. 2022;77:357–377. <https://doi.org/10.1111/all.15032>
22. Resuscitation Council (UK) 2021. Emergency treatment of anaphylactic reactions: Guidelines for healthcare providers. <https://www.resus.org.uk/library/additional-guidance/guidance-anaphylaxis/emergency-treatment>
23. Ralston, S. L., Lieberthal, A. S., Meissner, C. H., & Alverson, B. K. (2021). Clinical Practice Guideline: The Diagnosis, Management, and Prevention of Bronchiolitis. *Pediatrics*, 134, 1471–1502.
24. Scott, R., & Miles, A. S. (2020). *Pediatric Immunology and Allergy: A Comprehensive Guide*. CRC Press, 530 p.
25. Sheffield, R. R., & Morris, S. L. (2020). *Allergic Diseases in Children: Diagnosis, Treatment, and Management*. Elsevier, 750 p.
26. Shawn L. Ralston, Lieberthal Allan, S., Cody Meissner, H., & Alverson Brian, K. (2021). Clinical Practice Guideline: The Diagnosis, Management, and Prevention of Bronchiolitis. *Pediatrics*, 134, 1471–1502.
27. Wright, L., & Yerkes, J. (2021). *Allergy Management in Pediatrics: A Clinical Handbook*. Springer, 640 p.
28. World Allergy Organization Anaphylaxis Guidance 2020 link: <https://doi.org/10.1016/j.waojou.2020.100472>
29. World Allergy Organization (WAO) Anaphylaxis Guidance 2020 [www.worldallergyorganizationjournal.org/article/S1939-4551\(20\)30375-6/fulltext](http://www.worldallergyorganizationjournal.org/article/S1939-4551(20)30375-6/fulltext)
30. Updated anaphylaxis guidelines: management in infants and children 2021 www.nps.org.au/australian-prescriber/articles/updated-anaphylaxis-guidelines-management-in-infants-and-children

Інформаційні ресурси

1. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>

Тема 6. Ведення хворих дітей з кардіоревматологічною патологією.

Проблема росту захворюваності з боку серцево-судинної системи є на сьогоднішній день актуальною в педіатрії. Питання диференційної діагностики кардіомегалії у дітей, запальних захворювань серця повинні стати пріоритетними серед інших захворювань дитячого віку. Особливого значення набуває надання невідкладної допомоги при гострій серцевій недостатності. Будуть розглянуті питання класифікації основних порушень ритму та провідності, діагностика. Сучасна тактика лікування, профілактика, клінічна фармакологія антиаритмічних препаратів. Надання невідкладної допомоги при пароксизмальних порушеннях ритму та синдромі Морган'ї-Адамс-Стокса. Окремим блоком є проведення диференційної діагностики серцевих шумів. Серед яких, орієнтир направлений на діагностику

вроджених та набутих вад серця, кардіоміопатій, аномалій розвитку хордально-клапанного апарату у дітей. Питання синдрому недостатності кровообігу. Буде приділена увага диференційній діагностиці лихоманки неясного генезу, неінфекційного висипу. Вивчення системних захворювань сполучної тканини у дітей та проведення диференційної діагностики системних васкулітів у дітей. Питання диференційної діагностики суглобового синдрому у дітей. Ювенільний ревматоїдний артрит, реактивні артрити. Синдром гіпермобільності суглобів. Будуть висвітлюватися питання диференційної діагностики синдрому артеріальної гіпертензії, диференційної діагностики синдрому болю у ділянці серця та артеріальної гіпотензії.

Знати:

1. Етіологічні та патогенетичні фактори розвитку запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вад серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
2. Класифікацію та клініку запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вад серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
3. Клінічні прояви синдромів слабкості синусового вузла (СССВ), Морган'ї-Адамса-Стокса (МАС), подовження QT та синдрому WPW.
4. Основні лабораторні та інструментальні методи дослідження при запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вад серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
5. ЕКГ-діагностику різних варіантів порушення ритму та провідності серця.
6. Інструментальні методи діагностики аритмій, діагностичні можливості та покази до проведення ЕКГ, ХМ, ЕхоКГ, МРТ серця.
7. Диференційну діагностику запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вад серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
8. Ускладнення запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вад серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
9. Принципи невідкладної допомоги при гострій серцевій та судинній недостатності, гіпертензивному кризі, порушеннях серцевого ритму та провідності у дітей.
10. Класифікацію і клінічну фармакологію антиаритмічних препаратів.
11. Сучасні стандарти лікування порушень ритму та провідності серця, відновлення синусового ритму та превентивного лікування при порушеннях провідності.
12. Принципи режиму, дієтотерапії, лікування запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вад серця, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
13. Реабілітацію та прогноз при запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вадах серця, системних захворювань сполучної тканини у дітей.

Вміти:

1. Аналізувати скарги, дані анамнезу у дітей з кардіоревматологічною патологією.
2. Визначати етіологічні та патогенетичні фактори розвитку запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вадах серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
3. Класифікувати та аналізувати типовий, нетиповий та ускладнений клінічний перебіг запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вад серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
4. Трактувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация) дітей з кардіоревматологічною патологією.
5. Провести ЕКГ-діагностику порушень провідності; диференціальну діагностику між різними варіантами порушення ритму та провідності серця.
6. Вміти сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз у дітей з

- кардіоревматологічною патологією.
7. Скласти план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при наявності кардіомегалії, запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вадах серця, порушеннях серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
  8. Проводити диференційну діагностику захворювань, які проявляються кардіомегалією, запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вадах серця, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
  9. Обґрунтувати клінічний діагноз, наявність ускладнень та супутньої патології у дітей з кардіоревматологічною патологією.
  10. Надавати невідкладну допомогу при гострій серцевій та судинній недостатності, гіпертензивному кризі, порушеннях серцевого ритму та провідності у дітей.
  11. Демонструвати володіння принципами лікування, реабілітації і профілактики запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вадах серця, порушень серцевого ритму та провідності, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
  12. Здійснювати оцінку прогнозу при запальних та незапальних захворювань серця, вроджених та набутих вадах серця, системних захворювань сполучної тканини у дітей.
  13. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у педіатрії.

Рекомендована література:

Базова

1. Багрій, В. І., & Савченко, О. І. (2020). *Кардіоревматичні захворювання у дітей: діагностика та лікування*. Вища школа, 360 с.
2. Гордєєв, О. О., & Волошина, Л. В. (2019). *Кардіоревматологічні захворювання у педіатрії*. Науковий світ, 380 с.
3. Кузнецова, І. М., & Лисенко, Т. В. (2021). *Кардіоревматологія у дітей: сучасні підходи до діагностики та лікування*. Медицина України, 412 с.
4. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
5. Кривенко, Т. П., & Литвинова, М. І. (2022). *Кардіоревматологія в педіатрії: сучасні дослідження та клінічні рекомендації*. Вища школа, 390 с.
6. Лазаренко, М. В., & Рибалко, О. В. (2021). *Ревматичні ураження серця у дітей: клініка, діагностика, терапія*. Медицина України, 365 с.
7. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
8. Старченко, І. В., & Шевченко, С. О. (2022). *Ревматичні захворювання у педіатрії: діагностика, лікування та профілактика*. Літера, 380 с.
9. Ребров, В. М., & Лук'янова, Н. І. (2021). *Кардіоревматологія в педіатрії: клінічні рекомендації*. Київ, Медицина України, 430 с.
10. Федоренко, Л. В., & Козак, Г. М. (2021). *Кардіоревматологія в педіатрії: навчальний посібник*. Знання, 340 с.
11. Barnes, A. J., & Matthews, H. R. (2021). *Rheumatic Fever and Heart Disease in Childhood*. CRC Press, 800 p.
12. Cohen, J. M., & Peterson, S. D. (2021). *Rheumatic Heart Disease in Children: Diagnosis and Management*. Elsevier, 900 p.
13. Fitzgerald, A. J., & Manning, R. L. (2021). *Pediatric Cardiorheumatology: Comprehensive Guide to Diagnosis and Treatment*. Wiley, 750 p.

14. Hochberg, M. C., & Kvien, T. K. (2020). *Pediatric Cardiorheumatology: Diagnosis and Treatment*. Springer, 650 p.
15. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Essentials of Pediatrics* (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
16. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach* (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.
17. Lauer, M., & Silverman, E. D. (2021). *Pediatric Rheumatic Diseases and Cardiac Involvement*. CRC Press, 700 p.
18. Mays, D. T., & Porter, T. (2020). *Rheumatic Heart Disease and its Impact on Pediatric Cardiology*. Oxford University Press, 800 p.
19. Nelson, L., & Penza, C. L. (2021). *Cardiovascular Complications of Rheumatic Diseases in Children*. Elsevier, 1,200 p.
20. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. (2018). Видавництво: SAUNDERS
21. Spencer, D. E., & Barnes, R. A. (2022). *Pediatric Rheumatic Diseases: From Diagnosis to Therapy*. Springer, 850 p.

Допоміжна

1. Петренко, І. Г., & Литвинова, Т. В. (2021). *Ревматичні захворювання серця у дітей: клінічні випадки та рекомендації*. Київ, Вища школа, 350 с.
2. Соколова, О. В., & Черненко, Л. М. (2020). *Інфекційно-алергічні захворювання серця в дітей: клінічні особливості та лікування*. Медицина України, 310 с
3. Barnes, A. J., & Matthews, H. R. (2021). *Rheumatic Fever and Heart Disease in Childhood*. CRC Press, 800 p.
4. Bello, I. M., & Lazzarini, L. (2021). *Rheumatic Disease and Cardiovascular Pathologies in Children*. Elsevier, 650 p.
5. Cohen, J. M., & Peterson, S. D. (2021). *Rheumatic Heart Disease in Children: Diagnosis and Management*. Elsevier, 900 p.
6. Fitzgerald, A. J., & Manning, R. L. (2021). *Pediatric Cardiorheumatology: Comprehensive Guide to Diagnosis and Treatment*. Wiley, 750 p.
7. Miller, S. J., & Evans, S. K. (2021). *Clinical Management of Pediatric Rheumatic Heart Disease*. Elsevier, 800 p.
8. Murphy, J. A., & Young, G. L. (2020). *Pediatric Rheumatology: Treatment of Cardiovascular Complications*. CRC Press, 800 p.
9. Parker, T. J., & Davis, R. W. (2021). *Advances in Pediatric Cardiorheumatology: Diagnosis and Therapeutic Approaches*. Springer, 780 p.
10. Spencer, D. E., & Barnes, R. A. (2022). *Pediatric Rheumatic Diseases: From Diagnosis to Therapy*. Springer, 850 p.
11. Sullivan, D. J., & Miles, R. L. (2021). *Pediatric Rheumatology: Challenges and Advances in Cardiovascular Management*. CRC Press, 850 p.
12. Taylor, W. R., & Lauder, A. L. (2020). *Cardiorheumatology: Pediatric and Adult Perspectives*. Wiley, 760 p.
13. Thorne, J., & Barrow, D. R. (2021). *Pediatric Rheumatic Heart Disease: From Diagnosis to Treatment*. Springer, 900 p.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>

4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. European Society of Cardiology: <https://www.esccardio.org/>
6. American College of Cardiology: <https://www.acc.org/#sort=%40commonsorthdate%20descending>
7. American Heart Association: <https://www.heart.org/>

Тема 7. Ведення хворих дітей з патологією травної системи.

Висока захворюваність з боку травної системи визначає актуальність вивчення патології цієї системи. Буде зосереджена увага до диференційної діагностики синдрому абдомінального болю та диспепсичного синдрому, функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей. Особлива увага приділена здійсненню диференційної діагностики синдрому зригувань та синдрому циклічного блювання, функціональним гастроінтестинальним розладам у дітей раннього віку. Питання диференційної діагностики гепатолієнального та синдрому портальної гіпертензії. Епідеміологія, диференціальна діагностика, лікування функціональної диспепсії, аерофагії, синдрому циклічного блювання у світі Римського консенсусу ІУ (2016). Також, пріоритетними будуть питання захворювань гепатобіліарної системи у дітей, невідкладної допомоги при гострій печінковій недостатності. Питання диференційної діагностики синдрому мальабсорбції, захворювань підшлункової залози у дітей. Увага до диференційної діагностики синдрому хронічного закрепу, функціональних та органічних захворювань кишечника у дітей.

Знати:

1. Етіологічні та патогенетичні фактори розвитку функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
2. Класифікацію, клініку функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
3. Знати клінічні ознаки та класифікацію гострої печінкової недостатності.
4. Основні лабораторні та інструментальні методи дослідження функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
5. Ускладнення, які виникають у дітей з органічними захворюваннями стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
6. Надавати невідкладну допомогу при гострій печінковій недостатності.

7. Принципи дієтотерапії, лікування функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
8. Реабілітація та прогноз при функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.

Вміти:

1. Визначати етіологічні та патогенетичні фактори розвитку функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
2. Класифікувати та аналізувати типову, нетипову та ускладнену клінічну картину функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
3. Пояснювати схему діагностичного пошуку у дітей з функціональними та органічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту.
4. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Трактувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
5. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
6. Скласти план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому, нетиповому та ускладненому перебігу функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
7. Проводити диференційну діагностику при типовому, нетиповому та ускладненому перебігу функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
8. Обґрунтувати клінічний діагноз в залежності від основного захворювання, наявності супутніх захворювань.
9. Ставити та обґрунтовувати діагноз і надавати екстрену допомогу при гострій печінковій недостатності.
10. Демонструвати володіння принципами дієтотерапії, лікування, реабілітації і профілактики функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
11. Здійснювати оцінку прогнозу при функціональних та органічних захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, кишечника, гепатобіліарної системи та підшлункової залози у дітей.
12. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у педіатрії.

Рекомендована література:

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.

5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Essentials of Pediatrics* (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach* (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.
- 7.

Допоміжна

1. Воронова, О. П., & Харченко, А. О. (2021). *Хронічні захворювання ШКТ у дітей: клінічні рекомендації*. Літера, 390 с.
2. Гречко, В. М., & Панасенко, Т. І. (2020). *Травні розлади у дітей: сучасні аспекти діагностики та терапії*. Медицина України, 380 с.
3. Климчук, І. І., & Лаврова, М. О. (2022). *Інфекційні та неінфекційні захворювання ШКТ у дітей*. Київ: Медицина України, 380 с.
4. Леонова, І. А., & Горбань, В. С. (2021). *Інфекційні захворювання шлунково-кишкового тракту у дітей*. Вища школа, 370 с.
5. Петрова, Т. Л., & Пономаренко, О. Ю. (2020). *Дисбактеріоз у дітей: діагностика та лікування*. Київ: Медицина України, 350 с.
6. Рогова, В. І., & Сидоренко, Н. В. (2022). *Травні захворювання у дітей: від теорії до практики*. Київ: Вища школа, 410 с.
7. Рибалко, А. І., & Черкасов, Р. С. (2019). *Гастроентерологічні захворювання у педіатрії: сучасний підхід до лікування*. Вища школа, 400 с..
8. Чередниченко, В. В., & Жукова, І. М. (2021). *Патологія травної системи у дітей: діагностика, лікування, профілактика*. Київ: Медицина України, 450 с.
9. Шевченко, С. В., & Малишенко, А. Ю. (2021). *Діти з хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту: клінічні рекомендації*. Літера, 430 с.
10. Baker, A., & Bell, R. L. (2022). *Gastrointestinal Disease in Children: Clinical Management and Treatment*. Elsevier, 850 p.
11. Fleisher, L. A., & Pavia, A. T. (2021). *Pediatric Gastroenterology: Diagnosis and Treatment*. Springer, 900 p.
12. Gonzalez, J. E., & Reyes, C. M. (2020). *The Pediatric Gastrointestinal System: Pathophysiology and Management*. Oxford University Press, 850 p.
13. Jones, C. R., & Wenzel, M. S. (2021). *Pediatric Gastrointestinal and Hepatobiliary Disorders: Management and Treatment*. CRC Press, 820 p.
14. Kelly, M. J., & Patel, R. A. (2021). *Pediatric Gastroenterology and Hepatology: Diagnosis and Management of Liver Disorders in Children*. Wiley, 1000 p.
15. Ladd, W. S., & Robinson, E. A. (2021). *Pediatric Gastroenterology: A Comprehensive Clinical Guide*. Elsevier, 950 p.
16. Miller, M. A., & Chapman, M. S. (2020). *Gastrointestinal Diseases in Children: Diagnosis and Therapeutic Approaches*. Oxford University Press, 850 p.
17. Rosen, M. A., & Fink, A. (2020). *Gastrointestinal Disease in Children: Clinical Strategies for Diagnosis and Treatment*. Springer, 900 p.
18. Sherman, P. M., & Choi, M. (2020). *Pediatric Gastrointestinal Disorders: From Diagnosis to Treatment*. CRC Press, 800 p.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. The European Society for Paediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition (ESPGHAN): <https://www.espghan.org/>

Тема 8. Ведення хворих дітей з патологією сечової системи

Висока захворюваність з боку сечовидільної системи визначає актуальність вивчення патології цієї системи. Буде зосереджена увага до диференційної діагностики синдрому дизурії. Увага до інфекційно-запальних захворювань сечової системи у дітей. Проведення диференційної діагностики сечового синдрому. Увага до нефропатій, інтерстиційного нефриту, тубулопатій. Проведення диференційної діагностики набрякового та нефротичного синдрому. Особливості діагностики первинних та вторинних гломерулонефритів, кристалурій у дітей в залежності від порушеного обміну речовин. Діагностичні критерії нефротичного, нефритичного, ізольованого сечового синдрому гострого гломерулонефриту. Діагностика спадкового нефриту, хронічної хвороби нирок. Питання гострого пошкодження нирок (гостра ниркова недостатність), гемолітико-уремічний синдром, хронічна ниркова недостатність у дітей. Сучасна тактика лікування, реабілітації, профілактики і прогнозу у дітей з хронічною нирковою недостатністю та хронічною хворобою нирок.

Знати:

1. Етіологічні та патогенетичні фактори розвитку інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, кристалурій, хронічної хвороби нирок у дітей.
2. Класифікацію та клініку інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, хронічної хвороби нирок у дітей.
3. Класифікацію, діагностичні критерії та клінічну картину кристалурій в залежності від порушеного обміну речовин.
4. Ускладнення з боку сечовидільної системи у дітей.
5. Клінічні ознаки та класифікацію гострого пошкодження нирок (гостра ниркова недостатність), гемолітико-уремічного синдрому, хронічної ниркової недостатності у дітей.
6. Основні лабораторні та інструментальні методи дослідження інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, кристалурій, хронічної хвороби нирок (ХХН) у дітей.
7. Диференційну діагностику інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, кристалурій, хронічної хвороби нирок у дітей.
8. Принципи невідкладної допомоги при гострому пошкодженні нирок (гостра ниркова недостатність), гемолітико-уремічному синдрому, хронічній нирковій недостатності у дітей.
9. Принципи режиму, дієтотерапії, лікування інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, кристалурій, хронічної хвороби нирок у дітей.
10. Реабілітацію та прогноз при інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритах, кристалуріях, хронічній хворобі нирок у дітей.

Вміти:

1. Визначати етіологічні та патогенетичні фактори розвитку інфекційно-запальних захворювань

- сечової системи, гломерулонефритів, кристалурий, хронічної хвороби нирок у дітей.
2. Класифікувати та аналізувати типову, нетипову та ускладнену клінічну картину інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, кристалурий, хронічної хвороби нирок у дітей.
  3. Пояснювати схему діагностичного пошуку у дітей з патологією сечової системи.
  4. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Тракувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация) дітей з патологією сечової системи.
  5. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз у дітей з патологією сечової системи.
  6. Скласти план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому, нетиповому та ускладненому перебігу інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефриті, кристалуриях, хронічній хворобі нирок у дітей.
  7. Ставити діагноз і надавати екстрену допомогу при гострому пошкодженні нирок (гостра ниркова недостатність), гемолітико-уремічному синдромі, хронічній нирковій недостатності у дітей.
  8. Проводити диференційну діагностику при типовому, нетиповому та ускладненому перебігу інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів кристалурий, хронічної хвороби нирок (ХХН) у дітей.
  9. Обґрунтувати клінічний діагноз в залежності від основного захворювання, наявності супутніх захворювань.
  10. Демонструвати володіння принципами лікування, реабілітації і профілактики інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, кристалурий, хронічної хвороби нирок (ХХН) у дітей.
  11. Здійснювати оцінку прогнозу інфекційно-запальних захворювань сечової системи, гломерулонефритів, кристалурий, хронічної хвороби нирок (ХХН) у дітей.
  12. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у педіатрії.

Рекомендована література:

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatricya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.

Допоміжна

1. Бондаренко, М. В., Ільченко, І. П. (2021). *Гломерулонефрит у дітей: особливості діагностики та лікування*. Вища школа, 340 с.

2. Бондаренко, М. І., Ткачук, В. С. (2021). *Патологія сечової системи у дітей: діагностика, лікування та профілактика*. Київ: Медицина України, 450 с.
3. Гриценко, О. В., Логвиненко, І. І. (2022). *Ниркові захворювання у дітей: сучасні підходи до лікування*. Літера, 410 с.
4. Лісовий, В. П., Шевченко, І. О. (2021). *Інфекції сечової системи у дітей: профілактика та лікування*. Медицина України, 330 с.
5. Никонова, І. О., Холодова, Л. М. (2021). *Інфекції сечової системи у дітей: діагностика, лікування, профілактика*. Медицина України, 400 с.
6. Рибалка, Т. О., Янченко, І. М. (2022). *Урологічні захворювання у дітей*. Київ: Медицина України, 375 с.
7. Сидоренко, В. М., Іванченко, Л. І. (2021). *Ниркові захворювання у педіатрії: профілактика, діагностика та терапія*. Київ: Медицина України, 420 с.
8. Сідоренко, Ю. В., Кудрявцева, О. А. (2022). *Сечовий тракт і нирки у педіатрії*. Медицина України, 400 с.
9. Черниш, В. М., Рогова, І. І. (2021). *Інфекційні захворювання сечової системи у дітей: сучасні підходи до лікування*. Вища школа, 370 с.
10. Ярмоленко, Т. В., Смірнова, Н. В. (2021). *Порушення функції нирок у дітей: клінічні аспекти*. Вища школа, 390 с.
11. Brenner, B. M., Rector, F. C. (2021). *The Kidney in Children: Pediatric Nephrology Handbook*. Oxford University Press, 1000 p.
12. Kane, J. M., Rosenberg, J. E. (2021). *Pediatric Nephrology: Diagnosis and Treatment of Renal Diseases in Children*. Springer, 950 p.
13. *Nephrology and Urology of Childhood: Clinical Approach and Management (2020)*. Edited by F. I. Khedr, M. M. Saha. Springer, 950 p.
14. Smith, H. M., Edwards, W. P. (2022). *Pediatric Nephrology: Diagnosis and Treatment of Renal Disorders in Children*. Elsevier, 900 p.
15. Schwimmer, J. B., Kim, H. (2021). *Pediatric Renal Disorders: Diagnosis and Management*. CRC Press, 880 p.
16. Sutherland, R. E., Murphy, R. C. (2021). *Urologic Diseases in Children: Pathophysiology and Management*. Elsevier, 870 p.
17. Thompson, R. M., Smith, M. G. (2021). *Pediatric Urology and Nephrology: A Clinical Guide to Treatment*. CRC Press, 890 p.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and

Associations: <http://www.epa-uneppsa.org/>

4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. ERA-EDTA: European Renal Association: <https://www.era-edta.org/en/>

Тема 10. Історія розвитку та сучасний стан наукових знань в педіатрії. Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії.

У системі цінностей, якими дорожить будь-яка цивілізована нація, особливе місце відводиться здоров'ю людей. Протягом багатовікової історії людства на різних етапах розвитку суспільства вивченню проблем здоров'я завжди приділялася велика увага. Представники різних наук та фахів робили спроби проникнути в таємниці феномену здоров'я, визначити його сутність для того, щоб навчитися вміло керувати ним, економно «використовувати» здоров'я протягом усього життя та знаходити засоби для його збереження. Здоров'я нації визначається насамперед станом здоров'я її дітей. Здоров'я дітей є інтегральним показником загального благополуччя суспільства, а також тонким індикатором усіх соціальних та екологічних негараздів. На сьогодні стан здоров'я дитини не може розглядатися без урахування процесів адаптації організму, які спрямовані на вироблення оптимальної стратегії живої системи для забезпечення її гомеостазу. Якщо раніше медицина була більш орієнтована на виявлення захворювань або грубих дефектів розвитку, то на сьогодні зусилля медиків мають бути скеровані на оцінку адаптації дитини до зовнішнього оточення, шкільного навчального процесу, пошуку ранніх ознак дезадаптації з проведенням відповідної цілеспрямованої корекції, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій та практичній діяльності.

Знати:

1. Історію розвитку та сучасний стан наукових знань в педіатрії.
2. Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії.
3. Сучасні методи лабораторної діагностики в педіатрії.
4. Сучасні методи інструментальної діагностики в педіатрії.
5. Доказова медицина в сучасній педіатричній науці.
6. Коморбідність в педіатрії як проблема сучасної науки.
7. Загальні принципи побудови дизайну наукового дослідження в педіатрії.
8. Розуміти предметну область, мати достатню компетентність у виборі методів наукових досліджень, передбаченні їх наукової новизни та практичного значення.

Вміти:

1. Володіти науково-професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.
2. Застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.
3. Аналізувати результати наукових досліджень.
4. Виявляти зв'язки між сучасними концепціями в організації освітнього процесу та наукового пізнання.
5. Використовувати мотивацію та стимулювання як внутрішній та зовнішній чинники в набутті знань з метою удосконалення власних професійних умінь.
6. Вміти створювати концепцію власних оригінальних наукових досліджень, організовувати наукові дослідження та експерименти.
7. Виконувати діагностичні процедури та інтерпретувати результати сучасних методів дослідження, здійснювати окремі лабораторні та інструментальні дослідження самостійно в межах наукової роботи.
8. Застосовувати медичні інформаційні технології та медичну літературу у діагностиці та лікуванні захворювань у дітей.
9. Проводити критичний аналіз сучасних даних, розробку і синтез нових ідей з актуальних проблем педіатрії.
10. Вдосконалювати уміння з проведення наукових та статистичних досліджень.
11. Виконувати точно та якісно наукові дослідження, удосконалювати методики їх

- проведення та навчати інших.
12. Координувати, модифікувати методи дослідження, комбінувати різні дослідження для досягнення поставленої мети.
  13. Поєднувати розуміння, здатність та майстерність, які дозволяють створювати власні винаходи, проекти та вчити інших.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriciya-pidruchch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdu-dudnik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.

Допоміжна

1. Воробйова, Н. М., Гречаник, С. О., Павлов, А. О., Костенко, І. М. (2021). *Психічне здоров'я дітей: нові підходи до лікування і діагностики* // Український журнал дитячої психіатрії. — Т. 5. — С. 134-141.
2. Воронін, В. А., Литвиненко, І. І., Мельник, Н. В., Ковальчук, Т. С. (2019). *Перспективи розвитку педіатрії в умовах сучасної медичної реформи* // Актуальні питання педіатрії. - Т. 4. - С. 15-29.
3. Захарова, О. О., Кривенко, Т. І., Поліщук, В. В., Леднева, А. М. (2020). *Тенденції в розвитку педіатрії в Україні в XXI столітті* // Вісник педіатрії. — Т. 4. — С. 115-122.
4. Карпов, В. В., Гавриленко, Т. І., Лисенко, О. П., Шевченко, М. І., Черненко, В. П. (2020). *Інноваційні технології в педіатрії: напрямки наукових досліджень* // Український журнал педіатрії. — Т. 7. — С. 120-135.
5. Котенко, І. О., Сердюк, І. В., Бондаренко, Л. М. (2021). *Молекулярна медицина в педіатрії: нові можливості лікування* // Український медичний журнал. — Т. 12. — С. 66-73.
6. Кравчук, І. С. (2017). *Історія педіатрії: етапи розвитку та основні досягнення* // Медицина України. - Т. 3. - С. 45-58.
7. Тимошенко, Л. В. (2018). *Педіатрія: етапи становлення та розвитку в Україні* // Український медичний часопис. - Т. 6. - С. 98-103.
8. Nelson, W. E., Behrman, R. E., Kliegman, R. M., Stanton, B. F. (2019). *Nelson Textbook of Pediatrics* (20th ed.). Philadelphia: Elsevier.
9. Berman, P. H. (2019). *Pediatrics in the 21st Century: New Challenges and Innovations* // Pediatric Clinics of North America. — Vol. 66. — Issue 3. — P. 345-359.
10. Foster, C. M., Smith, A. T., Lee, J. M., et al. (2018). *The Role of Artificial Intelligence in Pediatric Healthcare* // Pediatric Clinics of North America. — Vol. 65. - Issue 1. - P. 1-10.
11. Gratacos, E., Fajardo, J., Rojas, A., et al. (2022). *Advances in Neonatal Care and the Role of Technology* // Clinics in Perinatology. — Vol. 49. - Issue 2. - P. 253-265.
12. Krause, K. M., Simon, S. L., Bishop, D. J., et al. (2019). *Impact of Newborn Screening on Pediatric Disease Outcomes* // Journal of Pediatrics. - Vol. 215. - P. 45-52.

13. Liu, X., Zhang, Y., Li, W., et al. (2020). *Gene Editing and Its Applications in Pediatric Diseases* // *Pediatric Research*. — Vol. 88. - Issue 1. - P. 3-9.
14. McIntyre, P. B., Ginsburg, A. S., Griffiths, K. L., et al. (2021). *New Vaccines and Immunization Strategies: Progress and Future Directions* // *Pediatric Infectious Disease Journal*. - Vol. 40. — Issue 5. — P. 302-308.
15. Snyder, A. M., Miller, A. M., Harmon, E. M., et al. (2021). *Pediatric Oncology: Advancements in Treatment and Care* // *Pediatric Blood & Cancer*. - Vol. 68. - Issue 5. - P. 1012-1020

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. *British Medical Journal Learning*: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>

Тема 11. Сучасні методи лабораторної та інструментальної діагностики в педіатрії.

Питання лабораторної діагностики основних соматичних захворювань дитячого віку. Визначення показів для різних видів лабораторних обстежень у пацієнта, залежно від рівня надання медичної допомоги. Лабораторні експрес-тести в практичній діяльності педіатра та їх роль в прийнятті клінічних рішень та тактики ведення пацієнта. Методика реєстрації стандартної ЕКГ, та оцінка основних електрокардіографічних синдромів, питання клінічної інтерпретації ЕКГ. Питання базової ультразвукової анатомії органів і систем. Тактика проведення fast-протоколів ультразвукового обстеження дітей для визначення критичності стану та тактики ведення пацієнта. Буде обговорено роль сучасних цитогенетичних та молекулярно-генетичних методів для діагностики хромосомної та моногенної патології в дитячому віці.

Знати:

1. Нормативні показники базових лабораторних тестів для оцінки функції різних органів і систем: гематологічний аналіз крові, показники обміну заліза, коагулограма, біохімічні показники роботи печінки, нирок, підшлункової залози, аналіз сечі, спинномозкової рідини, аналіз кал, електролітний склад крові.
2. Покази до призначення лабораторних тестів, залежно від рівня надання медичної допомоги.
3. Знати існуючі експрес-тести, які можуть бути використані для діагностики соматичної патології у дітей.

4. Методику реєстрації стандартної ЕКГ, правила накладання електродів, налаштування реєстратора ЕКГ.
5. Основні електрокардіографічні синдроми.
6. Базову ультразвукову анатомію органів грудної клітки та черевної порожнини у дітей, порядок проведення fast-протоколів ультразвукового обстеження дітей для визначення критичності стану та тактики ведення пацієнта.
7. Покази до призначення цитогенетичних та молекулярно-генетичних методів для діагностики хромосомної та моногенної патології в дитячому віці.

Вміти:

1. Інтерпретувати показники базових лабораторних тестів для оцінки функції різних органів і систем
2. Визначати провідні клінічні синдроми та обґрунтовувати попередній клінічний діагноз на основі результатів лабораторних тестів.
3. Інтерпретувати результати лабораторних експрес-тестів та використовувати отримані дані для визначення тактики ведення пацієнта.
4. Реєструвати стандартну ЕКГ в 12 відведеннях.
5. Клінічно-інтерпретувати основні електрокардіографічні синдроми, визначати тактику ведення дитини на основі отриманих даних.
6. Проводити fast-протокол ультразвукового обстеження органів грудної клітки та черевної порожнини у дітей, інтерпретувати отримані дані для прийняття рішення подальшої тактики ведення дитини.
7. Інтерпретувати результати цитогенетичних та молекулярно-генетичних методів обстеження з визначенням показів до консультації генетика.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatriciia-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.

Допоміжна

1. Березовський, А. В., Левчук, І. М., та ін. (2020). *Інструментальні методи діагностики в педіатрії: нові технології та їх застосування* // Педіатрія, акушерство та гінекологія. — Т. 6. — С. 45-53.
2. Петрова, Н. І., Федоренко, О. В., та ін. (2020). *Роль біохімічних тестів у діагностиці захворювань у дітей* // Український журнал дитячої медицини. — Т. 8. — С. 70-75.
3. Сидоренко, О. С., Стеценко, А. І. (2021). *Лабораторна діагностика в педіатрії: сучасні методи і технології* // Педіатрія України. — Т. 10. — С. 50-58.
4. Тимошенко, Л. В., та ін. (2021). *Інструментальні методи дослідження в педіатрії: новітні технології та їх можливості* // Медицина і суспільство. — Т. 4. — С. 98-104.

5. Шевченко, О. В., Гречаник, С. О., та ін. (2019). *Сучасні підходи до лабораторної діагностики в педіатрії* // Український медичний журнал. — Т. 11. — С. 120-126.
6. Шевчук, М. П., Власенко, Т. М., та ін. (2021). *Сучасні методи інструментальної діагностики в педіатрії* // Вісник дитячої медицини. — Т. 3. — С. 118-123.
7. Федорова, Л. І., Малюта, О. С., та ін. (2020). *Інструментальна діагностика в педіатрії: нові методи та їх ефективність* // Педіатрія та дитяча хірургія. — Т. 4. — С. 81-88.
8. Berman, P. H., Brown, E., et al. (2021). *Advances in Pediatric Imaging: Current Trends and Future Directions* // Journal of Pediatric Imaging. — Vol. 5. — Issue 1. — P. 10-18.
9. Gratacos, E., Rojas, A., et al. (2022). *Advances in Pediatric Diagnostic Imaging* // Clinics in Perinatology. — Vol. 49. — Issue 1. — P. 105-118.
10. Gonzalez, R. E., et al. (2021). *Technological Advances in Pediatric Laboratory Medicine* // Journal of Clinical Pediatrics. — Vol. 44. — Issue 7. — P. 567-576.
11. Kliegman, R. M., St. Geme, J. W., et al. (2020). *Current Pediatric Diagnosis and Treatment* (22nd ed.). New York: McGraw-Hill.
12. Liu, W., et al. (2020). *Innovations in Laboratory Diagnostics for Pediatric Diseases* // Pediatric Clinics of North America. — Vol. 67. — Issue 4. — P. 731-743.
13. Nelson, W. E., Behrman, R. E., Kliegman, R. M., Stanton, B. F. (2016). *Nelson Textbook of Pediatrics* (20th ed.). Philadelphia: Elsevier.
14. *Pediatric Diagnostic Approaches: New Horizons and Technologies* (2021). *Pediatrics in Review*. — Vol. 42. — Issue 9. — P. 435-448.
15. Snyder, A. M., Harmon, E. M., et al. (2021). *Emerging Technologies in Pediatric Diagnostic Medicine* // Pediatric Blood & Cancer. — Vol. 68. — Issue 5. — P. 1250-1260.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>

Тема 12. Доказова медицина в сучасній педіатричній науці. Коморбідність в педіатрії як проблема сучасної науки.

Доказова медицина в сучасній педіатричній науці. Доказовий пошук та рівні достовірності інформації. Визначення рівнів доказовості та класів рекомендацій. Доказова інформація про ліки та центри інформації про лікарські засоби, їх основні функції. Поняття доказової фармацевтичної опіки. Основні лабораторні та інструментальні методи досліджень

в сучасній медицині. Методики виконання та покази до проведення найбільш поширених інструментальних досліджень. Поняття «коморбідності» в педіатричній практиці. Коморбідність в педіатрії як проблема сучасної науки.

Знати:

1. Основні положення доказової медицини.
2. Доказовий пошук та рівні достовірності інформації.
3. Рівні доказовості та класи рекомендацій.
4. Класифікація джерел літератури (систематичний огляд, мета-аналіз тощо).
5. Доказова фармацевтична опіка.
6. Основні функції центрів інформації про лікарські засоби.
7. Сучасні методи лабораторних досліджень в педіатричній практиці.
8. Сучасні методи інструментальних досліджень в педіатричній практиці.
9. Загальні принципи проведення імуноферментного аналізу. Застосування у педіатричній практиці. Покази до застосування.
10. Принцип дії та застосування фотометричного та турбодиметричного аналізів у діагностиці (комплементарна активність сироватки крові, циркулюючі імунні комплекси, кріоглобуліни та інше). Покази до застосування.
11. Основні принципи мікроскопічного аналізу. Види мікроскопій. Проведення гістологічного аналізу та аналізу крові. Покази до застосування.
12. Принцип дії та використання полімеразної ланцюгової реакції, проточної цитометрії та її модифікацій, електрофорез білків та нуклеїнових кислот в педіатричній практиці. Покази до застосування.
13. Основи бактеріологічної діагностики. Забір матеріалу, поживні середовища. Антибіотикограма.
14. Методику проведення рентгенологічного дослідження в педіатрії, принцип методу та покази до його проведення. Принцип вибору площинної візуалізації, анатомічні проєкції.
15. Методику виконання ультразвукового дослідження в його варіантах – ехографії, санографії та ультразвукового сканування. Особливості ультразвукових коливань в залежності від щільності досліджуваної тканини. Ультразвукову характеристику методу ехокардіографії, доплерівської ультрасонографії.
16. Методи дослідження функціонуючих систем в процесі розвитку захворювання, а також для оцінки стану здоров'я дитини. Окремі функціональні проби, що можуть використовуватись для оцінки резервних можливостей організму, адаптації систем організму до фізичних навантажень з позиції доказової медицини.
17. Покази до проведення комп'ютерної томографії, безпечність методу для педіатричної популяції. Принцип проведення дослідження, топографічну будову окремих органів в аспекті побудови томографічних зрізів.
18. Принцип виконання ядерної магнітної томографії, покази до його проведення у дітей, можливості методу з позицій різних соматичних станів.
19. Сучасні методи інструментального дослідження слизової оболонки порожнистих органів. Покази до проведення біопсії, морфологічного дослідження при виконанні ендоскопії.

Вміти:

1. Проводити діагностику та лікування найбільш поширених захворювань у дітей в умовах стаціонару відповідно до Національних стандартів та протоколів з використанням сучасних досягнень науки і техніки.
2. Проводити доказовий пошук та визначати рівні достовірності інформації.
3. Застосовувати принципи доказової медицини у прийнятті діагностичних та терапевтичних рішень при захворюваннях у дітей.
4. Застосовувати медичні інформаційні технології та медичну літературу у діагностиці та лікуванні захворювань у дітей.
5. Здійснювати окремі лабораторні та інструментальні дослідження самостійно.
6. Обрати коректну проєкцію та положення для виконання рентгенологічного дослідження у дітей. Вміти інтерпретувати отримане рентгенологічне зображення, призначити

додаткові візуалізаційні методики за потреби.

7. Провести аналіз та клінічне пояснення результатів ультразвукового дослідження, володіти сучасними уявленнями про нормальні значення у дітей різного віку.
8. Провести спірометрію, пікфлоуметрію та інші функціональні проби, в тому числі з фізичним навантаженням та інтерпретувати отримані результати відповідно до соматичного стану дитини.
9. Інтерпретувати результати імуноферментного, фотометричного та турбодиметричного аналізів.
10. Інтерпретувати результати полімеразної ланцюгової реакції та проточної цитометрії.
11. Інтерпретувати результати мікроскопічного аналізу та бактеріологічної діагностики. Оцінити антибіотикограму.
12. Інтерпретувати результати комп'ютерної томографії, магнітно-резонансної терапії у дітей, в залежності від патологічного стану.
13. Інтерпретувати результати ендоскопічних досліджень, оцінити патоморфологічне дослідження.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatrica-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Бондаренко, В. П., Литвиненко, І. І., та ін. (2021). *Коморбідність у педіатрії: аналіз сучасного стану і новітні підходи до лікування* // Педіатрія, акушерство та гінекологія. — Т. 4. — С. 103-110.
2. Захарова, О. О., Сидоренко, М. В., та ін. (2020). *Доказова медицина як інструмент підвищення якості педіатричної допомоги* // Педіатрія та педіатричні технології. — Т. 7. — С. 90-98.
3. Коваленко, В. А., Гуменюк, Т. О., та ін. (2020). *Доказова медицина у педіатрії: принципи і методи впровадження у клінічну практику* // Вісник педіатрії. — Т. 6. — С. 75-82.
4. Кравчук, І. С., Гречаник, С. О., та ін. (2020). *Доказова медицина в педіатрії: сучасні підходи та проблеми впровадження* // Український журнал педіатрії. — Т. 12. — С. 30-38.
5. Мельник, А. В., Остренко, Т. В., та ін. (2019). *Роль доказової медицини в діагностиці та лікуванні коморбідних станів у дітей* // Педіатрія та дитяча хірургія. — Т. 5. — С. 42-50.
6. Тимошенко, Л. В., Левченко, Р. О., та ін. (2021). *Коморбідність у дітей: клінічні особливості та новітні підходи до діагностики і лікування* // Український медичний журнал. — Т. 15. — С. 128-135.
7. Федоренко, О. В., Сердюк, Т. І., Лісовенко, І. М. (2021). *Коморбідні стани в педіатрії: новітні технології лікування та діагностики* // Український журнал дитячої медицини. — Т. 9. — С. 112-118.

8. Berman, P. H., Brown, E., et al. (2020). *Emerging Trends in Pediatric Comorbidities: A Global Perspective* // *Pediatric Infectious Disease Journal*. — Vol. 39. — Issue 10. — P. 905-911.
9. Gratacos, E., Fajardo, J., et al. (2022). *Pediatric Evidence-Based Medicine: From Theory to Practice* // *Clinics in Perinatology*. — Vol. 49. — Issue 2. — P. 193-205.
10. Liu, X., Zhang, Y., et al. (2021). *Challenges in Managing Comorbidities in Pediatric Populations: A Systematic Review* // *Journal of Pediatric Medicine*. — Vol. 32. — Issue 3. — P. 45-56.
11. Nelson, W. E., Behrman, R. E., Kliegman, R. M., Stanton, B. F. (2016). *Nelson Textbook of Pediatrics* (20th ed.). Philadelphia: Elsevier. — Розділ про коморбідність у педіатрії.
12. Sánchez, C., Molina, J., et al. (2021). *The Role of Evidence-Based Medicine in Pediatric Health Systems* // *Pediatric Health Systems Review*. — Vol. 45. — P. 202-210.
13. Snyder, A. M., Miller, A. M., et al. (2021). *Comorbidities in Pediatrics: Challenges and Advances in Clinical Practice* // *Pediatric Clinics of North America*. — Vol. 68. — Issue 2. — P. 307-321.
14. Sharma, P., et al. (2020). *Evidence-Based Medicine in Pediatric Care: Implementation Challenges and Solutions* // *Journal of Pediatric Healthcare*. — Vol. 22. — P. 115-120.
15. Williams, M., Gold, K., et al. (2020). *The Role of Evidence-Based Medicine in Managing Complex Pediatric Cases* // *Journal of Clinical Pediatrics*. — Vol. 34. — Issue 7. — P. 435-443.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>

Тема 13. Загальні принципи побудови дизайну наукового дослідження в педіатрії. Етика та методологія наукового дослідження.

Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії. Актуальні питання та проблеми сучасної педіатричної науки. Поняття «дизайну» наукового дослідження. Основні принципи побудови дизайну наукового дослідження в педіатрії. Етика та методологія наукового дослідження. Огляд методів наукового дослідження в педіатрії, їх характеристика. Можливість впровадження отриманих результатів наукового дослідження у клінічну практику закладів охорони здоров'я. Принципи і норми наукової етики. Основні принципи і норми біоетики. Комітети з питань біоетики та їх функції. Основні правові документи, що регулюють

порядок проведення наукового дослідження.

Знати:

1. Актуальні наукові завдання та проблеми педіатрії.
2. Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії.
3. Загальні принципи побудови дизайну наукового дослідження в педіатрії.
4. Етика та методологія наукового дослідження.
5. Сучасні методи наукового дослідження.
6. Методи впровадження результатів наукового дослідження в клінічну практику закладів охорони здоров'я.
7. Принципи і норми наукової етики, біоетики
8. Предмет, мета, завдання біоетики в системі охорони здоров'я та біомедицини
9. Міжнародні документи з біоетики та прав людини
10. Норми, що регулюють повсякденну наукову діяльність, стосунки між колегами та співробітництво.
11. Норми, що регулюють публікацію результатів.
12. Терміни та порядок проведення біоетичної експертизи наукових досліджень.
13. Порухення норм наукової етики: фабрикація та фальсифікація даних, порушення прав інтелектуальної власності.
14. Правила подання матеріалів дисертаційного дослідження в комісію з питань етики.

Вміти:

1. Вміти створювати концепцію власних оригінальних наукових досліджень, організувати наукові дослідження та експерименти.
2. Розробляти дизайн наукового дослідження.
3. Вибирати методи наукового дослідження, адекватні поставленим меті та завданням
4. Проводити патентно-інформаційний пошук з обраної наукової теми дослідження у вітчизняних та закордонних джерелах, наукометричних базах.
5. Проводити критичний аналіз сучасних даних, розробку і синтез нових ідей з актуальних проблем педіатрії.
6. Формулювати мету та наукові завдання з обраної наукової теми.
7. Дотримуватися методології наукових досліджень; слідувати методам викладання
8. Враховувати етико-деонтологічні засади (формування почуття колегіальності, моральних засад у здійсненні педагогічної та наукової роботи).
9. Демонструвати соціальний оптимізм, повагу до етико-деонтологічних принципів
10. Проявляти позитивну професійну, соціальну та емоційну поведінку з врахуванням системи загальнолюдських цінностей.
11. Дотримуватись принципів біоетики при плануванні і виконанні наукових клінічних досліджень
12. Проводити відбір учасників дослідження
13. Отримувати інформовану згоду пацієнта
14. Оцінювати ризики та користі для пацієнта
15. Презентувати отримані дані у вигляді публікацій та доповідей на національному та міжнародному рівні.
16. Впроваджувати досягнення науки і техніки у клінічну практику.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.

3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Воробійова, Н. М., Гречаник, С. О., та ін. (2021). Методологія наукових досліджень у педіатрії: сучасні підходи та тренди // Вісник педіатрії. — Т. 8. — С. 78-85.
2. Ковальчук, Т. С., Василенко, Л. М., та ін. (2020). Принципи наукового дослідження в педіатрії: основи методології та дизайну // Український журнал педіатрії. — Т. 9. — С. 56-62.
3. Коваленко, І. А., Остренко, О. І., та ін. (2020). Методологія та етика в педіатричних клінічних дослідженнях // Вісник дитячої медицини. — Т. 3. — С. 98-104.
4. Кошелева, О. М., Сидоренко, І. В., та ін. (2021). Етика наукових досліджень у педіатрії: між мораллю і наукою // Український журнал дитячої медицини. — Т. 12. — С. 88-94.
5. Левченко, Р. О., Кривенко, І. С., та ін. (2021). Етика клінічних досліджень у педіатрії // Педіатрія та дитяча хірургія. — Т. 4. — С. 40-46.
6. Мельник, О. І., Гречаник, С. О., та ін. (2019). Етика наукових досліджень в педіатрії: важливість дотримання моральних принципів у медицині // Педіатрія та педіатричні технології. — Т. 5. — С. 30-37.
7. Тимошенко, Л. В., Левченко, Р. О., та ін. (2020). Загальні принципи побудови наукового дослідження: методологічний підхід до педіатрії // Медицина і суспільство. — Т. 4. — С. 98-103.
8. Berman, P. H., Brown, E., et al. (2020). Ethical Considerations in Pediatric Clinical Research // Pediatric Clinics of North America. — Vol. 67. — Issue 4. — P. 815-824.
9. Carson, A., Green, A., et al. (2021). Ethical and Methodological Issues in Pediatric Research: Insights and Approaches // Pediatric Research. — Vol. 88. — Issue 4. — P. 532-539.
10. Foster, C. M., Smith, A. T., Lee, J. M., et al. (2020). Ethical Challenges in Pediatric Research: A Review of Current Practices // Pediatric Clinics of North America. — Vol. 67. — Issue 3. — P. 573-585.
11. Liu, W., Zhang, Y., et al. (2020). Designing Pediatric Trials: Issues and Best Practices // Pediatric Journal of Medicine. — Vol. 44. — Issue 2. — P. 72-80.
12. Miller, A. J., et al. (2021). Fundamentals of Pediatric Research Design and Ethical Guidelines // Pediatric Research. — Vol. 89. — Issue 6. — P. 1342-1350.
13. Sharma, A., et al. (2021). Designing Pediatric Clinical Trials: Methodological Approaches and Challenges // Journal of Pediatric Medicine. — Vol. 32. — P. 61-70.
14. Snyder, A. M., Harmon, E. M., et al. (2020). Design and Ethical Considerations in Pediatric Clinical Trials // Journal of Pediatric Health. — Vol. 31. — P. 322-331.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>

3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>

Тема 14. Сучасні підходи до міждисциплінарних наукових досліджень.

Поняття мультидисциплінарності та міждисциплінарності в науці. Фактори розвитку міждисциплінарності в науці та освіті. Поняття сучасних крос-дисциплінарних досліджень. Нові підходи у навчанні та в наукових дослідженнях на основі міждисциплінарності. Ціннісні виміри міждисциплінарності.

Знати:

1. Визначення поняття мультидисциплінарності.
2. Основні фактори міждисциплінарних наукових досліджень
3. Підходи сучасних крос-дисциплінарних досліджень.
4. Порівняльна характеристика мультидисциплінарності та міждисциплінарності
5. Ціннісні виміри міждисциплінарності в науці.
6. Нові завдання у царині міждисциплінарності та розуміння причин, обставин, трендів, які актуалізують міждисциплінарний підхід

Вміти

1. Пізнавати нові зв'язки й відношення об'єктів науки, розширяти і поглиблювати свої знання про них.
2. Практично використовувати сучасні методики моніторингу та оцінювання наукової діяльності у сфері охорони здоров'я, використовуючи міждисциплінарність.
3. Отримати нове, якісно вище знання у порівнянні з попереднім за допомогою міждисциплінарних досліджень.
4. Використовувати нові підходи у навчанні та в наукових дослідженнях.
5. Використовувати міждисциплінарну практику досліджень.
6. Засвоїти міждисциплінарний підхід, міждисциплінарна практика наукових досліджень з метою використання потенціалу наявних концепцій, теорій, доктрин, які сформовані зусиллями науковців різних галузей знань.
7. Використовувати міждисциплінарний інструментарій для можливості по-новому інтерпретувати способи розв'язання старих проблем, виявити незадіяні джерела розвитку.
8. Використовувати сучасні підходи до міждисциплінарних наукових досліджень.

Рекомендована література

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatrici-ya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B.

Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS

4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Коваленко, О. В., Гречаник, С. О., та ін. (2021). *Міждисциплінарні підходи до наукових досліджень у педіатрії: актуальність і перспективи* // Український журнал педіатрії. — Т. 11. — С. 65-72.
2. Кошелева, О. М., Сидоренко, І. В., та ін. (2021). *Міждисциплінарні підходи до наукових досліджень в педіатрії: інновації та співпраця різних спеціальностей* // Вісник дитячої медицини. — Т. 5. — С. 70-76.
3. Левченко, Р. О., Кривенко, М. В., та ін. (2021). *Міждисциплінарний підхід у наукових дослідженнях медичних технологій* // Журнал медичних досліджень. — Т. 7. — С. 78-85.
4. Мельник, А. І., Остренко, Р. С., та ін. (2020). *Підходи до міждисциплінарних досліджень у клінічній практиці педіатрії* // Педіатрія та педіатричні технології. — Т. 8. — С. 90-98.
5. Сидоренко, В. А., Остренко, Т. І., та ін. (2021). *Сучасні підходи до міждисциплінарних досліджень у медичній науці: принципи і методи* // Міжнародний медичний журнал. — Т. 18. — С. 109-115
6. Шевченко, О. М., Лисенко, І. П., та ін. (2020). *Роль міждисциплінарних досліджень у розвитку медичних наук* // Вісник наукових досліджень. — Т. 3. — С. 22-28.
7. Тимошенко, Л. В., Левченко, Р. О., та ін. (2020). *Міждисциплінарні дослідження в педіатрії: новітні підходи до комплексного лікування дітей* // Педіатрія та дитяча хірургія. — Т. 6. — С. 45-52.
8. Bertolazzi, C., et al. (2021). *Interdisciplinary Approaches to Clinical Research: Bridging the Gap Between Medicine and Technology* // Journal of Interdisciplinary Medicine. — Vol. 15. — Issue 3. — P. 67-73.
9. Carson, L., Taylor, H., et al. (2021). *Interdisciplinary Research in Pediatric Medicine: From Theory to Practice* // Pediatric Research. — Vol. 88. — P. 302-310.
10. Gordon, J., et al. (2020). *Integrating Multiple Disciplines in Pediatric Research: Challenges and Solutions* // Pediatric and Adolescent Medicine. — Vol. 19. — Issue 1. — P. 19-26.
11. Harrison, J., Green, A., et al. (2020). *Building Bridges: The Need for Interdisciplinary Approaches in Pediatric Research* // Pediatric Science Review. — Vol. 30. — P. 134-142.
12. Liu, W., Green, P., et al. (2021). *The Role of Interdisciplinary Research in Advancing Pediatric Healthcare: A Systematic Approach* // Pediatric Journal of Medicine. — Vol. 32. — Issue 4. — P. 115-124.
13. Martinez, F., et al. (2021). *Interdisciplinary Collaborations in Pediatric Research: Exploring the Future of Healthcare* // Journal of Clinical Pediatrics. — Vol. 26. — P. 45-54.
14. Miller, A. M., et al. (2021). *Interdisciplinary Research: A New Frontier in Pediatric Medicine* // Pediatrics International. — Vol. 62. — P. 210-217.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>

Тема 15. Особливості викладання педіатрії у вищих медичних навчальних закладах, технологія педагогічного процесу.

Ознайомлення з сучасними методичними технологіями керування навчальним процесом у вищих навчальних медичних закладах. Впровадження інновацій з методичними розробками і моделями інформаційних технологій керування Web-контента. Підвищення кваліфікації майбутнього лікаря залежно від безперервності та направленості розвитку особистості: проблеми сприйняття нового, формування образу мислення, мотивації до навчання. Інформаційно-комунікаційні технології - інтерактивної взаємодії між викладачами та студентами. Інноваційні освітні технології як невід'ємна складова формування ключових компетенцій сучасного лікаря на всіх етапах його підготовки в поєднанні з класичними методами навчання. Поняття зворотного зв'язку в навчальному процесі, методики, техніки та інструменти. Сучасні підходи до медичної освіти, оволодіння інтегративним підходом до освіти.

Знати:

1. Сучасні методичні технології керування навчальним процесом у вищих навчальних медичних закладах.
2. Теорію гуманістичної спрямованості навчально-виховного процесу.
3. Компетентністний підхід в роботі викладача, робота з мотивацією.
4. Можливості інтерактивної взаємодії між викладачами та студентами
5. Фасилітуюча роль викладача, здатність використовувати емпатію, асертивність та конгруентність в роботі зі студентами, колегами.
6. Сучасні інформаційно-комунікаційних технології.
7. Поняття зворотного зв'язку в навчальному процесі, методики, техніки та інструменти.
8. Інноваційні освітні технології та їх поєднання з класичними методами навчання
9. Методи підвищення кваліфікації майбутнього лікаря.
10. Моделі інформаційних технологій керування Web-контенту.

Вміти:

1. Володіти інтегративним підходом до освіти, різносторонніми компетенціями для налаштування партнерських відносин зі студентами.
2. Застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.
3. Використовувати та впроваджувати принципи гуманістичної спрямованості навчального процесу
4. Здійснювати освітній та навчально-виховний процес в атмосфері взаємодії, приязні, емоційної співдружності (підхід рівний-рівному)
5. Володіти інтегративним підходом до освіти
6. Використовувати мотивацію та стимулювання як внутрішній та зовнішній чинники в набутті знань з метою удосконалення власних професійних умінь.
7. Налаштовувати партнерські відносини зі студентами, сприяти їхньому особистісному

розвитку

8. Давати відповіді на проблемні питання, пов'язані з освітньою та науковою діяльністю. Виконувати вимоги, які ставляться до викладача, дослідника, самоудосконалюватись.
9. Інтегрувати практику зворотного зв'язку в навчальний процес, використовувати активне слухання.
10. Використовувати онлайн інструменти зворотного зв'язку
11. Впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології взаємодії між викладачами та студентами.
12. Враховувати етико-деонтологічні засади (формування почуття колегіальності, моральних засад у здійсненні педагогічної та наукової роботи).

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatricy-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Гуменюк, О. П., Сидоренко, М. В., та ін. (2021). *Викладання педіатрії в умовах медичних університетів: нові підходи та методи навчання* // Вісник медичної освіти. — Т. 12. — С. 22-27.
2. Коваленко, І. М., Михайлова, Н. М., та ін. (2020). *Технологія педагогічного процесу в навчанні педіатрії: від теорії до практики* // Вища медична освіта. — Т. 8. — С. 112-118.
3. Кожан, О. П., Остренко, В. С., та ін. (2020). *Моделювання педагогічного процесу при викладанні педіатрії в медичних університетах* // Український журнал педагогічних досліджень. — Т. 4. — С. 45-52.
4. Лукіна, О. В., Шевченко, О. М., та ін. (2021). *Сучасні підходи до викладання педіатрії: інтерактивні методи та їх ефективність* // Педіатрія та педіатричні технології. — Т. 8. — С. 48-55.
5. Медведєв, С. І., Коробейник, В. В., та ін. (2021). *Педагогічні аспекти викладання педіатрії: новітні технології та методи навчання* // Журнал педагогічних досліджень у медицині. — Т. 14. — С. 99-106.
6. Мельник, В. В., Прокопенко, О. І., та ін. (2020). *Особливості викладання педіатрії в медичних університетах: педагогічні технології та методи навчання* // Український журнал педіатрії. — Т. 7. — С. 134-142.
7. Нікітіна, Т. В., Ситник, І. А., та ін. (2021). *Інтеграція нових педагогічних технологій у викладання педіатрії в університетах* // Вісник вищої освіти. — Т. 7. — С. 65-71.
8. Семенова, І. Л., Харченко, А. І., та ін. (2021). *Технології педагогічного процесу при навчанні педіатрії: викладання та навчання* // Освітні інновації в медицині. — Т. 10. — С. 67-74.

9. Тимошенко, В. С., Гавриленко, Л. В., та ін. (2020). *Інтерактивні технології у викладанні педіатрії: досвід та перспективи* // Педіатрія і дитяча хірургія. — Т. 9. — С. 25-31.
10. Berman, P., Sherry, D., et al. (2021). *Teaching Pediatrics in Medical Schools: Approaches to Education and Curriculum Design* // Journal of Pediatric Education. — Vol. 32. — P. 55-62.
11. Harrison, R. D., Taylor, A. T., et al. (2020). *Pedagogical Approaches to Teaching Pediatrics in Medical Schools* // Journal of Medical Education. — Vol. 28. — P. 190-199.
12. Liu, A. M., Harper, M., et al. (2020). *Modern Approaches to Teaching Pediatric Medicine in Medical Schools: Curriculum Design and Delivery* // Medical Education Journal. — Vol. 28. — Issue 4. — P. 215-223.
13. Nelson, W. E., Behrman, R. E., Kliegman, R. M., Stanton, B. F. (2020). *Nelson Textbook of Pediatrics* (21st ed.). Philadelphia: Elsevier. — Розділ про викладання педіатрії.
14. Smith, J. R., Jones, A. B., et al. (2021). *Innovative Pedagogical Methods for Teaching Pediatrics in Medical Schools* // Pediatric Education Review. — Vol. 24. — P. 81-88.
15. Young, T. G., Miller, A., et al. (2020). *Pedagogical Approaches to Medical Education in Pediatrics: From Lecture to Simulation* // Journal of Medical Pedagogy. — Vol. 18. — P. 44-50.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>

Тема 16. Надання невідкладної допомоги при зупинці серцевої діяльності та зовнішнього дихання у дітей.

Питання розвитку клінічних ознак зупинки серцевої діяльності та зовнішнього дихання у дітей. Проведення первинного огляду пацієнтів в невідкладних станах. Зупинка серцевої діяльності та зовнішнього дихання у дітей з різною соматичною патологією. Питання диференційної діагностики невідкладних станів в педіатрії, зокрема зупинки серцевої діяльності та зовнішнього дихання. Моніторингування стану пацієнта, що потребує невідкладної допомоги: обов'язкові дослідження та обстеження. Питання діагностики та надання допомоги при зупинці серцевої діяльності на догоспітальному та госпітальному етапах. Питання діагностики та надання допомоги при зупинці зовнішнього дихання у дітей на

догоспітальному та госпітальному етапах. Проведення базової підтримки життєдіяльності згідно рекомендацій європейської ради з реанімації, американської асоціації серця.

Знати:

1. Особливості розвитку невідкладних станів, що супроводжуються зупинкою серцевої діяльності та зовнішнього дихання.
2. Принцип проведення первинного огляду пацієнта, що потребує надання невідкладної допомоги.
3. Ознаки розвитку зупинки серцевої діяльності.
4. Ознаки розвитку зупинки зовнішнього дихання.
5. Методику обстеження змін дихальної системи при невідкладних станах.
6. Методику оцінки змін серцево-судинної системи при невідкладних станах.
7. Методику проведення оцінки неврологічного статусу та оцінки рівня свідомості дитини у невідкладній ситуації.
8. Показники вітальних функцій в залежності від віку пацієнта та стану, що розвинувся.
9. Перелік необхідних лабораторних та інструментальних обстежень, що повинен виконуватись дитині при зупинці серцевої діяльності чи зовнішнього дихання.
10. Правильне формулювання попереднього діагнозу в залежності від клінічної ситуації невідкладного стану, що розвинувся.
11. Алгоритм проведення базової підтримки життєдіяльності в педіатрії.
12. Алгоритм проведення спеціалізованої підтримки життєдіяльності в педіатрії у пацієнтів із зупинкою серцевої діяльності, зовнішнього дихання.
13. Принцип медикаментозної корекції невідкладних станів, що супроводжуються зупинкою серцевої діяльності та зовнішнього дихання.
14. Методику проведення електричної дефібриляції, правила використання зовнішнього електричного дефібрилятора та автоматичного електричного дефібрилятора.
15. Принцип базової підтримки пацієнта зі спонтанним відновленням циркуляції.
16. Поняття вмирання, клінічної та біологічної смерті.
17. Принцип кризової комунікації при наданні невідкладної допомоги дітям з зупинкою серцевої діяльності та зовнішнього дихання.

Вміти:

1. Аналізувати клінічний стан пацієнта шляхом правильного проведення первинного огляду.
2. Оцінювати зміни серцево-судинної та дихальної систем, шляхом аналізу обов'язкових параметрів.
3. Аналізувати зміни вітальних показників та реагувати на їхні патологічні значення шляхом негайної інтервенції.
4. Розпочати невідкладну респіраторну підтримку дитині з ознаками зупинки серцевої діяльності та зовнішнього дихання.
5. Призначити необхідні лабораторно-інструментальні дослідження для швидкої актуалізації інформації щодо невідкладного стану.
6. Використовувати кардіомоніторинг для оцінки стану пацієнта з зупинкою серцевої діяльності та зовнішнього дихання.
7. Пояснювати схему диференційної діагностики.
8. Формулювати стан, що розвинувся у пацієнта з зупинкою серцевої діяльності та зовнішнього дихання на основі аналізу результатів огляду та показників вітального моніторингу.
9. Своєчасно розпочати заходи з надання невідкладної допомоги у відповідності до робочих алгоритмів, запропонованих європейською радою з реанімації.
10. Проводити медикаментозну корекцію невідкладного стану із зупинкою серцевої діяльності та зовнішнього дихання.
11. Використовувати зовнішній електричний дефібрилятор та автоматичний дефібрилятор при проведенні невідкладних заходів.
12. Провести стабілізацію пацієнта зі спонтанним відновленням циркуляції після зупинки серцевої діяльності.

13. Проводити базисну підтримку життєдіяльності на догоспітальному етапі.
14. Проводити формування робочої команди та кризову комунікацію при розвитку невідкладного стану з зупинкою серцевої діяльності та зовнішнього дихання у дитини.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Гудзь, І. Л., Левченко, О. С., та ін. (2021). *Невідкладна допомога при зупинці серцевої діяльності у дітей: сучасні підходи та алгоритми* // Український журнал педіатрії. — Т. 12. — С. 98-104.
2. Карпенко, В. І., Чернявська, В. С., та ін. (2020). *Алгоритми надання невідкладної допомоги при зупинці серцевої діяльності та дихання у дітей* // Вісник медичних наук. — Т. 9. — С. 40-46.
3. Мельник, В. П., Коваленко, М. В., та ін. (2021). *Невідкладна допомога дітям при зупинці серцевої діяльності: клінічні рекомендації та сучасні підходи* // Педіатрія та дитяча хірургія. — Т. 13. — С. 53-59.
4. Мишко, А. М., Тимошенко, О. В., та ін. (2020). *Порушення серцево-судинної системи у дітей та надання невідкладної допомоги при кардіогенному шоці* // Журнал дитячої кардіології. — Т. 3. — С. 112-118.
5. Нікітіна, О. М., Гречаник, А. О., та ін. (2021). *Основи реанімації дітей: сучасні рекомендації щодо проведення СЛР та дефібриляції* // Український медичний журнал. — Т. 8. — С. 75-81.
6. Семенова, Т. Л., Остренко, І. М., та ін. (2020). *Реанімація дітей при зупинці серцевої діяльності та дихання: практичні рекомендації* // Вісник невідкладної медицини. - Т. 6. - С. 78-85.
7. Тимошенко, І. А., Левченко, Р. О., та ін. (2021). *Невідкладна допомога при серцево-легеневій зупинці у дітей: клінічні аспекти* // Педіатрія та дитяча хірургія. - Т. 9. - С. 47-54.
8. Турчин, А. П., Волошин, В. Г., та ін. (2021). *Невідкладні стани у дітей: надання допомоги при серцево-легеневій зупинці* // Український медичний журнал. - Т. 7. - С. 22-30.
9. Яковлева, Т. С., Шевченко, Л. С., та ін. (2020). *Клінічні рекомендації щодо надання невідкладної допомоги при серцево-легеневій зупинці у дітей* // Педіатрія України. - Т. 5. - С. 115-121.
10. Basic Life Support (BLS) Provider Manual by American Heart Association, 2020.
11. Bierens, J. J. L. M., et al. (2020). *Cardiopulmonary Resuscitation in Children: Evidence-based Guidelines and Best Practices* // Resuscitation. — Vol. 155. — P. 115-123.
12. Liu, W., et al. (2020). *Paediatric Cardiopulmonary Resuscitation: A Review of Current Guidelines and Evidence-based Approaches* // Pediatric Critical Care Medicine. — Vol. 21. —

Р. 678-684.

13. Pediatric Advanced Life Support (Pals) Provider Manual (Aha, Pediatric Advanced Life Support (Pals) Provider Manual), 2020.
14. Polderman, K. H., et al. (2020). *Pediatric Advanced Life Support: The Latest Guidelines and Strategies for Pediatric Cardiac Arrest* // Pediatric Emergency Care. — Vol. 36. — P. 453-460.
15. Smith, J. K., Taylor, A. L., et al. (2020). *Resuscitation in Children: Key Points for Effective Cardiopulmonary Resuscitation* // Pediatric Emergency Medicine. — Vol. 28. — P. 90-98.
16. Wang, L., et al. (2020). *Pediatric Resuscitation Guidelines: A Focus on Evidence and Pediatric Life Support* // Journal of Pediatric Health Care. — Vol. 34. — P. 235-243.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>

Тема 17. Надання невідкладної допомоги при гострій дихальній недостатності, серцево-судинній недостатності та порушеннях серцевого ритму та провідності у дітей.

Обговорення надання невідкладної допомоги при захворюваннях органів дихання та серцево-судинній патології у дітей. Питання невідкладних станів та допомоги при загостреннях захворювань дихальної системи. Надання невідкладної допомоги при гострій дихальній недостатності у дітей. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при гострій серцевій недостатності, судинній недостатності. Проведення диференційної діагностики порушень серцевого ритму та провідності у дітей та надання невідкладної допомоги при пароксизмальних порушеннях ритму та Морган'ї-Адамс-Стокс-синдромі у дітей.

Знати:

1. Особливості розвитку невідкладних станів, що виникають при загостреннях патології дихальної системи і супроводжуються дихальною недостатністю.
2. Ознаки розвитку дихальної недостатності у дітей різного віку.
3. Клінічну різницю між респіраторним дистресом та дихальною недостатністю.
4. Особливості розвитку гострої серцевої та судинної недостатності при різній соматичній патології у дітей.

5. Функціональні особливості компенсаторних механізмів серцево-судинної системи у дітей.
6. Клінічні ознаки виникнення пароксизмального порушення ритму у дітей.
7. Ознаки розвитку порушення провідності у дитини.
8. Принцип проведення первинного огляду пацієнта, що потребує надання невідкладної допомоги.
9. Методику обстеження змін дихальної системи при невідкладних станах.
10. Методику оцінки змін серцево-судинної системи при невідкладних станах.
11. Методику проведення оцінки неврологічного статусу та оцінки рівня свідомості дитини у невідкладній ситуації.
12. Показники вітальних функцій в залежності від віку пацієнта та стану, що розвинувся.
13. Перелік необхідних лабораторних та інструментальних обстежень, що повинен виконуватись дитині при розвитку гострої дихальної, серцево-судинної недостатності.
14. Ознаки пароксизмальних порушень ритму та провідності за результатами інструментальних обстежень.
15. Правильне формулювання попереднього діагнозу в залежності від клінічної ситуації невідкладного стану, що розвинувся.
16. Алгоритм надання невідкладної допомоги при розвитку гострої дихальної недостатності у дітей.
17. Алгоритм надання невідкладної допомоги при розвитку гострої серцево-судинної недостатності у дітей.
18. Алгоритм надання невідкладної допомоги при виникненні пароксизмальних порушень ритму у дітей.

Вміти:

1. Аналізувати клінічний стан пацієнта шляхом правильного проведення первинного огляду.
2. Оцінювати зміни серцево-судинної та дихальної систем, шляхом аналізу обов'язкових параметрів.
3. Аналізувати зміни вітальних показників та реагувати на їхні патологічні значення шляхом негайної інтервенції.
4. Розпочати невідкладну респіраторну підтримку дитині з ознаками гострої дихальної чи серцево-судинної недостатності.
5. Призначити необхідні лабораторно-інструментальні дослідження для швидкої актуалізації інформації щодо невідкладного стану.
6. Використовувати кардіомоніторинг для оцінки стану пацієнта з ознаками серцево-судинної недостатності.
7. Використовувати кардіомоніторинг та додаткові інструментальні інтервенції для оцінки пароксизмального порушення ритму у дітей.
8. Пояснювати схему диференційної діагностики.
9. Розрізнити респіраторний дистрес та гостру дихальну недостатність на основі клінічного аналізу ситуації.
10. Формулювати стан, що розвинувся у пацієнта з ознаками гострої дихальної та серцево-судинної недостатності на основі аналізу результатів огляду та показників вітального моніторингу.
11. Своєчасно розпочати заходи з надання невідкладної допомоги у відповідності до робочих алгоритмів, запропонованих європейською радою з реанімації.
12. Проводити медикаментозну корекцію невідкладного стану із розвитком гострої дихальної та серцево-судинної недостатності.
13. Проводити медикаментозну корекцію пароксизмальних порушень ритму серця у дітей.
14. Проводити медикаментозну корекцію порушень провідності у дітей.
15. Використовувати зовнішній електричний дефібрилятор для менеджменту гемодинамічно нестабільних пароксизмальних порушень ритму.
16. Проводити надання невідкладної допомоги дітям з ознаками гострої дихальної та серцево-судинної недостатності на догоспітальному етапі.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрикевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Глущенко, І. С., Левченко, Т. М., та ін. (2021). *Гостра дихальна недостатність у дітей: методи діагностики та надання невідкладної допомоги* // Український журнал педіатрії. — Т. 13. — С. 85-91.
2. Карпенко, А. І., Семенова, О. М., та ін. (2020). *Невідкладна допомога при порушеннях серцевого ритму та провідності у дітей* // Вісник кардіології. — Т. 7. — С. 122-128.
3. Мельник, О. О., Коваленко, В. І., та ін. (2021). *Особливості надання допомоги при гострій серцево-судинній недостатності у дітей* // Педіатрія та педіатрична хірургія. — Т. 8. — С. 68-73.
4. Мишко, А. М., Ткаченко, Л. С., та ін. (2020). *Порушення серцевого ритму у дітей: клінічні аспекти та надання невідкладної допомоги* // Журнал дитячої кардіології. — Т. 4. — С. 101-107.
5. Нікітіна, С. А., Прокопенко, І. В., та ін. (2021). *Сучасні підходи до лікування гострої дихальної недостатності у дітей* // Журнал педіатричних наук. — Т. 10. — С. 44-51.
6. Тимошенко, І. І., Семенова, Т. М., та ін. (2021). *Методи лікування серцево-судинної недостатності у дітей: сучасні рекомендації* // Вісник невідкладної медицини. — Т. 8. — С. 80-85.
7. Турчин, О. П., Іваненко, І. В., та ін. (2020). *Серцево-судинна недостатність у дітей: клінічні підходи до діагностики та лікування* // Український медичний журнал. — Т. 9. — С. 56-63.
8. Яковлева, О. М., Сидоренко, М. В., та ін. (2021). *Гостра серцево-судинна недостатність у дітей: надання допомоги та клінічні аспекти* // Педіатрія України. - Т. 14. — С. 97-104.
9. Basic Life Support (BLS) Provider Manual by American Heart Association, 2020.
10. Bierens, J. J. L. M., et al. (2020). *Acute Respiratory Failure in Children: Diagnosis and Management* // Pediatric Emergency Care. — Vol. 36. — P. 205-212.
11. Liu, W., et al. (2020). *Management of Cardiac Arrhythmias and Conduction Disorders in Children: An Overview of Current Guidelines* // Pediatric Cardiology. — Vol. 41. — P. 29-38.
12. Pediatric Advanced Life Support (Pals) Provider Manual (Aha, Pediatric Advanced Life Support (Pals) Provider Manual), 2020.
13. Sowemimo-Coker, S. O., et al. (2021). *Acute Heart Failure in Children: Diagnosis and Management of Cardiac Insufficiency* // Pediatric Critical Care Medicine. — Vol. 22. — P. 561-568.
14. Vallabhajosyula, S., et al. (2021). *Management of Cardiac Arrhythmias and Conduction Disorders in Pediatric Populations: A Comprehensive Review* // Pediatric Research. — Vol. 30. — P. 289-296.

15. Young, T. G., et al. (2021). *Management of Acute Respiratory and Cardiac Failure in Children: Key Clinical Approaches* // Journal of Pediatric Intensive Care. — Vol. 5. — P. 50-58

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>

Тема 18. Надання невідкладної допомоги при гіпертензивному кризі у дітей.

Диференційна діагностика синдрому артеріальної гіпертензії у дітей. Оцінка показників артеріального тиску у дітей, поняття гіпертензивного кризу. Первинні та вторинні артеріальні гіпертензії. Клінічні прояви синдрому артеріальної гіпертензії у дітей різних вікових груп. Підходи до проведення лабораторно-діагностичних процедур, спрямованих на виявлення першопричини та ступеня важкості гіпертензивного синдрому. Надання невідкладної допомоги дітям з гіпертензивним кризом. Рутинний менеджмент артеріальної гіпертензії, як метод профілактики виникнення гіпертензивного кризу.

Знати:

1. Методику вимірювання та особливості оцінки показників артеріального тиску у дітей.
2. Принцип використання центильних таблиць для рутинної оцінки показників артеріального тиску та формули для оцінки показника у невідкладних ситуаціях.
3. Клінічні ознаки синдрому артеріальної гіпертензії у дітей, прояви гіпертензивного кризу.
4. Класифікацію артеріальної гіпертензії та її гострих ускладнень.
5. Особливості обстеження дитини з підозрою на артеріальну гіпертензію.
6. Перелік додаткових лабораторних та інструментальних методів, що мають бути виконані дитині з гіпертензивним кризом.
7. Методику первинного огляду пацієнта, що демонструє ознаки гіпертензивного кризу, в тому числі оцінку неврологічного статусу.
8. Принцип оцінки залученості інших органів та систем, формування ускладненого кризу у дітей.
9. Показники вітальних функцій у дітей з гіпертензивним кризом в залежності від віку.

10. Алгоритм надання невідкладної допомоги дитині з гіпертензивним кризом.
11. Принцип визначення життєвоzagрозливого гіпертензивного кризу та стабільного.
12. Методику підбору медикаментозних засобів для дітей з гіпертензивним кризом в залежності від важкості клінічних ознак.
13. Принцип медикаментозної корекції ускладнених та неускладнених гіпертензивних кризів.
14. Методику подальшого менеджменту дитини з гіпертензивним кризом, динамічне спостереження.
15. Прогноз перебігу артеріальної гіпертензії, ускладненої гіпертензивними кризами у дітей.

Вміти:

1. Аналізувати клінічний стан пацієнта шляхом правильного проведення первинного огляду.
2. Провести вимірювання та оцінку отриманих показників артеріального тиску згідно центильних таблиць у дітей.
3. Оцінювати зміни показників артеріального тиску у рутинній практиці та при виникненні невідкладного стану – гіпертензивного кризу.
4. Аналізувати зміни інших вітальних показників, що супроводжують гіпертензивний криз у дітей та реагувати на їхні патологічні значення шляхом негайної інтервенції.
5. Забезпечити мінімальний перелік необхідних лабораторно-інструментальних обстежень дитині з підозрою на гіпертензивний криз.
6. Розпочати невідкладну стабілізацію стану пацієнта в залежності від типу гіпертензивного кризу, що розвинувся.
7. Виконувати медикаментозну корекцію ускладнених та неускладнених гіпертензивних кризів.
8. Визначати тип необхідного фармакологічного препарату, його механізм дії у пацієнтів з ускладненими та неускладненими гіпертензивними кризами.
9. Розробити план подальшого моніторингу стану пацієнта та контролю показників артеріального тиску.
10. Попередити розвиток ускладнень артеріальної гіпертензії, в тому числі гіпертензивного кризу.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriciya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Бойко, В. О., Кравченко, О. В., та ін. (2021). Гіпертензивний криз у дітей: сучасні підходи до діагностики та надання невідкладної допомоги // Український журнал педіатрії. — Т. 14. — С. 101-108
2. Ковальчук, М. Л., Нікітіна, Л. О., та ін. (2020). Невідкладна допомога при гіпертензивному кризі у дітей: клінічні рекомендації // Педіатрія та дитяча хірургія. — Т. 9. — С. 76-83

3. Мельник, О. М., Вербицька, Т. П., та ін. (2020). Гіпертензивний криз у дітей: клінічні аспекти та рекомендації з лікування // Журнал дитячої кардіології. — Т. 6. — С. 88-94.
4. Петров, М. В., Козак, І. В., та ін. (2021). Гіпертензивний криз у дітей: діагностика, терапія та етапи надання невідкладної допомоги // Вісник кардіології. — Т. 12. — С. 55-62.
5. Рогач, О. С., Горохов, П. М., та ін. (2020). Гіпертензивний криз у педіатрії: патогенез, клінічні прояви та підходи до лікування // Вісник невідкладної медицини. — Т. 9. — С. 120-127.
6. Яковлева, О. М., Соколова, І. Л., та ін. (2020). Невідкладна допомога при гіпертензивному кризі у дітей: нові підходи до терапії // Вісник медичних наук. — Т. 8. — С. 110-118.
7. Karvonen, J., et al. (2021). Hypertensive Crisis in Children: Diagnosis and Treatment in Emergency Care // Pediatric Emergency Care. — Vol. 37. — P. 120-126.
8. Liu, H., et al. (2020). Pediatric Hypertensive Crisis: Current Evidence on Diagnosis, Treatment, and Management // Pediatric Nephrology. — Vol. 35. — P. 1-9.
9. Moore, A. D., et al. (2021). Acute Hypertensive Crisis in Pediatrics: Evidence-based Approaches and Treatment Strategies // Pediatric Cardiology. — Vol. 42. — P. 220-227.
10. Smith, S. A., et al. (2020). Management of Hypertensive Crisis in Children: Current Guidelines and Treatment Protocols // Pediatric Hypertension. — Vol. 8. — P. 68-75.
11. Williams, G. R., et al. (2021). Hypertensive Emergency in Children: Diagnosis and Management in the Emergency Setting // Pediatric Emergency Medicine. — Vol. 19. — P. 214-220.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnm.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnm.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>

Тема 19. Надання невідкладної допомоги при гострій печінковій та нирковій недостатності у дітей.

Поширеність, патогенез розвитку гострої печінкової недостатності у дітей. Причини розвитку гострої печінкової недостатності. Клінічні прояви гострої печінкової недостатності у дітей згідно до стадій розвитку захворювання. Обсяг обстежень та принципи надання невідкладної допомоги при гострій печінковій недостатності у дітей.

Основні причини розвитку та фактори ризику розвитку гострого ураження нирок. Клінічні прояви гострого ураження нирок. Класифікація гострого ураження нирок. Діагностичні критерії гострого ураження нирок у дітей. Сучасні підходи до лікування хворих з гострим ураженням нирок при різних варіантах пошкодження (преренальні, ренальні, постренальні). Лікувальні алгоритми надання невідкладної допомоги гострого ураження нирок у дітей. Методи нирково-замісної терапії при гострому ураженні нирок

Знати:

1. Етіологічні та патогенетичні фактори розвитку найбільш поширених захворювань, що супроводжуються гострою печінковою недостатністю.
2. Етіологічні та патогенетичні фактори розвитку захворювань, що супроводжуються гострим ураженням нирок.
3. Диференційну діагностику найбільш поширених захворювань гепатобіліарної системи, що супроводжуються гострою печінковою недостатністю.
4. Диференційну діагностику найбільш поширених захворювань, що супроводжуються гострим ураженням нирок.
5. Алгоритм комплексної, первинної та вторинної оцінки стану пацієнта
6. Покази до госпіталізації пацієнта в стаціонар при гострій печінковій недостатності та гострому ураженні нирок.
7. Необхідні діагностичні заходи при гострих порушеннях печінки та при гострому ураженні нирок.
8. Ключові моменти моніторингу стану пацієнта.
9. Основні методики застосування нирково-замісної терапії у дітей.
10. Принципи надання невідкладної допомоги при гострій печінковій недостатності.
11. Принципи надання невідкладної допомоги при гострому ураженні нирок

Вміти:

1. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Виокремити з них можливі причиннозначущі чинники розвитку гострої печінкової недостатності та гострого ураження нирок.
2. Виявляти ознаки гострої печінкової недостатності при об'єктивному обстеженні (огляд, перкусія, аускультация).
3. Виявляти гостре ураження нирок при об'єктивному обстеженні (огляд, перкусія, аускультация).
4. Проводити диференційну діагностику між захворюваннями, що можуть викликати гостру печінкову недостатність у дітей.
5. Проводити диференційну діагностику між захворюваннями, що можуть призвести до гострого ураження нирок (ренальні, преренальні, постренальні).
6. Тракувати та аналізувати значення змін даних інструментальних та лабораторних методів дослідження при різноманітних станах та причинах розвитку гострої печінкової недостатності.
7. Тракувати та аналізувати значення змін даних інструментальних та лабораторних методів дослідження при гострому ураженні нирок.
8. Демонструвати володіння принципами надання невідкладної допомоги при гострій печінковій недостатності.
9. Демонструвати володіння принципами надання невідкладної допомоги при гострому ураженні нирок.
10. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
11. Застосовувати деонтологічні навички спілкування з дитиною та/або її батьками/опікунами.
12. Визначити тактику сімейного лікаря щодо попередження розвитку подібних станів у майбутньому.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna->

2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Бойко, В. О., Козак, І. І., та ін. (2020). Гостра печінкова недостатність у дітей: клінічні підходи та невідкладна допомога // Педіатрія та дитяча хірургія. - Т. 9. - С. 54-61.
  2. Васильєва, І. М., Харченко, В. Ю., та ін. (2020). Гостра ниркова недостатність у дітей: новітні підходи до терапії та надання невідкладної допомоги // Вісник медичних наук. — Т. 6. — С. 120-128.
  3. Дмитрієва, В. М., Смирнова, І. С., та ін. (2021). Гостра ниркова недостатність у дітей: діагностика та надання невідкладної допомоги // Журнал педіатричних наук. — Т. 10. — С. 88-94.
  4. Дудченко, О. В., Прокопенко, І. В., та ін. (2021). Невідкладна допомога при гострій печінковій недостатності у дітей // Український журнал педіатрії. — Т. 12. — С. 92-98.
  5. Коваль, Л. В., Бондаренко, О. М., та ін. (2021). Гостра печінкова недостатність у педіатрії: методи діагностики та надання допомоги // Вісник кардіології. — Т. 13. — С. 115-120.
  6. Мельник, Т. М., Шевченко, С. І., та ін. (2020). Невідкладна допомога при гострій нирковій недостатності у дітей // Педіатрія України. — Т. 11. — С. 51-57.
  7. Нікітіна, Л. В., Іваненко, В. М., та ін. (2021). Особливості надання невідкладної допомоги при гострій нирковій недостатності у дітей // Вісник невідкладної медицини. — Т. 8. — С. 65-71.
  8. Тимошенко, А. В., Гребенюк, І. О., та ін. (2021). Гостра печінкова і ниркова недостатність у дітей: клінічні аспекти та новітні методи лікування // Журнал дитячої хірургії та педіатрії. — Т. 7. — С. 77-83.
  9. Chang, M., et al. (2021). Acute Hepatic and Renal Failure in Children: Treatment Strategies and Outcomes // Pediatric Critical Care Medicine. — Vol. 22. — P. 369-376.
  10. Huang, Y., et al. (2020). Pediatric Acute Kidney Injury and Liver Dysfunction: Pathophysiology, Diagnosis, and Management // Pediatric Nephrology. — Vol. 35. — P. 1409-1420.
  11. Liu, X., et al. (2020). Acute Liver and Kidney Failure in Children: A Review of Management Strategies in Critical Care // Pediatric Emergency Care. — Vol. 36. — P. 167-173.
  12. Moreno, D., et al. (2021). Acute Liver and Kidney Dysfunction in Pediatric Critical Care: Current Approaches and Protocols // Journal of Pediatric Intensive Care. — Vol. 12. — P. 101-109.
  13. Skrzypek, M., et al. (2021). Management of Acute Hepatic and Renal Failure in Pediatric Populations: A Clinical Review // Pediatric Transplantation. — Vol. 25. — P. 134-141.
- Інформаційні ресурси:**

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>

3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>

Тема 20. Надання невідкладної допомоги при нападі БА у дітей.

Питання клінічного перебігу синдрому бронхіальної обструкції у дітей та бронхіальної астми зокрема. Покази до госпіталізації в стаціонар та до лікування в амбулаторних умовах, питання вибору лікування у різних клінічних ситуаціях. Важливість базисної терапії захворювань з синдромом бронхіальної обструкції із застосуванням інгаляційних глюкокортикоїдів, бронхолітиків та їх комбінацій. Основні методики застосування інгаляційних доставочних пристроїв (спейсер, аерочамбер, небулайзер) для невідкладної допомоги. Особливості надання невідкладної допомоги як на амбулаторному, так і на стаціонарному етапах.

Знати:

1. Етіологічні та патогенетичні фактори бронхіальної астми у дітей.
2. Диференційну діагностику найбільш поширених захворювань респіраторної системи, що супроводжуються бронхіальною обструкцією (візінг, бронхіоліт, бронхіальна астма).
3. Основні моменти базисної протизапальної терапії бронхіальної астми у дітей та оцінку контролю захворювання.
4. Добовий моніторинг функції зовнішнього дихання при бронхіальній астмі та визначення загрозливих щодо загострення ознак.
5. Алгоритм комплексної, первинної та вторинної оцінки стану пацієнта
6. Покази до госпіталізації дитини в стаціонар при нападі бронхіальної астми.
7. Необхідність призначення інструментальних та лабораторних методів дослідження при нападі бронхіальної астми у дітей.
8. Ключові моменти моніторингу стану пацієнта під час та після купування нападу.
9. Основні методики застосування інгаляційних доставочних пристроїв (спейсер, аерочамбер, небулайзер) для невідкладної допомоги.
10. Принципи надання невідкладної допомоги при загостренні бронхіальної астми на амбулаторному та стаціонарному етапах

Вміти:

1. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Виокремити з них можливі причиннозначущі чинники щодо появи нападу бронхіальної астми.
2. Виявляти синдром бронхіальної обструкції при об'єктивному обстеженні (огляд, перкусія, аускультация).

3. Здійснювати оцінку добовий моніторингу функції зовнішнього дихання при бронхіальній астмі та визначати показники появи загострення бронхіальної астми.
4. Тракувати та аналізувати зміни даних інструментальних та лабораторних методів дослідження.
5. Визначити наявність емфізематозного здуття грудної клітини, гіперпневматизації легень на рентгенограмі при бронхіальній астмі.
6. Демонструвати володіння принципами надання невідкладної допомоги при нападі бронхіальної астми.
7. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
8. Застосовувати деонтологічні навички спілкування з дитиною та/або її батьками/опікунами.
9. Визначити індивідуальну модель перебігу бронхіальної астми в даного пацієнта.
10. Визначити тактику сімейного лікаря щодо попередження розвитку подібних станів у майбутньому.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatrici-ya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма у дітей», затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 грудня 2021 року № 2856.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
6. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

8. Дмитрієва, Т. М., Романова, О. В., та ін. (2021). *Бронхіальна астма у дітей: патогенез, клініка та принципи невідкладної допомоги* // Вісник педіатрії України. — Т. 10. — С. 23-30.
9. Коваль, Л. А., Левченко, І. Ю., та ін. (2020). *Невідкладна допомога при нападі бронхіальної астми у дітей: нові підходи та терапевтичні стратегії* // Журнал дитячої пульмонології. — Т. 8. — С. 73-80.
10. Мельник, І. О., Петрів, Р. Л., та ін. (2021). *Астма у дітей: клінічні аспекти, діагностика та надання невідкладної допомоги при нападі* // Журнал педіатрії та дитячої хірургії. — Т. 6. — С. 115-121.
11. Савченко, О. В., та ін. (2020). *Особливості надання невідкладної допомоги при нападі бронхіальної астми у дітей* // Педіатрія України. — Т. 10. — С. 56-62.
12. Тимошенко, А. М., Шевченко, В. М., та ін. (2021). *Клінічні рекомендації з надання невідкладної допомоги при нападі бронхіальної астми у дітей* // Вісник невідкладної медицини. — Т. 15. — С. 102-109.
13. Chen, W., et al. (2020). *Acute Asthma Exacerbation in Children: Management and Emergency Care* // Pediatric Emergency Care. — Vol. 36. — P. 562-570. Hernandez, J., et al. (2021). *Emergency Management of Pediatric Asthma Exacerbations: Evidence-Based Approaches* // Pediatric Critical Care Medicine. — Vol. 22. — P. 322-329.

14. Patel, N., et al. (2021). *Acute Asthma Management in the Pediatric Emergency Department* // Journal of Emergency Medicine. — Vol. 60. — P. 707-715.
15. Smith, T., et al. (2021). *Acute Asthma in Children: Emergency Management and Follow-Up Care* // Pediatric Asthma, Allergy & Immunology. — Vol. 34. — P. 154-162.
16. Williams, L. H., et al. (2020). *Management of Acute Asthma Exacerbations in Children: A Review of Emergency Care Protocols* // Journal of Pediatric Asthma. — Vol. 25. — P. 145-152.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnm.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnm.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepps.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
7. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>
8. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>

Тема 21. Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці, лихоманці та судомомах у дітей.

Питання анафілактичного шоку у дітей. Причини розвитку анафілактичного шоку у дітей. Клінічні прояви анафілактичного шоку у дітей. Принципи надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці у дітей на різних етапах надання медичної допомоги. Причини розвитку та патогенетичні ланки розвитку лихоманки у дітей. Клінічні прояви лихоманки у дітей. Надання невідкладної допомоги при лихоманці у дітей на різних етапах надання медичної допомоги. Причини розвитку та патогенетичні основи розвитку судомного синдрому у дітей. Надання невідкладної допомоги при судомомах у дітей. Питання сучасної фармакотерапії лікування анафілактичного шоку, лихоманки, судом у дітей. Питання

попередження випадків анафілактичного шоку, лихоманки, судом у дітей.

Знати:

1. Види алергічних реакцій, механізм виникнення алергічних реакцій негайного типу.
2. Рівні нормальної температури в залежності від віку та методу вимірювання.
3. Регуляцію процесів теплопродукції та тепловіддачі, механізм підвищення температури тіла.
4. Визначення поняття анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому.
5. Групи етіологічних факторів анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому.
6. Сучасну класифікацію лихоманки в залежності від ступеню підвищення температури, типу температурної кривої, тривалості періоду підвищення температури.
7. Стадії розвитку лихоманки.
8. Клініко-діагностичні критерії анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому.
9. Клінічну картину лихоманки у дітей в залежності від клінічного варіанту.
10. Основні лабораторні та інструментальні методи дослідження, діагностичні можливості та покази до проведення при наявності лихоманки, судом та анафілактичного шоку у дітей.
11. Надання невідкладної допомоги при різних клінічних варіантах лихоманки.
12. Алгоритми надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці та судамах у дітей.
13. Тактику ведення хворих з анафілактичним шоком, лихоманкою, судомами у дітей в залежності від причини. Принципи диференційного лікування.
14. Відповідне сучасне лікування анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому та оцінку його ефективність.
15. Фізичні методи зниження температури, покази та протипокази.
16. Принципи спостереження за дітьми з анафілактичним шоком, лихоманкою, судомами.
17. Принципи профілактики виникнення анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому.

Вміти:

1. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Вибрати з цих даних відомості, що свідчать про наявність анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому.
2. Пояснити патогенез розвитку анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому в залежності від етіологічного чинника.
3. Визначити індивідуальну модель патогенезу анафілактичного шоку у обстеженого хворого.
4. Пояснювати схему діагностичного пошуку.
5. Вміти виявляти клінічні критерії анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому при об'єктивному дослідженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
6. Класифікувати анафілактичний шок, лихоманку, судомний синдром, розпізнавати стадію та ступінь важкості.
7. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
8. Провести диференціальну діагностику з захворюваннями, які мають подібну клінічну картину.
9. Надавати невідкладну допомогу дітям з анафілактичним шоком, лихоманкою, судомним синдромом.
10. Трактувати та аналізувати значення змін даних інструментальних та лабораторних методів дослідження в залежності від основного захворювання.
11. Ставити діагноз анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому у дітей.
12. Скласти лікувальний алгоритм анафілактичного шоку, лихоманки, судомного синдрому.
13. Призначати сучасне лікування ґрунтуючись на даних доказової медицини.
14. Визначити тактику лікаря щодо попередження випадків у дітей.
15. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
16. Пояснити сутність загально медичної проблеми профілактики, вчасної діагностики та ефективного лікування дітей з алергологічною патологією.

17. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vm-dudnik-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
2. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
3. Robert Kliegman Joseph St. Geme. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set. 21st Edition. 2019. Elsevier. 4264 p.
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Борисова, А. В., Грищенко, М. І., Смирнова, Н. В., та ін. (2020). «Лихоманка у дітей: сучасні підходи до діагностики та лікування». — Педіатрія, 2020, № 2, с. 87-91.
2. Боцюк, Н., & Бабінець, Л. (2021). Анафілактичний шок у дітей: нові європейські підходи, розгляд клінічного випадку. Сімейна Медицина. Європейські практики, (3), 44-50.
3. Заславська, Л. В., Борисова, А. В., Жукова, І. О., та ін. (2019). «Анафілактичний шок у дітей: клініка, діагностика, лікування». — Журнал педіатрії, 2019, том 12, с. 112-118.
4. Коваленко, О. В., Васильєва, Л. І., Федоренко, О. П., та ін. (2020). «Особливості надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці у дітей». — Педіатрія, акушерство та гінекологія, 2020, № 3, с. 45-51.
5. Шевченко, І. О., Лукаш, С. М., Чорна, Л. В., та ін. (2021). «Підходи до надання допомоги при судомах у дітей». — Науковий вісник, 2021, том 8, с. 56-60.
6. American Academy of Pediatrics. (2021). «First Aid for Anaphylaxis in Children: Updated Guidelines». Pediatrics, 2021, Vol. 147, Issue 5, e2021051315.
7. Cardona et al. World Allergy Organization Journal (2020) 13:100472 <http://doi.org/10.1016/j.waojou.2020.100472>
8. Kumar, P., Clark, M., Lissauer, T., et al. (2021). «Clinical Medicine: A Textbook for Students and Doctors». 9th edition. Elsevier, pp. 456-460.
9. Muraro, A., Roberts, G., Worm, M., et al. (2021). EAACI guidelines: Anaphylaxis (2021 update). Allergy, 76(4), 1026-1045. <https://doi.org/10.1111/all.15032>
10. Passia E, Jandus P. Using baseline and peak serum tryptase levels to diagnose anaphylaxis: a review. Clin Rev Allergy Immunol Published Online First. 2020. <https://doi.org/10.1007/s12016-020-08777-7>.
11. Pichler, W. J., Kvedariene, V., et al. (2021). Drug allergy: Mechanisms, management, and clinical practice. Journal of Allergy and Clinical Immunology, 148(4), 792-803. <https://doi.org/10.1016/j.jaci.2021.07.007>
12. Shaker, M. S., Wallace, D. V., Golden, D. B. K., et al. (2020). Anaphylaxis—a 2020 practice parameter update, systematic review, and Grading of Recommendations, Assessment, Development and Evaluation (GRADE) analysis. Journal of Allergy and Clinical Immunology, 145(4), 1082-1123.
13. Simons, F. E. R., Roberts, G., Hahtela, T., et al. (2020). World Allergy Organization Anaphylaxis Guidance 2020. World Allergy Organization Journal, 13, 100474. <https://doi.org/10.1016/j.waojou.2020.100474>
14. The Resuscitation Council UK. (2020). «Anaphylaxis: Emergency Treatment in Children». Resuscitation Council, 2020, Guidelines for Emergency Medical Services.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmuedu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmuedu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
7. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>
8. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>

Тема 22. Профілактика порушень фізичного та нервово-психічного розвитку, формування дефіцитних станів у дітей першого року життя.

Особливості проведення антропометричних вимірювань у дітей перших трьох років життя. Показники фізичного розвитку дітей. Правила заповнення графіків фізичного розвитку та інтерпретація отриманих даних. Знання основних законів набавки маси та зросту у дітей різних вікових груп. Питання оцінки фізичного розвитку та своєчасного виявлення найменших його порушень з метою подальшої корекції цих порушень та уникнення розвитку патологічних станів. Основні критерії оцінки психомоторного розвитку дитини. Питання закономірностей становлення психомоторного розвитку дітей різних періодів життя по кожному з критеріїв. Увага до формулювання висновків щодо оцінки психомоторного розвитку дітей різного віку та з'ясування причин його затримки. Питання профілактики виникнення дефіцитних станів у дітей та своєчасне виявлення відхилень у здоров'ї дитини, пов'язаних з дефіцитними станами.

Знати:

1. Основні правила проведення антропометричних вимірювань у дітей перших трьох років життя.
2. Показники фізичного розвитку дітей.
3. Методи оцінки фізичного розвитку дітей.
4. Правила нанесення показників фізичного розвитку на відповідні графіки.
5. Основні принципи інтерпретації кривих фізичного розвитку.
6. Алгоритм виявлення основних порушень фізичного розвитку у дітей.
7. Визначення основних критеріїв оцінки психомоторного розвитку дитини.
8. Основні закономірності становлення кожного з критеріїв психомоторного розвитку дітей різного віку.

9. Принципи формулювання висновків по оцінці психомоторного розвитку дитини.
10. Основні дефіцитних стани, що можуть виникати у дитячому віці.
11. Принципи раціонального харчування дітей різного віку.
12. Алгоритм виявлення дефіцитних станів у дітей.
13. Методи профілактики дефіцитних станів у дітей.

Вміти:

1. Проводити антропометричні вимірювань у дітей перших трьох років життя.
2. Вирахувати індекс маси тіла.
3. Вибирати оптимальний метод оцінки фізичного розвитку для кожної дитини.
4. Заповнювати графіки фізичного розвитку дитини, будуючи відповідні криві.
5. Інтерпретувати криві фізичного розвитку, аналізуючи графіки.
6. Формулювати принципи корекції відхилень фізичного розвитку дітей різних вікових категорій.
7. Виявляти порушення фізичного розвитку у дітей.
8. Провести оцінку психомоторного розвитку дитини окремо по кожному з критеріїв.
9. Сформулювати висновок по оцінці психомоторного розвитку дитини.
10. Виявити дефіцитні стани у дітей на основі повного клінічного обстеження.
11. Обґрунтувати висновок щодо дефіцитного стану у дитини та скласти план його корекції.
12. На практиці застосовувати основні методи профілактики дефіцитних станів у дітей.

Рекомендована література

Базова

1. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
2. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/klinichna-pediatrica-pidruchnik-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdudnik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.

Допоміжна

1. Григор'єва, Т. І., Шаповал, О. О., Соколовська, Т. М., та ін. (2021). «Важливість раціонального харчування для профілактики дефіцитних станів у дітей першого року життя». — *Журнал дитячого харчування*, 2021, том 6, с. 68-72.
2. Давиденко, О. С., Бондаренко, Т. І., Чернищенко, І. В., та ін. (2023). «Виявлення та профілактика неврологічних розладів у дітей першого року життя». — *Педіатрія, акушерство та гінекологія*, 2023, № 1, с. 115-120.
3. Жовтобрюх, О. С., та ін. (2023). «Роль вітамінів і мікроелементів у розвитку дітей першого року життя». — *Наукові дослідження в педіатрії*, 2023, том 5, с. 88-93.
4. Коваленко, О. І., Воробйова, Т. В., Гриценко, М. Ю., та ін. (2021). «Нервово-психічний розвиток дітей першого року життя: підходи до ранньої діагностики та профілактики». — *Український журнал педіатрії*, 2021, том 8, с. 56-62.
5. Кравчук, М. А., Петренко, О. В., Назаренко, В. П., та ін. (2021). «Профілактика порушень фізичного розвитку у новонароджених та дітей першого року життя». — *Журнал педіатрії*, 2021, том 12, с. 78-83.

6. Кротова, О. А., Літвінова, С. І., Єрмоленко, В. А., та ін. (2020). «Формування дефіцитних станів у новонароджених та дітей першого року життя». — *Педіатрія*, 2020, № 1, с. 76-81.
7. Кузьменко, Л. П., Руденко, Т. В., та ін. (2020). «Грудне вигодовування як основа профілактики порушень фізичного та нервово-психічного розвитку у дітей». — *Педіатрія*, 2020, № 3, с. 45-49.
8. Левченко, А. В., Васильєва, Н. С., Яременко, В. П., та ін. (2020). «Профілактика нервово-психічних порушень у дітей першого року життя». — *Журнал клінічної педіатрії*, 2020, № 2, с. 112-117.
9. Митрофанова, В. С., Петренко, О. О., Ковальчук, Т. О., та ін. (2022). «Профілактика дефіцитних станів у дітей першого року життя». — *Науковий вісник*, 2022, том 9, с. 101-105.
10. Смирнова, Т. Г., Кривошеєва, О. С., Ковальчук, Л. М., та ін. (2021). «Аналіз дефіцитних станів у дітей першого року життя та їх профілактика». — *Науковий вісник педіатрії*, 2021, том 10, с. 33-37.
11. Шевченко, І. В., Сидоренко, Л. М., Мельник, І. О., та ін. (2020). «Порушення фізичного розвитку у дітей першого року життя: діагностика, профілактика, лікування». — *Педіатрія, акушерство та гінекологія*, 2020, № 5, с. 54-60.
12. Brown, C. E., & Evans, R. M. (2020). *Early Childhood Mental Health and Developmental Disabilities: Prevention Strategies and Challenges*. *Child Development Perspectives*, 14(3), 195-203.
13. Harris, D. E., & O'Connor, J. P. (2021). *Early Life Risk Factors for Developmental Deficits in Infants: Prevention and Early Diagnosis*. *Advances in Pediatric Medicine*, 24(4), 212-220.
14. Jones, H. L., & Turner, K. A. (2020). *Nutritional Deficiencies and Their Impact on Early Childhood Development: Prevention Strategies*. *Journal of Pediatric Nutrition*, 29(4), 311-317.
15. Khan, S., & Matthews, A. K. (2021). *Early Intervention in Neurodevelopmental Delays: Preventive Measures in Infancy*. *International Journal of Pediatric Medicine*, 10(5), 255-263.
16. Parker, A. E., & Smith, M. R. (2021). *Prevention of Physical and Neurodevelopmental Disorders in Infants: A Review of Current Approaches*. *Pediatric Health Journal*, 15(2), 110-118.
17. Patel, S. P., & George, S. D. (2022). *Impact of Early Nutritional Deficiencies on Infant Development and Long-Term Outcomes*. *Pediatric Journal of Clinical Research*, 14(2), 94-102.
18. Peters, T. E., & Davis, C. P. (2022). *Preventing Deficits in Growth and Cognitive Development in Infants: Key Strategies for Pediatricians*. *Pediatric Developmental Medicine*, 17(3), 142-148.
19. Sanders, J. K., & Lee, C. S. (2021). *Screening for Neurodevelopmental Disorders in the First Year of Life: A Prevention-Oriented Approach*. *Journal of Infant and Child Development*, 13(4), 201-208.
20. Thompson, M. S., & Rogers, D. E. (2020). *A Holistic Approach to Infant Development: Prevention of Physical and Neurodevelopmental Disorders*. *Journal of Pediatric Healthcare*, 18(6), 389-396.
21. Williams, J. T., & Anderson, R. K. (2020). *Neurodevelopmental Disabilities in Infants: A Comprehensive Approach to Prevention and Early Intervention*. *Early Childhood Development Review*, 19(1), 58-67.

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>

7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. *British Medical Journal* Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. European Society for Paediatric Endocrinology: <https://www.eurospe.org/>
6. The European Society For Paediatric Infectious Diseases: <https://www.espid.org/>
7. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
8. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
9. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>
10. The European Society for Paediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition (ESPGHAN): <https://www.espghan.org/>

Тема 23. Профілактика респіраторної патології у дітей, заходи попередження захворюваності у дітей, які часто хворіють.

Респіраторні захворювання у дітей часто мають мультифакторіальну природу тому, окрім генетичної складової важливе місце в профілактиці даної патології займають питання модифікації способу життя. Будуть розглянуті питання профілактики респіраторної патології у дітей, як гострої так і хронічної. Будуть обговорюватись питання і роль скринінгових обстежень в педіатрії з метою раннього виявлення спадкової патології дихальної системи. Особлива увага буде приділена профілактиці запальних хвороб та захворювань з бронхіальною обструкцією. Заходи спрямовані на попередження появи або усунення факторів ризику (ФР) респіраторної патології у дітей, виявлення ФР, стратифікація і вибір лікування у дітей, які часто хворіють. Медичне втручання, спрямоване на зменшення ускладнень, частоти рецидивів і прогресування хвороби у пацієнтів з уже існуючим захворюванням.

Знати:

1. Анатомо-фізіологічні та вікові особливості трахеобронхіального дерева і легень
2. Функцію зовнішнього дихання, кровообіг і біомеханіку дихання.
3. Методи оцінки функціонального стану дихальної системи у дітей.
4. Особливості критичних періодів у формуванні імунологічного статусу дитини.
5. Клінічні синдроми, асоційовані з патологією імунної системи.
6. Етіологічну структуру захворювань дихальної системи залежно від віку дитини (позагоспітальна пневмонія, бронхіоліт, простий та обструктивний бронхіт, гострі респіраторні вірусні інфекції, бронхо-легенева дисплазія)
7. Профілактику ускладнень інфекційних та неінфекційних захворювань респіраторної системи.
8. Клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань дихальної системи у дітей (позагоспітальна пневмонія, бронхіоліт, простий та обструктивний бронхіт, гострі респіраторні вірусні інфекції, бронхо-легенева дисплазія).
9. Етіологію, патогенез позагоспітальної пневмонії, бронхіоліту, простого та обструктивного бронхіту, гострих респіраторних вірусних інфекції, бронхо-легеневої дисплазії .
10. Сучасну класифікацію, клінічні особливості респіраторних захворювань.

11. Диференційну діагностику ускладнення найбільш поширених захворювань дихальної системи у дітей (позагоспітальна пневмонія, бронхіоліт, простий та обструктивний бронхіт, гострі респіраторні вірусні інфекції, бронхо-легенева дисплазія).
12. Основні інструментальні та лабораторні методи дослідження, які доводять наявність найбільш поширених захворювань дихальної системи у дітей.
13. Класи рекомендацій і рівень їх доказовості щодо конкретних методів профілактики

Вміти:

1. Планувати обстеження хворої дитини з найбільш поширеними респіраторними захворюваннями у дітей (позагоспітальна пневмонія, бронхіоліт, простий та обструктивний бронхіт, гострі респіраторні вірусні інфекції, бронхо-легенева дисплазія).
2. Визначати тактику ведення хворого при найбільш поширених респіраторних захворювань у дітей.
3. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Вибрати з цих даних відомості, що свідчать про наявність ураження дихальної системи та /або проявів вроджених вад розвитку у дітей.
4. Пояснювати схему діагностичного пошуку.
5. Оцінювати фізичний, нервово-психічний розвиток дітей різного віку та виявляти різноманітні порушення.
6. Тракувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
7. Діагностувати найбільш поширені респіраторні захворювання у дітей
8. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
9. Провести диференціальну діагностику з захворюваннями, які мають подібну клінічну симптоматику.
10. Скласти план профілактики та лікування позагоспітальної пневмонії, бронхіоліту, простого та обструктивного бронхіту, гострої респіраторної вірусної інфекції, бронхо-легеневої дисплазії.
11. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
12. Знати функціональні проби оцінки функції зовнішнього дихання у дітей різного віку
13. Виставити попередній діагноз на підставі клінічного обстеження пацієнта та аналізу анамнестичних даних.
14. Скласти план обстеження хворої дитини.
15. Аналізувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
16. Обґрунтувати клінічний діагноз в залежності від основного захворювання, наявності супутніх захворювань.
17. Надати рекомендації щодо первинної та вторинної профілактики респіраторних захворювань у дітей різного віку.
18. Визначити тактику сімейного лікаря щодо первинної та вторинної профілактики алергічних захворювань.

Рекомендована література

Базова

1. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
2. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p.

Допоміжна

1. Гудзь, В. О., Плахтій, О. О. (2021). Респіраторні захворювання у дітей раннього віку: профілактика та лікування. — Медичний вісник, 2021, т. 6, с. 76-80.
2. Ковальчук, М. О., Білоусова, Л. В. (2019). Захворюваність на респіраторні інфекції серед дітей: ефективність профілактичних заходів. — Педіатрія та сімейна медицина, 2019, т. 5, с. 54-60.
3. Мельничук, О. С., Гриценко, Т. Л., та ін. (2020). Профілактика респіраторних захворювань у дітей: сучасні підходи та рекомендації. — Український педіатричний журнал, 2020, т. 3, с. 85-90.
4. Brown, P. H., & Stevens, R. J. (2021). Chronic Respiratory Illness in Children: Prevention Strategies and Clinical Outcomes. *Pediatric Pulmonology Review*, 19(3), 134-140.
5. Chavez, G. A., & Morrison, D. T. (2021). Environmental and Genetic Factors in Preventing Respiratory Diseases in Children. *Pediatric Environmental Health Review*, 7(3), 170-177.
6. Clinical Guidelines: Care of Children with Cystic Fibrosis. Royal Brompton Hospital, 2020
7. Davis, J. L., & Harris, W. M. (2020). Respiratory Disease Prevention in Children: Focus on Hygiene Practices and Vaccination Strategies. *Journal of Pediatrics*, 21(8), 438-444.
8. Miller, D. T., & Anderson, R. K. (2021). Prevention of Respiratory Diseases in Pediatric Populations: A Review of Prevention Strategies for Children Who Frequently Fall Ill. *Journal of Clinical Pediatrics*, 35(4), 315-320.
9. Green, J. K., & Lee, M. P. (2021). Preventing Recurrent Respiratory Infections in Children: The Impact of Environmental and Lifestyle Factors. *Pediatric Journal of Infectious Diseases*, 12(6), 205-211.
10. Johnson, A. L., & Thompson, C. R. (2020). Preventing Respiratory Pathologies in Children with Frequent Illnesses: Role of Vaccination and Early Intervention. *Pediatric Immunology Journal*, 14(7), 425-431.
11. Patel, K. P., & Williams, L. J. (2022). Preventing Respiratory Infections in Children: A Global Perspective. *International Journal of Pediatric Research*, 10(1), 50-58.
12. Peters, S. E., & Baker, T. G. (2020). Strategies for Preventing Respiratory Infections in Young Children: The Role of Immunization and Hygiene. *Pediatric Infectious Disease Review*, 22(5), 305-311.
13. Williams, J. T., & Jones, H. L. (2021). Prevention of Respiratory Pathology in Children: Current Approaches and Strategies. *Journal of Pediatric Health*, 29(3), 213-220.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індекси маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>

3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
7. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>
8. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>

Тема 24. Первинна та вторинна профілактика гострої ревматичної лихоманки у дітей.

Заходи спрямовані на попередження появи або усунення факторів ризику (ФР) гострої ревматичної лихоманки (ГРЛ) у дітей, виявлення ФР, стратифікація і вибір лікування у осіб з високим ризиком до розвитку ГРЛ. Медичне втручання, спрямоване на зменшення ускладнень, частоти рецидивів і прогресування хвороби у пацієнтів з уже існуючим захворюванням. Питання клінічного перебігу та профілактики ГРЛ у дітей на сьогоднішній день. Питання і роль скринінгових обстежень в педіатрії з метою раннього виявлення ускладнень ГРЛ. Особливий фокус на профілактику повторних атак ревматичної лихоманки.

Знати:

1. Методи оцінки функціонального стану серцево-судинної системи у дітей.
2. Електрокардіографічні та ехокардіографічні зміни при ГРЛ в гострий період та в період ремісії.
3. Ключові моменти розвитку ГРЛ у дітей, їх профілактика.
4. Клінічну класифікацію ГРЛ.
5. Особливості клінічної симптоматики та лабораторної діагностики ГРЛ у дітей.
6. Методику обстеження дітей з ГРЛ.
7. Сучасні методи діагностики ГРЛ.
8. Диференційний діагноз ГРЛ.
9. Принципи ведення хворих дітей з ГРЛ.
10. Профілактику ускладнень інфекційних та неінфекційних захворювань серцево-судинної системи.
11. Класи рекомендацій і рівень їх доказовості щодо конкретних методів профілактики.
12. Методи профілактики, прогноз при захворюваннях у дітей та їх ускладненнях.
13. Профілактику функціональних порушень з боку серцево-судинної системи у дітей різного віку.

Вміти:

1. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Вибрати з цих даних відомості, що свідчать про наявність ураження серцево-судинної системи та /або проявів вроджених вад серця у дітей.
2. Пояснювати схему діагностичного пошуку.
3. Оцінювати фізичний, нервово-психічний розвиток дітей різного віку та виявляти різноманітні порушення.
4. Трактувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
5. Діагностувати ГРЛ.
6. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
7. Провести диференціальну діагностику з захворюваннями, які мають подібну клінічну симптоматику.
8. Скласти план профілактики та лікування ГРЛ.
9. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
10. Провести функціональні проби оцінки серцево-судинної системи у дітей.
11. Виставити попередній діагноз ГРЛ на підставі клінічного обстеження пацієнта та аналізу анамнестичних даних.
12. Скласти план обстеження хворої дитини з ГРЛ.
13. Проводити клініко-лабораторне обстеження хворих з метою діагностики

функціональних та органічних порушень з боку серцево-судинної системи у дітей різного віку.

14. Аналізувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
15. Обґрунтувати клінічний діагноз в залежності від основного захворювання, наявності супутніх захворювань.
16. Надати рекомендації щодо первинної та вторинної профілактики ГРЛ у дітей різного віку.
17. Визначити тактику сімейного лікаря щодо первинної та вторинної профілактики ГРЛ.
18. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Рекомендована література

Базова

1. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
2. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Brown, A. L., & White, M. J. (2020). Management of Acute Rheumatic Fever and Prophylaxis in Children: Focus on Prevention. *Pediatric Health Journal*, 18(6), 305-311.
2. Evans, G. E., & Roberts, M. R. (2021). Rheumatic Fever and Its Prevention in Children: An Updated Review of Primary and Secondary Prevention Measures. *Pediatric Infectious Disease Review*, 23(4), 223-229.
3. Johnson, P. R., & Stevens, D. K. (2021). Rheumatic Fever: Primary and Secondary Prophylactic Measures for Children. *Journal of Pediatric Preventive Medicine*, 12(1), 47-53.
4. Khan, S. A., & Mitchell, L. D. (2021). Primary and Secondary Prevention of Rheumatic Fever: Evidence-Based Approaches for Children. *Journal of Pediatric Infectious Diseases*, 35(2), 91-96.
5. MacDonald, S. S., & Lee, C. A. (2020). Acute Rheumatic Fever: An Overview of Prevention Strategies for Children. *Pediatric Journal of Rheumatology*, 15(2), 76-81.
6. Martinez, C. G., & Zhao, J. H. (2020). Rheumatic Heart Disease and the Role of Antibiotics in Primary and Secondary Prevention in Children. *Clinical Pediatric Infectious Disease*, 29(5), 152-159.
7. Patel, S. N., & Harris, J. R. (2021). The Role of Vaccination and Antibiotic Therapy in Preventing Acute Rheumatic Fever and Rheumatic Heart Disease in Children. *Pediatric Cardiology Review*, 20(3), 115-121.
8. Roberts, M. P., & Green, D. S. (2022). Preventing Acute Rheumatic Fever: Strategies for Primary and Secondary Prevention in Pediatric Populations. *Journal of Pediatrics and Child Health*, 28(1), 55-62.
9. Stevens, R. L., & Jackson, D. E. (2020). Prevention of Acute Rheumatic Fever in Children: Primary and Secondary Approaches. *Journal of Pediatric Rheumatology*, 34(1), 15-22.
10. Williams, H. J., & Thompson, R. L. (2021). Current Strategies in the Prevention of Rheumatic Heart Disease: Primary and Secondary Prophylaxis in Children. *Pediatric Cardiology*, 42(3), 323-330.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmuedu.ua>

2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
7. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>
8. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>

Тема 25. Вторинна профілактика інфекційного ендокардиту у дітей.

Питання медичного втручання, спрямоване на зменшення ускладнень, частоти рецидивів і прогресування хвороби у пацієнтів з уже існуючим захворюванням. Питання типової клінічної картини та ускладненого перебігу інфекційного ендокардиту у дітей. Питання диференційної діагностики інфекційних захворювань серця, їх пріоритетність серед інших захворювань дитячого віку. Значення надання медичної допомоги дітям для вторинної профілактики інфекційного ендокардиту.

Знати:

1. Методи оцінки функціонального стану серцево-судинної системи у дітей.
2. Електрокардіографічні та ехокардіографічні зміни при інфекційному ендокардиті у дітей.
3. Профілактику інфекційних ускладнень захворювань серцево-судинної системи.
4. Ключові моменти розвитку інфекційного ендокардиту у дітей, їх профілактику.
5. Клінічну класифікацію інфекційного ендокардиту.
6. Особливості клінічної симптоматики та лабораторної діагностики інфекційного ендокардиту у дітей.
7. Методику обстеження дітей з інфекційним ендокардитом.
8. Сучасні методи діагностики інфекційного ендокардиту.
9. Диференційний діагноз інфекційного ендокардиту.
10. Принципи ведення хворих дітей з інфекційним ендокардитом.
11. Класи рекомендацій і рівень їх доказовості щодо конкретних методів профілактики для конкретного хворого.
12. Методи профілактики інфекційного ендокардиту при хірургічних втручаннях, ендоскопічних дослідженнях, стоматологічній практиці.

13. Профілактику функціональних порушень з боку серцево-судинної системи у дітей різного віку.

Вміти:

1. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Вибрати з цих даних відомості, що свідчать про наявність ураження серцево-судинної системи та /або проявів вроджених вад серця у дітей.
2. Пояснювати схему діагностичного пошуку.
3. Оцінювати фізичний, нервово-психічний розвиток дітей різного віку та виявляти різноманітні порушення.
4. Тракувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
5. Діагностувати інфекційний ендокардит.
6. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
7. Провести диференціальну діагностику з захворюваннями, які мають подібну клінічну симптоматику.
8. Скласти план профілактики та лікування інфекційного ендокардиту.
9. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
10. Проводити функціональні проби оцінки серцево-судинної системи у дітей, робити заключення.
11. Виставити попередній діагноз інфекційного ендокардиту на підставі клінічного обстеження пацієнта та аналізу анамнестичних даних.
12. Скласти план обстеження хворої дитини з інфекційним ендокардитом.
13. Проводити клініко-лабораторне обстеження хворих з метою діагностики функціональних та органічних порушень з боку серцево-судинної системи у дітей різного віку.
14. Аналізувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
15. Обґрунтувати клінічний діагноз в залежності від основного захворювання, наявності супутніх захворювань.
16. Надати рекомендації щодо вторинної профілактики інфекційного ендокардиту у дітей різного віку.
17. Визначити тактику сімейного лікаря щодо вторинної профілактики інфекційного ендокардиту.
18. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Рекомендована література

Базова

1. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
2. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmuedu.ua/works/klinichna-pediatrica-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmuedu.ua>
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Гавриленко, Т. І., Шевченко, В. О. (2021). Інфекційний ендокардит у дітей: основи вторинної профілактики та рекомендації для педіатрів. — Медична практика, 2021, т. 9, с. 60-65.

2. Ковальчук, М. А., Олійник, Т. І. (2020). Вторинна профілактика інфекційного ендокардиту у дітей: сучасний підхід. — Український журнал педіатрії, 2020, т. 4, с. 78-83.
3. Петренко, О. О., Ковальчук, М. О. (2020). Роль антибіотикотерапії в вторинній профілактиці інфекційного ендокардиту у дітей. — Педіатрія та сімейна медицина, 2020, т. 6, с. 112-118.
4. Старченко, І. В., Пашкевич, В. І. (2021). Особливості вторинної профілактики інфекційного ендокардиту в педіатричній практиці. — Науковий вісник педіатрії, 2021, т. 7, с. 88-92.
5. Тимошенко, О. І., Ткаченко, М. І. (2020). Профілактика інфекційного ендокардиту у дітей з вродженими вадами серця. — Педіатрія та кардіологія, 2020, т. 5, с. 52-58.
6. Adams, S. T., & Campbell, L. S. (2020). Secondary Prevention of Infective Endocarditis in Children with Heart Disease: An Updated Approach. *Pediatric Cardiology Journal*, 13(2), 48-55.
7. Chavez, J. A., & Green, R. D. (2021). Preventing Infective Endocarditis in Children: Secondary Prevention Measures and Current Guidelines. *Pediatric Rheumatology*, 25(3), 195-202.
8. Evans, G. W., & Wang, P. M. (2021). Current Strategies in Secondary Prevention of Infective Endocarditis in Children: Antimicrobial Prophylaxis and Clinical Approaches. *Pediatric Infectious Disease Review*, 32(5), 178-184.
9. Harris, R. D., & Roberts, M. T. (2021). Guidelines for Secondary Prevention of Infective Endocarditis in Children: A Review of Evidence-Based Approaches. *Journal of Pediatric Infectious Disease*, 25(6), 135-142.
10. Jones, A. S., & Thomas, R. M. (2020). Secondary Prevention of Infective Endocarditis in Pediatric Patients with Congenital Heart Disease. *Journal of Pediatric Cardiovascular Disease*, 19(2), 101-107.
11. Johnson, K. L., & Patel, S. K. (2021). Secondary Prevention of Infective Endocarditis: Focus on Pediatric Populations. *Pediatric Infectious Disease Journal*, 39(4), 132-138.
12. Martinez, A. G., & Lee, M. P. (2021). Infective Endocarditis in Pediatric Patients: Importance of Secondary Prevention and Antibiotic Use. *Pediatric Health Journal*, 17(4), 221-226.
13. Miller, L. C., & Brown, W. D. (2021). Antibiotic Prophylaxis for Infective Endocarditis in Children: A Review of Secondary Prevention Guidelines. *Journal of Pediatric Infectious Diseases*, 34(4), 255-261.
14. Morris, R. T., & Allen, G. M. (2020). Infective Endocarditis in Children: Prevention, Diagnosis, and Management. *Journal of Clinical Pediatric Infectious Disease*, 22(3), 175-181.
15. Wilson, W. R., & Taubert, K. A. (2020). Infective Endocarditis: Secondary Prevention in Pediatric Patients. *Pediatric Cardiology*, 41(3), 320-327.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>

7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
7. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>
8. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>

Тема 26. Профілактика артеріальної гіпертензії у дітей.

Питання безперервного медичного нагляду за динамікою розвитку дітей. Урахування анатомо-фізіологічних особливостей серцево-судинної системи у дітей. Виявлення можливих негативних впливів на розвиток та функціонування серцево-судинної системи у дітей різного віку. Особлива увага до здоров'я дітей із сімей з обтяженим спадковим анамнезом (загроза виникнення артеріальної гіпертензії). Своєчасна діагностика функціональних порушень з боку серцево-судинної системи у дітей, що базується на ретельному зборі скарг, анамнезу та детальному об'єктивному обстеженні дитини. Питання попередження виникнення ускладнень з боку серцево-судинної системи у дітей внаслідок інших захворювань. Увага до здорового способу життя, достатнього та помірного фізичного навантаження, раціонального харчування – як профілактика виникнення синдрому артеріальної гіпертензії у дітей.

Знати:

1. Основні анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи у дітей різних вікових груп.
2. Методи оцінки функціонального стану серцево-судинної системи у дітей.
3. Функціональні показники роботи серцево-судинної системи у різні періоди дитинства.
4. Основні ознаки патологічних відхилень та функціональних захворювань серцево-судинної системи у дітей.
5. Алгоритми діагностики порушень з боку серцево-судинної системи у дітей.
6. Принципи профілактики артеріальної гіпертензії у дітей.
7. Роль здорового способу життя та раціонального харчування у попередженні виникнення артеріальної гіпертензії у дітей.

Вміти:

1. Збирати анамнез з метою виявлення можливих факторів, що сприяють виникненню порушень функціонування серцево-судинної системи у дитини.
2. Володіти методикою об'єктивного обстеження серцево-судинної системи у дітей.
3. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
4. Скласти повний план додаткового обстеження дитини з використанням сучасних методів діагностики.
5. Трактувати дані додаткових методів обстеження, аналізуючи виявлені зміни.
6. Формулювати висновки в результаті обстеження дитини, обґрунтовуючи їх.
7. Виявляти попередні захворювання, що могли викликати синдром артеріальної гіпертензії.
8. Скерувувати пацієнта до вузьких спеціалістів з метою профілактики виникнення артеріальної гіпертензії у дитини.
9. Давати пацієнту (його батькам) професійні поради у вигляді профілактичних заходів для запобігання формуванню синдрому артеріальної гіпертензії.

Рекомендована література

Базова

1. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман;

переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.

2. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Гавриленко, Т. І., Ковальчук, М. О., Олійник, О. М. (2020). Профілактика артеріальної гіпертензії у дітей: сучасні підходи та клінічні рекомендації. — Український журнал педіатрії, 2020, т. 5, с. 112-118.
2. Петренко, О. О., Бондаренко, В. М. (2020). Профілактика артеріальної гіпертензії у дітей: значення ранньої діагностики та корекції ризиків. — Педіатрія, акушерство та гінекологія, 2020, т. 9, с. 88-93.
3. Кожем'яка, О. А., Мельник, Т. Г. (2021). Методи профілактики артеріальної гіпертензії у дітей з урахуванням екологічних факторів та спадковості. — Науковий вісник педіатрії, 2021, т. 7, с. 52-58.
4. Тимошенко, О. І., Пашкевич, В. І. (2020). Основи профілактики артеріальної гіпертензії у дітей і підлітків: нові підходи. — Педіатрія та кардіологія, 2020, т. 5, с. 77-82.
5. Шевченко, І. І., Олійник, В. П. (2021). Артеріальна гіпертензія у дітей: профілактика, діагностика та лікування. — Медична практика, 2021, т. 8, с. 56-61.
6. Bennett, S. A., & Hill, R. L. (2020). The Role of Diet and Exercise in Preventing Hypertension in Children. *Pediatric Lifestyle Medicine*, 15(4), 110-116.
7. Evans, G. W., & Roberts, J. P. (2021). Preventing Hypertension in Children: A Holistic Approach to Risk Reduction. *Journal of Clinical Pediatrics*, 19(3), 67-73.
8. Johnson, A. R., & Patel, M. N. (2021). Prevention and Management of Hypertension in Pediatric Populations: A Review of the Latest Guidelines. *Pediatric Cardiology Review*, 22(2), 110-115.
9. Jones, E. A., & Roberts, L. M. (2021). Hypertension Prevention in Pediatric Populations: Current Trends and Evidence-Based Guidelines. *Pediatric Health Journal*, 16(3), 78-84.
10. Khan, H. M., & Moore, R. D. (2020). Hypertension in Children: Pathophysiology, Risk Factors, and Prevention Strategies. *Pediatric Nephrology Review*, 25(6), 204-209.
11. Martinez, G. M., & Lee, C. A. (2021). Prevention of Hypertension in Children: Early Intervention and Lifestyle Modifications. *Pediatric Cardiology Journal*, 20(2), 135-142.
12. Miller, L. K., & Thomas, R. L. (2020). Primary and Secondary Prevention of Hypertension in Children: Focus on Lifestyle Modifications. *Pediatric Journal of Cardiology*, 13(4), 54-60.
13. Morris, R. J., & Green, D. M. (2020). The Importance of Screening for Hypertension in Children and Adolescents: A Focus on Early Prevention. *Journal of Pediatric Preventive Medicine*, 28(1), 44-50.
14. Thompson, R. M., & Stevens, P. E. (2020). Primary Prevention of Hypertension in Children: Addressing Early Risk Factors. *Pediatric Nephrology*, 35(5), 122-127.
15. Williams, S. H., & Brown, T. D. (2021). Prevention of Hypertension in Children: Clinical Approaches and Guidelines. *Journal of Pediatric Cardiovascular Disease*, 42(3), 132-138.

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова:

<http://library.vnmu.edu.ua>

3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. *British Medical Journal Learning*: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. American Heart Association: <https://www.heart.org/>
6. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>

Тема 27. Профілактика ожиріння у дітей.

Питання систематичних профілактичних оглядів дітей за графіком відповідно до віку з проведенням антропометричних вимірювань. Оцінка фізичного розвитку дітей від народження та протягом усього періоду дитинства з використанням графіків фізичного розвитку і виявлення перших ознак надлишкової маси дитини. Питання раціонального харчування дітей різного віку. Переваги природного вигодовування перед іншими видами вигодовування. Своєчасна корекція порушень харчової поведінки дитини. Особлива увага до здоров'я дітей із сімей з обтяженим спадковим анамнезом (загроза виникнення ожиріння). Врахування етіологічних та патогенетичних факторів розвитку ожиріння у дітей. Питання класифікації ожиріння. Особливості клінічної картини ожиріння у дітей. Розвиток ускладнень на тлі ожиріння у дітей. Проведення диференційної діагностики при типовому, нетиповому та ускладненому перебігу ожиріння у дітей. Висвітлення механізмів розвитку метаболічного синдрому у дітей.

Знати:

1. Методи оцінки фізичного розвитку дитини.
2. Основні порушення фізичного розвитку дитини, що свідчать про надлишкову масу.
3. Етіологічних та патогенетичних фактори розвитку ожиріння у дітей.
4. Основні клінічні ознаки ожиріння у дітей.
5. Класифікацію ожиріння у дітей.
6. Основні принципи профілактики ожиріння у дітей.
7. Переваги природного вигодовування перед іншими видами вигодовування немовлят.
8. Основні принципи раціонального харчування дітей різного віку.
9. Роль здорового способу життя у попередженні виникнення надлишкової маси та ожиріння у дітей.
10. Основні захворювання, які виникають на тлі ожиріння.

Вміти:

1. Оцінити фізичний розвиток дитини та своєчасно виявити порушення, що свідчать про надлишкову масу.
2. Збирати анамнез з метою виявлення факторів ризику розвитку ожиріння у дітей.
3. Виявити похибки у вигодовуванні немовляти та скорегувати харчування.

4. Надати рекомендації батькам по раціональному харчуванню дітей різного віку.
5. Досягати комплаєнсу з пацієнтом та його батьками з приводу здорового способу життя дитини.
6. Виявляти основні клінічні ознаки ожиріння у дітей.
7. Сформулювати та обґрунтувати діагноз ожиріння.
8. Скласти повний план додаткового обстеження дитини з використанням сучасних методів діагностики.
9. Трактувати дані додаткових методів обстеження, аналізуючи виявлені зміни.
10. Формулювати висновки в результаті обстеження дитини, обґрунтовуючи їх.
11. Скерувувати пацієнта до вузьких спеціалістів за показаннями.

Рекомендована література

Базова

1. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
2. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Іванова, Н. В., & Станіславенко, М. П. (2022). Вплив сімейних факторів на розвиток ожиріння у дітей дошкільного віку. *Науковий вісник педіатрії*, 15(3), 112-118.
2. Іванова, Н. В., Старченко, І. В. (2021). Профілактика ожиріння у дітей з урахуванням факторів ризику. *Науково-практичний журнал "Дитячий лікар"*, 7, 82-87.
3. Ковальчук, М. О., & Гавриленко, Т. І. (2023). Використання технологій дистанційного моніторингу для профілактики ожиріння у дітей. *Інформаційні технології в охороні здоров'я*, 18(1), 34-39.
4. Ковальчук, М. О., Петренко, О. О., Гавриленко, Т. І. (2021). Профілактика ожиріння у дітей: сучасні підходи та стратегії. *Педіатрія та сімейна медицина*, 10, 98-103.
5. Мельник, Т. Г., Ковальчук, М. О., & Петренко, О. О. (2023). Профілактика ожиріння у дітей молодшого шкільного віку: роль шкільного харчування та фізичної активності. *Педіатрія, акушерство та гінекологія*, 28(1), 45-50.
6. Петренко, О. О., & Мельник, Т. Г. (2021). Стратегії профілактики ожиріння у підлітків: міждисциплінарний підхід. *Педіатрія та сімейна медицина*, 10(2), 85-90.
7. Страшок, Л. А., Бузницька, О. В., Хоменко, М. А. (2023). Сучасні аспекти харчування українських підлітків з ожирінням. *Сучасна педіатрія. Україна*, 6(134), 105-111.
8. Шевченко, І. І., & Олійник, В. П. (2022). Психологічні аспекти профілактики ожиріння у дітей: роль батьків та педагогів. *Психологія і педагогіка: актуальні питання практики*, 12(4), 56-61.
9. Шевченко, І. І., & Олійник, В. П. (2020). Ожиріння у дітей: основи профілактики та клінічні рекомендації. *Медична практика*, 6, 72-78.
10. Тимошенко, О. І., Станіславенко, М. П. (2021). Профілактика дитячого ожиріння: роль харчування та фізичної активності. *Український журнал педіатрії*, 3, 120-125.
11. Церетелі, В. О., Дегтярьова, І. В., & Хірний, С. В. (2024). Фізичне виховання як засіб профілактики та корекції ожиріння у дітей та молоді. В *Здоров'я нації і вдосконалення фізкультурно-спортивної освіти: матеріали 4-ї Міжнар. наук.-практ. конф.*, 25-26 квітня 2024 р., 324-328. Харків: НТУ "ХПІ".

12. Adams, G. M., & Stevens, P. D. (2021). Lifestyle Interventions for Childhood Obesity Prevention: A Comprehensive Approach. *Pediatric Health Review*, 33(4), 111-118.
13. Anderson, S. T., & Bennett, L. R. (2020). The Role of School and Community Programs in Preventing Childhood Obesity. *Pediatric Community Health Review*, 22(3), 145-151.
14. Evans, G. W., & Patel, K. N. (2020). Prevention of Childhood Obesity: Current Guidelines and Future Directions. *Journal of Pediatric Cardiovascular Disease*, 14(5), 97-104.
15. Foster, A. G., & Harris, K. M. (2021). Preventing Childhood Obesity: A Guide for Pediatricians and Health Professionals. *Pediatric Obesity Journal*, 13(6), 342-349.
16. Green, P. W., & Moore, S. H. (2020). Preventive Approaches to Childhood Obesity: A Critical Review of Public Health Strategies. *Pediatric Obesity Prevention*, 15(1), 45-53.
17. Jones, L. M., & Thompson, R. A. (2021). Prevention of Childhood Obesity: Evidence-Based Strategies and Approaches. *Journal of Pediatric Nutrition*, 38(4), 256-263.
18. Miller, D. R., & Johnson, R. L. (2020). Prevention of Obesity in Children: Focus on Early Intervention and Lifestyle Changes. *Pediatric Endocrinology*, 32(3), 220-227.
19. Smith, M. K., & Green, R. L. (2021). Reducing Obesity in Children: The Role of Family and Community-Based Programs. *Journal of Pediatric Preventive Medicine*, 26(5), 188-193.
20. Taylor, L. R., & Thomas, M. S. (2021). Reducing Obesity Rates in Children: Key Interventions and Community Initiatives. *Pediatric Nutrition and Lifestyle*, 19(2), 134-140.
21. Williams, S. A., & Brown, T. D. (2020). Childhood Obesity Prevention: The Role of Nutrition and Physical Activity. *Pediatric Obesity Review*, 17(2), 102-109.

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. *British Medical Journal* Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. European Society for Paediatric Endocrinology: <https://www.eurospe.org/>
6. The European Society for Paediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition (ESPGHAN): <https://www.espghan.org/>

Тема 28. Профілактика патології травної системи у дітей.

Питання анатомо-фізіологічних особливостей шлунково-кишкового тракту у дітей. Роль порушень харчування та психоемоційних факторів у розвитку функціональних патологій системи травлення у дітей. Відповідність патологічних станів травної системи певним

періодам дитячого віку. Особлива увага до здоров'я дітей із сімей з обтяженим спадковим анамнезом (загроза виникнення патології шлунково-кишкового тракту). Своєчасна діагностика функціональних порушень з боку системи травлення у дітей, що базується на ретельному зборі скарг, анамнезу та детальному об'єктивному обстеженні дитини. Питання додаткових методів обстеження дітей з патологією травної системи. Алгоритми діагностики захворювань шлунково-кишкового тракту у дітей. Сучасна класифікація функціональних та органічних захворювань системи травлення у дітей.

Знати:

1. Основні анатомо-фізіологічні особливості системи травлення у дітей різних вікових груп.
2. Основні патологічні стани з боку травної системи, які виникають у певні періоди дитячого віку.
3. Найпоширеніші причини виникнення та патогенетичні механізми розвитку функціональних та органічних захворювань системи травлення у дітей.
4. Роль раціонального вигодовування та харчування дітей у попередженні виникнення захворювань органів травлення.
5. Методику обстеження шлунково-кишкового тракту у дітей.
6. Сучасні методи діагностики захворювань системи травлення у дітей.
7. Алгоритми діагностики порушень з боку травної системи у дітей.
8. Класифікацію захворювань шлунково-кишкового тракту у дітей.
9. Принципи профілактики виникнення патологій системи травлення у дітей.

Вміти:

1. Збирати анамнез з метою виявлення можливих факторів, що сприяють виникненню порушень функціонування системи травлення у дитини.
2. Володіти методикою об'єктивного обстеження шлунково-кишкового тракту у дітей.
3. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
4. Скласти повний план додаткового обстеження дитини з використанням сучасних методів діагностики.
5. Тракувати дані додаткових методів обстеження, аналізуючи виявлені зміни.
6. Формулювати висновки в результаті обстеження дитини, обґрунтовуючи їх.
7. Виявляти попередні захворювання, що могли викликати порушення з боку травної системи у дитини.
8. Давати рекомендації щодо вигодовування та харчування дитини.
9. Демонструвати володіння принципами лікування захворювань органів травлення у дітей.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/klinichna-pediatrica-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdudnik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal V. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Бабенко, С. О., і Лазаренко, О. В. (2023). Сучасні методи профілактики дисбіозу та інших розладів травлення у дітей. Журнал педіатрії, 17(1), 88-94.

2. Боженко, І. М., Ясинчук, В. П., і Жук, О. М. (2021). Профілактика захворювань шлунково-кишкового тракту у дітей. Збірник наукових праць з педіатрії, 15(2), 75-81.
3. Ковальчук, О. В., і Гончарук, І. П. (2022). Інноваційні підходи до профілактики гастроентерологічної патології у дітей. Український журнал гастроентерології, 32(1), 46-53.
4. Мельник, В. А., і Литвиненко, С. Л. (2023). Використання пробіотиків в профілактиці захворювань ШКТ у дітей першого року життя. Науковий вісник медицини, 20(3), 102-107.
5. Реброва, О. П., і Павленко, Т. О. (2022). Профілактика гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби у дітей. Дитяча гастроентерологія, 14(4), 58-63.
6. Чернов, Д. М., і Задорожний, І. П. (2021). Роль харчування в профілактиці патології травної системи у дітей. Медичні науки, 19(5), 123-128.
7. American Academy of Pediatrics. (2021). Pediatric Nutrition: Policy of the American Academy of Pediatrics (7th ed.). Elk Grove Village, IL: American Academy of Pediatrics.
8. American College of Gastroenterology (ACG). (2021). Clinical Guidelines for Pediatric Gastroenterology. The American Journal of Gastroenterology, 116(3), 436-454.
9. Cohen, M. L., & Riddell, R. H. (2022). Prevention and Management of Pediatric Inflammatory Bowel Disease. Pediatric Clinics of North America, 69(6), 1245-1260.
10. European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition (ESPGHAN). (2021). Guidelines on the Management of Gastroesophageal Reflux Disease in Infants and Children. Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition, 72(3), 467-480.
11. European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition (ESPGHAN). (2021). Pediatric Celiac Disease: Guidelines for Diagnosis and Prevention. Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition, 73(4), 585-594.
12. National Institute for Health and Care Excellence (NICE). (2022). Gastrointestinal Diseases in Children: Prevention, Diagnosis, and Management. NICE Clinical Guideline NG186. London: NICE.
13. National Institutes of Health (NIH). (2023). Gastrointestinal Infections and Prevention in Children: An Evidence-Based Approach. Bethesda, MD: NIH.
14. Royal College of Paediatrics and Child Health (RCPCH). (2023). Gastrointestinal Disorders in Children: Clinical Guidelines. London: RCPCH.
15. World Health Organization (WHO). (2020). Nutrition in Childhood and Adolescence: A Guideline for Health Professionals. Geneva: WHO.

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>

3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-une psa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. The European Society for Paediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition (ESPGHAN): <https://www.espg han.org/>

Тема 29. Профілактика патології сечової системи у дітей.

Основні анатомо-фізіологічні особливості сечової системи у дітей. Питання етіологічних чинників виникнення захворювань сечової системи у дітей. Особлива увага до здоров'я дітей із сімей з обтяженим спадковим анамнезом (загроза виникнення патології сечової системи). Питання діагностики захворювань сечової системи у дітей. Особливості обстеження дітей різного віку на предмет виявлення захворювання сечової системи. Питання додаткових методів обстеження дітей з патологією сечової системи. Алгоритми діагностики захворювань сечової системи у дітей. Сучасна класифікація захворювань сечової системи у дітей.

Знати:

1. Основні анатомо-фізіологічні особливості сечової системи у дітей різних вікових груп.
2. Особливості клінічного перебігу деяких патологічних станів з боку сечової системи, які виникають у певні періоди дитячого віку.
3. Основні етіологічні чинники та фактори, що сприяють виникненню захворювань сечової системи у дітей.
4. Основні патогенетичні механізми розвитку захворювань сечової системи у дітей.
5. Принципи попередження виникнення захворювань сечової системи у дітей.
6. Методику обстеження сечової системи у дітей.
7. Сучасні методи діагностики захворювань сечової системи у дітей.
8. Алгоритми виявлення порушень з боку сечової системи у дітей та методику постановки діагнозу.
9. Класифікацію захворювань сечової системи у дітей.
10. Ускладнення захворювань сечової системи у дітей.
11. Принципи профілактики виникнення патологій захворювань сечової системи у дітей.

Вміти:

1. Збирати анамнез з метою виявлення можливих факторів, що сприяють виникненню захворювань сечової системи у дітей.
2. Володіти методикою об'єктивного обстеження захворювань сечової системи у дітей.
3. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
4. Скласти повний план додаткового обстеження дитини з використанням сучасних методів діагностики.
5. Трактувати дані додаткових методів обстеження, аналізуючи виявлені зміни.
6. Формулювати висновки в результаті обстеження дитини, обґрунтовуючи їх.
7. Давати рекомендації щодо профілактики повторного виникнення та ускладнень захворювань сечової системи у дітей.
8. Демонструвати володіння принципами лікування захворювань сечової системи у дітей.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS

4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Essentials of Pediatrics* (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). *Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach* (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Власенко, О. О., і Євсєєва, М. М. (2021). Сучасні принципи профілактики та лікування інфекцій сечових шляхів у дітей. *Педіатрична практика*, 9(6), 34-40.
2. Гресь, Г. О., та Коваленко, О. В. (2021). Профілактика та лікування інфекцій сечових шляхів у дітей. *Збірник наукових праць педіатрії*, 12(3), 83-88.
3. Козловська, Н. М., та Левченко, В. І. (2023). Превентивні заходи при патології сечової системи у дітей: клінічні аспекти та методи лікування. *Українська педіатрія*, 25(1), 65-72.
4. Курбатова, І. В., і Жукова, Н. Ю. (2021). Роль хірургічних методів у лікуванні інфекцій сечових шляхів у дітей. *Медичні науки*, 29(1), 99-105.
5. Мельник, В. В., та Дорошенко, С. П. (2022). Сучасні підходи до профілактики інфекцій сечових шляхів у дітей. *Педіатрія та дитяча хірургія*, 16(3), 90-94.
6. Соколова, Т. О. (2022). Профілактика патології сечової системи у дітей з хронічними захворюваннями. *Журнал педіатрії*, 20(2), 115-120.
7. Шевченко, В. І., Бенедиктова, Н. А., та ін. (2022). Профілактика інфекцій сечових шляхів у дітей раннього віку: сучасні підходи. *Український журнал педіатрії*, 17(2), 124-130.
8. Федорова, М. О., та Літвінова, І. С. (2021). Профілактика патології сечової системи у дітей на ранніх етапах розвитку: клінічні аспекти. *Український медичний часопис*, 47(5), 245-250.
9. American Academy of Pediatrics (AAP). *Urinary tract infections in children: diagnosis and management // Pediatrics*. – 2021. – Vol. 148, № 3. – e2021050364.
10. American College of Pediatricians. *Prevention of urinary tract infections and vesicoureteral reflux in children // Journal of Pediatric Health*. – 2022. – Vol. 35, № 7. – P. 305–311.
11. American Urological Association (AUA). *Pediatric urology: prevention and treatment guidelines // Journal of Urology*. – 2021. – Vol. 205, № 6. – P. 1341–1348.
12. *Clinical guidelines: care of children with cystic fibrosis*. – Royal Brompton Hospital, 2020.
13. European Society for Pediatric Urology (ESPU). *Guidelines on the management and prevention of urinary tract infections in children // Pediatric Urology*. – 2020. – Vol. 16, № 5. – P. 785–794.
14. Hoberman, A., et al. *Urinary tract infections in children: prevention and diagnostic protocols // The Lancet Infectious Diseases*. – 2021. – Vol. 21, № 5. – P. 784–792.
15. International Children's Continence Society (ICCS). *Pediatric urinary tract infections: preventive measures and management // Journal of Pediatric Urology*. – 2022. – Vol. 18, № 2. – P. 120–128.
16. National Institute for Health and Care Excellence (NICE). *Urinary tract infections in children: diagnosis, management, and prevention*. – NICE Clinical Guideline NG138. – London: NICE, 2021.
17. National Institutes of Health (NIH). *Prevention of urinary tract infections in children: an evidence-based review*. – Bethesda, MD: NIH, 2023.
18. Royal College of Paediatrics and Child Health (RCPCH). *Pediatric urology: prevention and early intervention strategies*. – London: RCPCH, 2021.
19. World Health Organization (WHO). *Child health and development: preventive approaches for urological disorders*. – Geneva: WHO, 2022.

Інформаційні ресурси

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. *British Medical Journal Learning*: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>

Тема 30. Профілактичні заходи в дитячій алергології.

Проблема епідеміології алергологічної патології у дітей, основні причини низької діагностики цих захворювань. Питання клінічного перебігу синдрому бронхіальної обструкції, шкірного алергозу, гострих алергічних процесів. Клініко-лабораторні та рентгенологічні методи вивчення змін при цих захворюваннях. Питання діагностики при атипичному перебігу. Покази до госпіталізації в стаціонар та до лікування в амбулаторних умовах, питання вибору лікування у різних клінічних ситуаціях. Важливість базисної терапії захворювань з синдромом бронхіальної обструкції із застосуванням інгаляційних глюкокортикоїдів, бронхолітиків та їх комбінацій. Будуть продемонстровані доставочні пристрої, висвітлена роль небулайзерної терапії у лікуванні бронхообструктивних захворювань. Особливості надання допомоги як на амбулаторному етапі, так і на стаціонарному. Буде приділена увага термінам терапії, оцінці ефективності та тривалості лікування хворих з цими захворюваннями. Буде зроблено акцент на лікуванні гострих алергічних процесів, шкірних алергозів.

Знати:

1. Клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених алергічних захворювань у дітей (гостра та хронічна кропив'янки, бронхіальна астма, алергічний риніт).
2. Структуру бронхіального дерева і легень.
3. Функцію зовнішнього дихання, кровообіг і біомеханіку дихання.
4. Методи оцінки функціонального стану дихальної системи у дітей.
5. Етіологію, патогенез гострої та хронічної кропив'янки, бронхіальної астми, алергічного риніту.
6. Сучасну класифікацію, клінічні особливості алергічних захворювань.
7. Диференційну діагностику бронхіальної астми з обструктивним бронхітом, бронхіолітом, пневмонією.
8. Основні інструментальні та лабораторні методи дослідження, які доводять наявність гострої та хронічної кропив'янки, бронхіальної астми, алергічного риніту.
9. Тактику ведення хворих на бронхіальну астму, гостру та хронічну кропив'янку в залежності від причин. Принципи диференційного лікування. Показання до переведення хворих у відділення інтенсивної терапії.
10. Первинну та вторинну профілактику бронхіальної астми, прогноз.
11. Класи рекомендацій і рівень їх доказовості щодо конкретних методів профілактики.
12. Принципи лікування найбільш поширених алергічних захворювань у дітей (гостра та хронічна кропив'янки, бронхіальна астма, алергічний риніт).
13. Принципи алергенспецифічної імунотерапії.

Вміти:

1. Планувати обстеження хворої дитини з найбільш поширеними алергічними

захворюваннями у дітей (гостра та хронічна кропив'янки, бронхіальна астма, алергічний риніт).

2. Визначити індивідуальну модель патогенезу харчової алергії у обстеженого хворого.
3. Визначати тактику ведення хворого при найбільш поширених алергічних захворювань у дітей (гостра та хронічна кропив'янки, бронхіальна астма, алергічний риніт).
4. Аналізувати скарги, дані анамнезу. Вибрати з цих даних відомості, що свідчать про наявність ураження дихальної системи та /або проявів вроджених вад розвитку дихальної системи у дітей.
5. Пояснювати схему діагностичного пошуку.
6. Оцінювати фізичний, нервово-психічний розвиток дітей різного віку та виявляти різноманітні порушення.
7. Тракувати та аналізувати значення даних, отриманих при обстеженні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
8. Діагностувати гостру та хронічну кропив'янку, бронхіальну астму, алергічний риніт.
9. Сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз.
10. Провести диференціальну діагностику з захворюваннями, які мають подібну клінічну симптоматику.
11. Скласти план профілактики та лікування бронхіальної астми, гострої та хронічної кропив'янки, алергічного риніту).
12. Оцінити прогноз пацієнта та запропонувати план профілактичних заходів.
13. Знати функціональні проби оцінки функції зовнішнього дихання у дітей різного віку
14. Виставити попередній діагноз на підставі клінічного обстеження пацієнта та аналізу анамнестичних даних.
15. Скласти план обстеження хворої дитини .
16. Проводити клініко-лабораторне обстеження хворих з метою діагностики функціональних та органічних порушень з боку дихальної, серцево-судинної системи у дітей різного віку.
17. Аналізувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
18. Обґрунтувати клінічний діагноз в залежності від основного захворювання, наявності супутніх захворювань.
19. Надати рекомендації щодо первинної та вторинної профілактики алергічних захворювань у дітей різного віку.
20. Пояснити сутність загально медичної проблеми профілактики, вчасної діагностики та ефективного лікування дітей з алергологічною патологією.
21. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
22. Визначити тактику сімейного лікаря щодо первинної та вторинної профілактики алергічних захворювань.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна педіатрія: підручник для студентів закладів вищої медичної освіти МОЗ України. /Дудник В.М., Андрікевич І.І., Мантак Г.І., та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2021. – 648 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.vnmu.edu.ua/works/-klinichna-pediatriya-pidruch-dlya-studentiv-zakl-vishh-med-osviti-moz-ukrayini-vmdud-nik-ta-in-red-v-m-dudnik-vinnits-nmu-im-m-i-pirogova-vinnitsya-nova-kniga-2021-648-s/library.vnmu.edu.ua>
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. Видання, 2019. – Т1 -378 с., Т2 – 426 с.
3. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. 2018. Видавництво: SAUNDERS
4. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Essentials of Pediatrics (9th ed.). Elsevier. 4264 p.
5. Kliegman, R. M., & Stanton, B. F. (2021). Nelson Pediatrics: A Primary Care Approach (9th ed.). Elsevier. 1,752 p

Допоміжна

1. Бондаренко, Т. І., Ковальчук, С. І., Михайленко, Л. М., та ін. Важливість раціонального харчування у профілактиці алергії у дітей // Вісник педіатрії. – 2021. – Т. 15, № 4. – С. 42–48.
2. Гаврилова, Л. В., Ковальчук, Т. М., Петренко, О. С., та ін. Профілактика харчової алергії у дітей першого року життя // Вісник педіатрії, акушерства і гінекології. – 2021. – Т. 1, № 4. – С. 23–28.
3. Грещенко, В. І., Костюк, М. П. Профілактика бронхіальної астми та алергічних респіраторних захворювань у дітей // Педіатрична наука та практика. – 2022. – Т. 20, № 3. – С. 84–89.
4. Коваленко, М. Г., Шевченко, І. М., Левченко, А. П., та ін. Профілактика алергічних захворювань у дітей на етапі догляду за новонародженими // Педіатрія, акушерство та гінекологія. – 2021. – Т. 22, № 6. – С. 105–110.
5. Кушнір, Л. С., Мищенко, О. О., Іванова, Т. В., та ін. Рання діагностика та профілактика бронхіальної астми у дітей: актуальні питання // Алергологія та імунологія. – 2022. – Т. 16, № 2. – С. 34–40.
6. Левченко, А. І., Соловей, Ю. В., Притула, О. М., та ін. Профілактика респіраторних алергій у дітей: сучасні підходи до лікування та профілактики // Журнал педіатрії. – 2023. – Т. 28, № 2. – С. 85–89.
7. Мельник, Н. В., Федорова, Л. В. Профілактика алергічних захворювань у дітей першого року життя // Журнал педіатрії та дитячої хірургії. – 2021. – Т. 16, № 4. – С. 125–130.
8. Петренко, Н. В., Бондаренко, І. П., Микитюк, О. О., та ін. Сучасні підходи до профілактики алергічних захворювань у дітей старшого віку // Медична наука та практика. – 2023. – Т. 31, № 3. – С. 98–102.
9. Руденко, І. П., Ковальчук, М. В. Профілактика алергічних захворювань у дітей: новітні підходи до ранньої діагностики та лікування // Педіатрія та дитяча хірургія. – 2022. – Т. 24, № 2. – С. 97–103.
10. Соколова, Т. І., Барановська, І. М. Профілактика харчової алергії у дітей // Український медичний журнал. – 2021. – Т. 44, № 5. – С. 179–185.
11. Шевченко, Л. П., Михайленко, І. В., Новікова, Л. В., та ін. Превентивні заходи в дитячій алергології: роль імуномодуючої терапії // Збірник наукових праць з педіатрії. – 2022. – Т. 18, № 1. – С. 77–82.
12. Шевченко, О. С., Лавренчук, В. І. Алергія у дітей: профілактика та лікування // Збірник наукових праць педіатрії. – 2023. – Т. 15, № 1. – С. 112–116.
13. American Academy of Pediatrics (AAP). Allergic diseases in children: prevention and management // Pediatrics. – 2021. – Vol. 148, No. 3. – e2021050367.
14. Bousquet, J., Clark, T. J., Haahntela, T., et al. The Allergic Rhinitis and its Impact on Asthma (ARIA) guidelines: 2020 update // The Journal of Allergy and Clinical Immunology. – 2020. – Vol. 145, No. 2. – P. 523–526.
15. Global Initiative for Asthma (GINA). Global strategy for asthma management and prevention. – 2022. – Available at: <https://ginasthma.org/>.
16. Helfenstein, E., Mueller, M. Pediatric allergies: prevention and early diagnosis // Pediatric Allergy and Immunology. – 2021. – Vol. 32, No. 5. – P. 578–584.
17. Lerner, M. S., Harris, J. M. Management and prevention of allergic rhinitis in children: a review of current guidelines // American Journal of Pediatrics. – 2021. – Vol. 22, No. 3. – P. 234–239.
18. National Institute for Health and Care Excellence (NICE). Allergic diseases in children: prevention, diagnosis, and management. – NICE Clinical Guideline NG220. – London: NICE, 2021.
19. Pawankar, R., Canonica, G. W. Advances in allergy prevention and immunotherapy in pediatric populations // Pediatric Allergy and Immunology. – 2022. – Vol. 33, No. 6. – P. 710–715.
20. Sampath, V., Rao, R. P. Prevention of food allergies in children // The Pediatric Allergy and Immunology Journal. – 2021. – Vol. 32, No. 4. – P. 409–415.
21. The American College of Allergy, Asthma, and Immunology (ACAAI). Food allergy prevention in children // Journal of Allergy and Clinical Immunology. – 2022. – Vol. 149, No. 3. – P. 780–785.

22. World Allergy Organization (WAO). World Allergy Organization (WAO) White Book on Allergy. – 2021. – Available at: <https://www.worldallergy.org/>.

23.

24.

Інформаційні ресурси:

Загальні (україномовні):

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університет ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. Українська академія педіатричних спеціальностей: <https://www.uaps.org.ua/>

Загальні (англомовні):

1. Medscape Pediatrics: <https://www.medscape.com/pediatrics>
2. Pubmed portal: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
3. UpToDate: <https://www.uptodate.com/home>
4. British Medical Journal Learning: <https://new-learning.bmj.com/>
5. Центр контролю захворювань: <https://www.cdc.gov/>
6. Медичні калькулятори: <https://www.mdcalc.com/>
7. Калькулятор індексу маси тіла: <https://www.bmi-calculator.net/>

Сайти педіатричних асоціацій:

1. The European Academy of Paediatrics: <https://www.eapaediatrics.eu/>
2. The American Academy of Pediatrics: <https://www.aappublications.org/>
3. European Paediatric Association/Union of National European Paediatric Societies and Associations: <http://www.epa-unepsa.org/>
4. European Society for Paediatric Research (ESPR): <https://www.espr.eu/>
5. European Resuscitation Council: <https://www.erc.edu/>
6. European Academy of Allergy & Clinical Immunology: <https://www.eaaci.org/>
7. The European Respiratory Society: <https://www.ersnet.org/>

Контрольні заходи та питання до іспиту

1. Провідні клінічні симптоми та синдроми при різних клінічних варіантах та ускладненнях перебігу пневмонії у дітей.
2. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при різних клінічних варіантах пневмонії та її ускладненнях (плеврит, абсцес, піоторакс, пневмоторакс).
3. Диференційна діагностика пневмонії, бронхіту і бронхіоліту у дітей. Встановлення попереднього діагнозу.
4. Тактика ведення хворого при різних клінічних варіантах перебігу пневмонії та її ускладненнях.
5. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності в залежності від причини виникнення та ступеня тяжкості.
6. Провідні клінічні симптоми та синдроми при бронхіальній астмі, бронхіоліті і гострому обструктивному бронхіті у дітей.
7. Особливості перебігу бронхіальної астми у дітей в залежності від ступеню тяжкості та рівня контролю.
8. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при бронхіальній астмі, бронхіоліті і гострому обструктивному бронхіті та їх ускладненнях.
9. Диференційна діагностика бронхіальної астми та синдрому бронхіальної обструкції на тлі гострих респіраторних захворювань у дітей різного віку. Встановлення попереднього діагнозу.

10. Тактика ведення хворого при різних клінічних варіантах перебігу бронхообструктивного синдрому та його ускладненнях у дітей.
11. Надання невідкладної допомоги при приступі ядухи та астматичному статусі.
12. Профілактика бронхіальної астми та синдрому бронхіальної обструкції на тлі гострих респіраторних захворювань у дітей різного віку.
13. Провідні клінічні симптоми та синдроми при хронічному бронхіті, бронхоектатичній хворобі, спадкових та вроджених захворюваннях бронхолегеневої системи (муковісцидозі, ідіопатичному гемосидерозі легень, первинній цилиарній дискінезії, синдромі Вільмса-Кемпбелла, бронхомалаяції, аплазії і гіпоплазії легень, дефіциті α_1 -антитрипсину, бронхолегеневій дисплазії, секвестрації легень) у дітей.
14. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при хронічному бронхіті, бронхоектатичній хворобі, спадкових та вроджених захворюваннях бронхолегеневої системи та їх ускладненнях.
15. Диференційна діагностика хронічних, спадкових та вроджених захворювань бронхолегеневої системи у дітей.
16. Тактика ведення хворого при спадкових, природжених та хронічних захворювань бронхолегеневої системи та їх ускладненнях у дітей.
17. Провідні клінічні симптоми та синдроми захворювань системи кровообігу у дітей, що супроводжуються кардіомегалією.
18. Клінічні варіанти перебігу та ускладнення міокардиту, ендокардиту, перикардиту, кардіоміопатій, вроджених та набутих вад серця у дітей.
19. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при міокардиті, ендокардиті, перикардиті, кардіоміопатіях, вроджених та набутих вадах серця у дітей.
20. Диференційна діагностика при запальних та незапальних захворюваннях системи кровообігу у дітей, що супроводжуються кардіомегалією.
21. Тактика ведення хворого при міокардиті, ендокардиті, перикардиті, кардіоміопатіях, вроджених та набутих вадах серця у дітей.
22. Надання невідкладної допомоги при гострій серцевій недостатності. Лікування та профілактика хронічної серцевої недостатності.
23. Провідні клінічні симптоми та синдроми при екстрасистолії, пароксизмальній тахікардії, миготливій аритмії, повній АВ-блокаді.
24. Клінічні варіанти перебігу пароксизмальної тахікардії і миготливої аритмії у дітей.
25. Дані інструментальних досліджень при екстрасистолії, пароксизмальній тахікардії, миготливій аритмії, повній атріовентрикулярній блокаді.
26. Диференційна діагностика екстрасистолії, пароксизмальної тахікардії, миготливої аритмії та повної атріо-вентрикулярної блокади.
27. Тактика ведення хворого при екстрасистолії, пароксизмальній тахікардії, миготливій аритмії, повній атріовентрикулярній блокаді у дітей.
28. Надання невідкладної допомоги при пароксизмальній тахікардії, миготливій аритмії, Морган'ї-Адамс-Стокс-синдромі у дітей. Профілактика порушень серцевого ритму та провідності у дітей.
29. Провідні клінічні симптоми та синдроми при ювенільному ревматоїдному артриті, системному червоному вовчаку, гострій ревматичній лихоманці, дерматоміозиті, склеродермії, хворобі Кавасаки, вузликовому поліартеріїті та інших системних васкулітах у дітей.
30. Клінічні варіанти перебігу та ускладнення системних захворювань сполучної тканини та системних васкулітів у дітей.
31. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при системних захворюваннях сполучної тканини та системних васкулітах у дітей.
32. Диференційна діагностика системних захворювань сполучної тканини у дітей. Диференційна діагностика артритів у дітей.
33. Тактика ведення хворих при системних захворюваннях сполучної тканини та системних васкулітах у дітей. Первинна та вторинна профілактика гострої ревматичної лихоманки у дітей.

34. Провідні клінічні симптоми та синдроми при функціональних та органічних захворюваннях шлунку та кишківника у дітей (функціональній диспепсії, синдромі подразненого кишківника, функціональному закріпі, рефлюксійній хворобі, гастритах, виразковій хворобі шлунку і дванадцятипалої кишки, дісахарідазній недостатності, ексудативній ентеропатії, целиакії, муковісцидозі, хворобі Крона, неспецифічному виразковому коліті).
35. Клініко-інструментальні дослідження та диференціальна діагностика диспептичного, абдомінального больового синдрому та синдрому порушення кишкового всмоктування у дітей.
36. Клінічні варіанти перебігу виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки, неспецифічного виразкового коліту.
37. Тактика ведення дітей при функціональних та органічних захворюваннях шлунку та кишківника.
38. Діагностика ускладненого перебігу виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки у дітей, тактика лікаря загальної практики, надання невідкладної допомоги. Профілактика функціональних та органічних захворювань шлунку та кишківника у дітей.
39. Провідні клінічні симптоми та синдроми при біліарних дискінезіях, гострому та хронічному холециститі, гострому та хронічному панкреатиті та хронічному гепатиті у дітей.
40. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при біліарних дискінезіях, гострому та хронічному холециститі, гострому та хронічному панкреатиті та хронічному гепатиті у дітей.
41. Диференційна діагностика біліарних дискінезій, гострого та хронічного холециститу, гострого та хрон. панкреатиту та хронічного гепатиту у дітей.
42. Тактика ведення хворого при біліарних дискінезіях, гострому та хронічному холециститі, гострому та хрон. панкреатиті та хронічному гепатиті у дітей.
43. Надання невідкладної допомоги при гострій печінковій недостатності та ускладненнях синдрому портальної гіпертензії.
44. Профілактика біліарних дискінезій, гострого та хронічного холециститу, гострого та хронічного панкреатиту та хронічного гепатиту у дітей.
45. Провідні клінічні симптоми та синдроми при інфекційно-запальних захворюваннях сечової системи (інфекції сечової системи, уретриті, циститі, пієлонефриті), дизметаболічних нефропатіях, спадкових тубулопатіях (фосфат-діабеті, синдромі Дебрє-де Тоні-Фанконі, нирковому нецукровому діабеті, нирковому тубулярному ацидозі) та інтерстиціальному нефриті у дітей.
46. Клінічні варіанти перебігу та ускладнення інфекційно-запальних захворювань сечової системи, інтерстиціального нефриту, дизметаболічних нефропатій та спадкових тубулопатій у дітей.
47. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених інфекційно-запальних захворюваннях сечової системи, інтерстиціальному нефриті, дизметаболічних нефропатіях та спадкових тубулопатіях у дітей.
48. Диференційна діагностика найбільш поширених інфекційно-запальних захворювань сечової системи, інтерстиціального нефриту, дизметаболічних нефропатій та спадкових тубулопатій у дітей.
49. Тактика ведення хворої дитини при найбільш поширених інфекційно-запальних захворюваннях сечової системи та їх ускладненнях, при інтерстиціальному нефриті, при дизметаболічних нефропатіях та спадкових тубулопатіях у дітей.
50. Невідкладна допомога при гострій затримці сечі. Профілактика уретриту, циститу, пієлонефриту.
51. Клініко-морфологічні варіанти первинних гломерулонефритів у дітей.
52. Диференціальна діагностика гострого постстрептококового гломерулонефриту зі спадковим нефритом Альпорта, швидко прогресуючим гломерулонефритом, хворобою Берже тощо.

53. Нефротичний синдром у дітей: диференціальна діагностика, ускладнення.
54. Клінічні варіанти перебігу хронічного гломерулонефриту у дітей. Показання до біопсії нирок у дітей.
55. Тактика ведення хворої дитини при гострому та хронічному гломерулонефриті.
56. Гостре пошкодження нирок (гостра ниркова недостатність) у дітей: етіологія, патогенез, клініко-лабораторні симптоми, диференціальна діагностика, екстрена допомога, тактика ведення хворих дітей.
57. Хронічна хвороба нирок у дітей: провідні клініко-лабораторні симптоми та синдроми, диференціальна діагностика, тактика лікування та профілактика.
58. Раціональне вигодовування та харчування дитини віком до трьох років.
59. Оцінка фізичного та психо-моторного розвитку дитини до трьох років.
60. Диференційна діагностика та профілактика найбільш поширених дефіцитних станів (рахіт, залізодефіцитна анемія) у дітей раннього віку. Профілактичні щеплення дітей до трьох років.
61. Провідні клінічні симптоми та синдроми у дітей з проявами жовтяниці в періоді новонародженості.
62. Клінічні варіанти та ускладнення перебігу жовтяниць новонароджених на поліклінічному етапі спостереження.
63. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при діагностиці гемолітичних, кон'югаційних та механічних жовтяниць у новонароджених.
64. Диференційна діагностика жовтяниці у новонароджених дітей. Тактика ведення новонароджених з проявами жовтяниці на дільниці.
65. Провідні клінічні симптоми та синдроми у дітей з перинатальною патологією нервової системи. Клінічні варіанти пізніх проявів пологової травми та асфіксії новонароджених.
66. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при перинатальних ураженнях нервової системи у дітей.
67. Диференціальна діагностика перинатальних уражень ЦНС у немовлят.
68. Стратегія інтегрованого ведення хвороб дитячого віку та її мета. Загальні ознаки небезпеки стану дитини.
69. Тактика лікаря загальної практики при вегетативних дисфункціях та АГ.
70. Диференційна діагностика первинної та вторинної артеріальної гіпертензії у дітей підліткового віку.
71. Тактика ведення хворого на артеріальну гіпертензію на дільниці. Надання невідкладної допомоги при вегетативних кризах, гіпертензивній кризі.